

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΣΤ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1989

ΑΡΙΘ. 16

Η “ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ,”

(Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ 200ετηρίδος τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως)

Στὸ προηγούμενο ἄρθρο μας ὑπενθυμίσαμε μερικὰ τρωτὰ σημεῖα καὶ παρεκτροπές τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες εἶναι καὶ ἡ ἐχθρική στάσις τῆς ἀπέναντι στὴν Ἐκκλησία. Ἡ στάσις αὐτὴ ὠδήγησε τὸν καρδινάλιο Hergenröther νὰ διακηρύξη, ὅτι «ἡ Γαλλία, ποὺ παρήγαγε τὴν Ἐπανάστασι, δὲν ἦταν (ρωμαιο)καθολικὴ (ρωμαιο)καθολικὴ ἦταν μόνον ἐκείνη ἡ Γαλλία, ποὺ ἔγινε σφάγιο καὶ θῦμα».

Οἱ ἐπισημάνσεις αὐτὲς δὲν σημαίνουν, ὅτι παραγνωρίζομε τὰ θετικὰ στοιχεῖα τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐξεγέρσεως καὶ τίς ὀφέλειες, οἱ ὁποῖες — ὀλιγώτερον βραχυπροθέσμως καὶ περισσότερον μεσοπροθέσμως καὶ μακροπροθέσμως — προέκυψαν ἐξ αὐτῆς. Εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις ὠδήγησε τὴν Ἐκκλησία νὰ κάμῃ αὐτοκριτική, νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐλλείψεις καὶ μερικὰ σφάλματά της στὸν τομέα τῆς κοινωνικῆς διακονίας της καὶ νὰ ἀνακαινίσῃ τὸ πνευματικὸ της ἔργο. Ἐπίσης εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι ἡ Ἐπανάστασις αὐτὴ — ὄχι διὰ τῶν αἱμοσταγῶν πράξεων, οἱ ὁποῖες ἄλλως τε στὴν ἀρχὴ δὲν ἦσαν πολὺ γνωστὲς ἐκτὸς τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ διὰ τῶν θεωρητικῶν ἀνθρωπιστικῶν καὶ ἀπελευθερωτικῶν διακηρύξεών της — συνετέλεσε στὴν ἐξάλειψι τοῦ ἀπολυταρχικοῦ πνεύματος, ἀνεπτέρωσε τίς ἐλπίδες πολλῶν καταδυναστευμένων καὶ ὑποδούλων καὶ ἐνεψύχωσε μερι-

κοὺς πρωτεργάτες ἀπελευθερωτικῶν κινήσεων, ὅπως καὶ ἀρκετοὺς Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τὴν ὄθησι τοῦ ἀποήχου καὶ ἀντιλάλου τῶν γαλλικῶν ἐπαναστατικῶν σαλπισμάτων ἐνθαρρύνθηκαν στὸ νὰ προωθήσουν τὴν προπαρασκευὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ 1821. Οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ εἶχαν συντονίσει στὴ συνείδησί τους τὰ δευτερογενῆ γι' αὐτοὺς ἀπελευθερωτικὰ μηνύματα τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασεως πρὸς τὰ ιδεώδη τῆς ἐλληνορθόδοξου παραδόσεως, τὰ ὁποῖα πρωτογενῶς ἐνέπνεαν ὀλόκληρον τὸν ἐλληνικὸ λαό. Ἡ Ἐπανάστασις αὐτὴ — ὄχι ὡς συνισταμένη ἀντιεκκλησιαστικῶν ἐνεργειῶν, ἀλλὰ — ὡς ἐξεγέρσις, ἡ ὁποία εἶχε τὴν αἴγλη γοητευτικοῦ συμβόλου ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος, συγκίνησε μερίδα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ καὶ συνετέλεσε κατὰ τι στὴν πυροδότησι τοῦ πόθου του γιὰ τὴν ἀποτίναξι τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ¹⁷. Ὁ πόθος αὐτὸς ἦταν ἡ κυρία ἔκφρασις τῆς συνειδήσεως καὶ ταυτότητος τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀνεζωπυρεῖτο ὑπὸ τίς στοργικὰς πτέρυγες τῆς Ἐθναρχούσης Ἐκκλησίας. Τὰ ἀναρίθμητα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, ποὺ ἰδρύθηκαν μὲ τὴ στοργικὴ φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας, ἦταν ἡ κυρία γενεσιουργὸς αἰτία τοῦ

17. Πρβλ. Αἰκ. Κουμαριανοῦ, Πῶς οἱ ἄνεμοι τῆς (Γαλλικῆς) Ἐπανάστασης ἔφθασαν στοὺς Ἕλληνας λίγο πρὶν τὸ 1821, ἐφημ. «Τὸ Βῆμα», 25-26 Μαρτίου 1989, σ. 42-43.

ἀληθινοῦ διαφωτισμοῦ τοῦ ὑποδοῦλου Γένους¹⁸.

* * *

Οὐδείς ἔμπορεῖ νὰ ἀρνηθῆ, ὅτι τὸ κυριώτερο θετικὸ σημεῖο τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ὑπῆρξεν ἡ παρουσίασις τοῦ τριπτύχου συνθήματος «Ἐλευθερία - Ἰσότης - Ἀδελφосύνη» (Liberté - Égalité - Fraternité) καὶ ἡ θεωρητικὴ προώθησις τοῦ καθ' ὅλου δημοκρατικοῦ πνεύματος διὰ τῆς «Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου» (Déclaration des droits de l' homme et du citoyen).

Τὸ περιεχόμενον τῆς Διακηρύξεως αὐτῆς, στήν ὁποία προέβη ἡ Γαλλικὴ Ἐθνοσυνέλευσις τὴν 26ῃ Αὐγούστου 1789, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται ἐλεύθεροι καὶ ἴσοι σὲ δικαιώματα (*libres et égaux en droits*). Οἱ κοινωνικὲς διαφορὲς πρέπει νὰ θεμελιώνωνται μόνον ἐπάνω στὸ κοινὸ ὄφελος (*sur l' utilité commune*) (ἄρθρ. 1).

Ἐπιτέλους σκοπὸς κάθε πολιτικῆς κοινότητος εἶναι ἡ διαφύλαξις τῶν φυσικῶν καὶ ἀναπαλλοτριωτῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ δικαιώματα αὐτὰ εἶναι ἡ ἐλευθερία, ἡ ἰδιοκτησία, ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ ἀντίστασις ἐναντίον τῆς καταπίεσεως (ἄρθρ. 2).

Τὸ ἔθνος ἀποτελεῖ τὴν πηγὴν κάθε κυριαρχίας. Κανένα ὄργανο καὶ κανένα ἄτομο δὲν μποροῦν νὰ ἀσκοῦν ἐξουσίαν, ἡ ὁποία δὲν ἐκπηγάξει ἀμέσως ἐκ τοῦ ἔθνους (ἄρθρ. 3).

Ἡ ἐλευθερία συνίσταται στὸ ὅτι μπορεῖ κανεὶς νὰ πράττῃ κάθε τι, πού δὲν βλάπτει κάποιον ἄλλον. Ἡ ἄσκησις τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων κάθε ἀνθρώπου δὲν προσκρούει σὲ ἄλλα ὄρια παρὰ μόνον στὰ ὄρια, πού ἐξασφαλίζουν τὴν ἀπόλαυσι τῶν ἰδίων δικαιωμάτων ἀπὸ ἄλλα μέλη τῆς κοινωνίας. Τὰ ὄρια αὐτὰ μποροῦν νὰ προσδιορισθοῦν μόνον διὰ νόμον. Ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται διὰ νόμον δὲν μπορεῖ νὰ παρεμποδισθῆ καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἐξαναγκασθῆ νὰ πράξῃ

κάτι, τὸ ὁποῖο δὲν ἐπιτάσσει ὁ νόμος (ἄρθρ. 4).

Ἐπιτέλους ἀποτελεῖ τὴν ἔκφρασι τῆς κοινῆς βουλήσεως. Ὅλοι οἱ πολῖτες ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ συμμετάσχουν προσωπικῶς ἢ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων τους στὴ διαμόρφωσί του. Ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι ἴσος γιὰ ὅλους, εἴτε τοὺς προστατεῦει, εἴτε τοὺς τιμωρεῖ. Ἐπειδὴ ὅλοι οἱ πολῖτες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου, δι' αὐτὸ ἀναλόγως πρὸς τὶς ἰκανότητές τους ἔχουν ἐξ ἴσου δυνατότητα προσβάσεως σὲ ὅλα τὰ ἀξιώματα καὶ τὶς θέσεις, σὲ ὅλα τὰ δημόσια λειτουργήματα χωρὶς ἄλλο κριτήριον παρὰ μόνον μετὰ τὸ κριτήριον τῶν ἀρετῶν καὶ τοῦ ταλάντου των (ἄρθρ. 5).

Οὐδείς ἔμπορεῖ νὰ κατηγορηθῆ, νὰ συλληφθῆ ἢ νὰ τεθῆ ὑπὸ κράτησι παρὰ μόνον στὶς περιπτώσεις, τὶς ὁποῖες ὀρίζει ὁ νόμος. Ὅποιος ἐκδίδει ἀθαίρετες διαταγὲς ἢ εὐθύνεται γιὰ τὴν ἐκτέλεσί τους πρέπει νὰ τιμωρῆται. Ἄν κάποιος πολίτης κληθῆ νὰ παρουσιασθῆ ἢ συλληφθῆ συμφώνως πρὸς τὸν νόμον, πρέπει νὰ τὸ δεχθῆ ἀμέσως, διότι, ἂν ἀντισταθῆ, καθίσταται ἔνοχος (ἄρθρ. 6).

Ἐπιτέλους πρέπει νὰ ὀρίξῃ μόνον ἀπαράιτες καὶ προφανῶς ἀναγκαῖες ποινές. Οὐδείς ἔμπορεῖ νὰ τιμωρηθῆ βάσει νόμου, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει θεσπισθῆ, δημοσιευθῆ καὶ τεθῆ σὲ ἰσχὺ πρὸ τῆς τιμωρουμένης πράξεώς του (ἄρθρ. 7).

Ἐπειδὴ κάθε ἀνθρώπος θεωρεῖται ἀθῶος, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει ἀποδειχθῆ ἢ ἐνοχῆ του, ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς σὲ περιπτώσει συλλήψεως κάποιου κάθε σκληρότης, πού δὲν εἶναι ἀναγκαῖα (ἄρθρ. 8).

Οὐδείς πρέπει νὰ διώκεται ἐνεκα τῶν πεποινήσεών του, ἔστω καὶ θρησκευτικῶν, ἐφ' ὅσον ἡ ἔκφρασις τους δὲν διαταράσσει τὴν ἐννομη τάξι (ἄρθρ. 9).

Ἡ ἐλευθέρω ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν καὶ ἀπόψεων ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα ἀνθρώπινα δικαιώματα. Κάθε πολίτης ἔμπορεῖ νὰ γράφῃ, νὰ ὁμιλῆ καὶ νὰ δημοσιεύῃ τὶς ἀπόψεις του ἐλευθέρως ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν νόμων (ἄρθρ. 10).

Ἡ διαφύλαξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου ἀπαιτεῖ τὴν ὑπαρξί

18. Πρβλ. τὸ πολὺ ἐνδιαφέρον ἄρθρο: Κώστα Σαρδέλης, Οἱ διαστάσεις ἐνὸς μύθου... Τὸ φαινόμενο τοῦ Δυτικοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολὴ διακόσια χρόνια ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση (1789-1989), ἐφημ. «Ἡ Καθημερινή», 15 Ἰανουαρίου 1989, σ. 24.

ἐνόπλων δυνάμεων, πού χρησιμοποιοῦνται πρὸς ὄφελος ὄλων καὶ ὄχι εἰδικῶς πρὸς ὄφελος ἐκείνων, στοὺς ὁποίους τὶς ἔχουν ἐμπιστευθῆ (ἄρθρ. 11).

Γιὰ τὴ συντήρησι τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ τὸ κόστος τῆς διοικήσεώς τους εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ γενικὴ φορολογία. Αὐτὴ πρέπει νὰ ἐπιμερίζεται ἐξ ἴσου εἰς ὄλους τοὺς πολῖτες ἀναλόγως πρὸς τὴν περιουσιακὴ τους κατάστασι (ἄρθρ. 12).

Οἱ πολῖτες ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐλέγχουν οἱ ἴδιοι ἢ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων τους τὶς ἀναγκαῖες δημόσιες δαπάνες, νὰ τὶς ἐγκρίνουν ἐλευθέρως καὶ νὰ προσδιορίζουν τὴν κατανομή, τὴν εἴσπραξι καὶ τὴ διάρκειά τους (ἄρθρ. 13).

Ἡ κοινωνία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτῆ ἀπὸ κάθε δημόσιο ὑπάλληλο νὰ λογοδοτήσῃ γιὰ τὴ διαχείρισί του (ἄρθρ. 14).

Κάθε κοινωνία, στὴν ὁποία δὲν κατοχυρώνονται τὰ δικαιώματα αὐτὰ καὶ δὲν προσδιορίζεται γραπτῶς ἡ διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν, στερεῖται Συντάγματος (ἄρθρ. 15).

Ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία, ἐπειδὴ ἀποτελεῖ ἀπαραβίαστο καὶ ἱερὸ δικαίωμα, δὲν μπορεῖ νὰ ἀφαιρεθῆ, ἐκτὸς ἐὰν τοῦτο ἔνεκα δημοσίας ἀνάγκης καταστῆ ἀναπόφευκτο βάσει νόμου καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσι τοῦ ἐκ τῶν προτέρων προσδιορισμοῦ δικαίας ἀποζημιώσεως (ἄρθρ. 16)¹⁹.

Τὸ περιεχόμενον τῆς Διακηρύξεως αὐτῆς ἀναθεωρήθηκε καὶ συμπληρώθηκε μετὰ τὴ νέα Διακήρυξι τῆς 24ης Ἰουνίου 1793. Ἐτσι λ.χ. στὸ ἄρθρο 1 προστέθηκε ἡ φράσις: «Ὁ σκοπὸς τῆς κοινωνίας εἶναι ἡ κοινὴ εὐτυχία» (le bonheur commun). Στὸ ἄρθρο 3 χρησιμοποιήθηκε ἡ διατύπωσις: «Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἴσοι ἐκ φύσεως καὶ ἐνώπιον τοῦ νόμου» (Tous les hommes sont égaux par la nature et devant la loi). Στὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 προστέθηκε ἡ διατύπωσις ὅτι ἡ ἰδιοκτησία εἶναι «δικαίωμα φυσικὸ καὶ ἀπερρά-

γραπτο» (droit naturel et imprescriptible)²⁰.

Ἡ διαμόρφωσις τῆς «Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου», ἡ ὁποία προεβλήθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐξηγεῖται μετὰ τὴ γενετικὴ ἱστορικὴ μέθοδο ὄχι ὡς κάτι καινοφανὲς στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ ὡς γέννημα καὶ ἔκφανσις συμπλέγματος προϋπαρχόντων ἱστορικῶν γεγονότων, παραγόντων καὶ δεδομένων καὶ ὡς συνισταμένη παρομοίων προδρομικῶν διακηρύξεων, οἱ ὁποῖες ἔγιναν στὸ παρελθόν. Ἐστῶσαν ὡς παραδείγματα στὴν Ἀγγλία ἡ «Magna Charta Libertatum» τῆς 15ης Ἰουνίου 1215, ἡ διεκδικησις δικαιωμάτων (Petition of Rights) τοῦ 1628, ἡ «συμφωνία τοῦ λαοῦ» (Agreement of the People) τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1647, τὸ περίφημον «Habeas - Corpus» τοῦ 1679, τὸ σύνολον τῶν αἰτημάτων πρὸς κατοχύρωσιν δικαιωμάτων (Bill of Rights) τοῦ 1689 καὶ οἱ σχετικὲς διακηρύξεις στὰ ἔργα τοῦ φιλοσόφου John Locke (1632-1702) καὶ τοῦ ἐπιφανοῦς νομικοῦ William Blackstone (1723-1780), οἱ ὁποῖες συνδέονται μετὰ τὴν πρόβλησιν τοῦ «φυσικοῦ δικαίου». Ἐπίσης ἡ φιλοσοφία τῆς «Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου» ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὶς διδασκαλίας τοῦ Montesquieu (1689-1755), ὁ ὁποῖος ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔγραψε τὸ βιβλίον «Τὸ πνεῦμα τῶν νόμων» (L'Esprit des Lois), τοῦ Rousseau (1712-1778), ὁ ὁποῖος στὸ ἔργο του «Κοινωνικὸ συμβόλαιον» (Contrat Social) προβάλλει τὴν ἰδέαν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, καὶ ἄλλων γάλλων φιλοσόφων τῆς «Διαφωτισσεως», πού ἐμπνέονταν ἀπὸ τὸν Locke.

Οἱ ἀγγλικὲς Διακηρύξεις περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἐπέδρασαν σημαντικῶς στὰ πρὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως συντάγματα τῶν Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, στὴ «Διακήρυξι τῆς ἀνεξαρτησίας» (Declaration of Independence) τῆς 4ης Ἰουλίου 1776, τὴν ὁποία συνέταξεν ὁ Jefferson, στὸ Σύνταγμα τῆς 17ης Σεπτεμβρίου 1787, πού ἔγινε μετὰ τὶς προσπάθειες τῶν Washington,

19. Ἡ μετάφρασις τῆς «Διακηρύξεως» σὲ μεγάλη — ἀλλὰ ὄχι σὲ ὅλη τὴν — ἔκτασι στηρίχθηκε στὴ μετάφρασι, πού δημοσιεύθηκε στὴν ἐφημερίδα «Τύπος τῆς Κυριακῆς» (8 Ἰανουαρίου 1989, σ. 26) ὑπὸ τὸν τίτλον «1789 - Ἡ Διακήρυξι τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου».

20. Hans H. Klein, Französische Revolution, I. Geschichte, ἐν Evangelisches Staatslexikon, στ. 716.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΣΩΤΑΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΗΣ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ

“Οτι ὁ Θεὸς στέλνει τὴν ἐρήμωση καὶ τὴν παρηγοριά, γιὰ τὰ δύο αὐτὰ καὶ γιὰ ἓνα συμπέρασμα γιὰ τὰ τεκμήρια.

Ἔτσι λοιπόν. Ἐὰν ὁμως καὶ τὰ δύο αὐτὰ τεκμήρια, κι οἱ δύο ἐτούτες μαρτυρίες μὲ τὰ ἀγαθὰ σύνδρομά τους, ὅπως τὰ διατύπωσα στὸ προηγούμενο κεφάλαιο — ἀπ’ τὴ στιγμή πού τὰ κατάλαβες ἔστω καὶ μιὰ φορά, εἴτε ὅλα τὰ σύνδρομα, εἴτε μερικὰ ἀπ’ αὐτὰ — σταματήσουν γιὰ ἓνα χρονικὸ διάστημα καὶ ἐγκαταλειφθῆς καὶ αἰσθανθῆς μέσα σου σὰν μιὰ στείροτητα γιὰ τὴν αἰσθησιμότητα τῆς καινούργιας πνευματικῆς θερμῆς, καθὼς καὶ γιὰ τίς συνηθισμένες σου προηγούμενες παλιές ἀπασχολήσεις, ἔτσι πού νὰ θεωρήσης ὅτι ἔπεσε καὶ διολίσθησε μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν περιπτώσεων καὶ εἶσαι σὰν νὰ μὴν ἤξεύρης ποιά ἀπ’ τίς δύο εἶναι προτιμώτερη, ἢ μᾶλλον τίς θεωρεῖς καλές καὶ τίς θέλεις καὶ τίς δύο, μὴ δι-

Ⓜ (*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 597 τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 15 τεύχους

Madison, Hamilton καὶ Franklin, στὴν περὶ δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου διακήρυξι τῆς Virginia (Virginia Bill of Rights) τῆς 12ης Ἰουνίου 1776 κ.ἀ. Γενικῶς τὸ πνεῦμα τῶν ἀπελευθερωτικῶν ἀγώνων καὶ διακηρύξεων τῆς Ἀμερικῆς ἐπέδρασε σημαντικῶς στὴ Γαλλία²¹, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐκεῖνες εἶχαν — ὄχι ὀρθολογιστικὴ ἢ ἀνθρωποκεντρικὴ, ἀλλὰ — θεονομικὴ χριστιανικὴ θεμελίωσι.

Τὸ περιεχόμενον τῆς γαλλικῆς «Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου» χρησίμευσε ὡς βάσις παρομοίων Διακηρύξεων, πού ἐγίναν τίς τελευταῖες δεκαετίες, ὅπως λ.χ. τὴν 10ην Δεκεμβρίου 1948

21. Περισσότερα σχετικῶς πρὸς τὴν ἱστορία τῶν διαφορῶν Διακηρύξεων τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου βλ. στὰ ἐξῆς: A. Bayet, Histoire de la Déclaration des droits de l'homme, Paris 1939. Alfred Voigt, Geschichte der Grundrechte, 1948. G. Gurwitsch, La Déclaration des droits sociaux, Paris 1946. W. Brepohl, Die sozialen Menschenrechte, ihre Geschichte und ihre Begründung, Wiesbaden 1950. G. Oestreich, Die Idee der Menschenrechte in ihrer geschichtlichen Entwicklung, Berlin 1962. R. Schnur (ἐκδ.), Zur Geschichte der Erklärung der Menschenrechte, Darmstadt 1964. F. Hartung, Die Entwicklung der Menschen- und Bürgerrechte, 1964. José Maria Diez - Alegria, Menschenrechte, en Sacramentum Mundi, τόμ. 3, Freiburg-Basel-Wien 1969, στ. 418-424.

νεις πολὺ βάρος πάνω σ’ αὐτὴ τὴν κατάσταση, ἀλλὰ ὑπόμεινε καὶ ἐγκαρτέρει ἤρεμα καὶ ταπεινά, ἐμπιστεύσου δὲ τὸν ἑαυτὸ σου ὑπομονητικὰ στὴ βουλή τοῦ Κυρίου. Γιατὶ ἀπὸ δῶ καὶ πέρα βρίσκεσαι μέσα στὴν πνευματικὴ θάλασσα — ὅπως παρομοιάζω τὸ γεγονὸς — καὶ πλέεις ἐπάνω ἀπὸ τὴ σωματικότητα, μέσα στὴν πνευματικότητα.

Πολλές μεγάλες τρικυμίες καὶ πειρασμοί, ἴσως, θὰ σηκωθοῦν στὸ χρονικὸ τοῦτο διάστημα, ἀλλὰ μάθε καὶ πείσου, ὅτι μὲ κανένα τρόπο δὲν πρέπει νὰ σπεύσης ἢ ν’ ἀφήσης καὶ νὰ μαραθῆς ἀπὸ τὴ λύπη. Αὐτὸ δὲν συμβαδίζει μὲ τὸ αἶσθημά σου, ἀλλὰ ἀκόμα, οὔτε μὲ τὴν κατάστασι τῆς κοινῆς, οὔτε τῆς εἰδικῆς Χάρης. Ἐπειτα ἂν καὶ ἔχεις ἤδη περιεχόμενο, ὅπως καὶ σὺ φαντάζεσαι, ἔχε περισσότερη γλυκεῖα ἐμπιστοσύνη στὸν Κύριό μας καὶ μὴν ἀνησυχῆς, ἐπειδὴ Ἐκεῖνος στὴν πραγματικότητα ἔρχεται, φτάνει, καὶ δὲν εἶναι μακρῶς.

Αὐτὸς θὰ ρίξῃ τὸ παντοδύναμο βλέμμα Του ἐπάνω σου, ἴσως μάλιστα πολὺ γρήγορα, γιὰ νὰ σ’ ἀγγίξῃ πάλι μὲ πῦρ θερμὸ ἀκόμα πῶθο, μὲ τὴν ἴδια

ἀπὸ τὸν Ο.Η.Ε. (Declaration of Human Rights) ἢ τὴν 4η Νοεμβρίου 1950 στὴ Ρώμη ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης ἢ τὴν 20ῆ Μαρτίου 1952 στὸ Παρίσι ἢ τὰ τελευταῖα χρόνια μὲ τὴν πολὺ γνωστὴ συμφωνία τοῦ Ἐλσίνκι, ἢ ὅποια ἀνανεώνεται.

Ἡ γενικὴ αὐτὴ παρουσίασις τῆς Διακηρύξεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων θὰ εἶναι ἐλλιπής, ἐὰν δὲν ληφθῆ ὑπ’ ὄψιν ἡ βαθύτερα γενεσιουργὸς αἰτία αὐτῆς. Συχνὰ — ὡς μὴ ὠφελε — λησμονεῖται, ὅτι ἡ προβολὴ τῆς Διακηρύξεως αὐτῆς ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, φανερῶς ἢ λανθανόντως ἀνάγει τὴν ἀρχὴ τῆς καὶ στηρίζεται στὴν ἀνθρωπολογικὴ διδασκαλία περὶ τῆς ἀξίας καὶ ἀξιοπρεπείας τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητας καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τὴν ὅποια διδασκαλία ἐπέβαλαν στὴν ἀνθρωπότητα κατὰ εἰρηνικὸν προοδευτικὸν τρόπον ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία. Γι’ αὐτὸ ἄς ἐπιτραπῆ στὴ συνέχεια νὰ κλείσωμε τὸ θέμα μὲ τὴν ἱστορικοκριτικὴ καὶ δεοντολογικὴ ἐξέτασι τῶν σχέσεων Χριστιανισμοῦ καὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἄομότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Χάρη, και για τη χάρη με τόση μάλιστα ζεστασιά που ποτέ προηγουμένως δεν είχες αισθανθεί.

Λοιπόν ήδη είσαι όλόκληρος, κι όλα είναι άρκετά καλά, όπως θα πρέπει να φαντάζεσαι, και διαρκούν όσο διαρκούν. Γιατί, έχει ύψ' όψη σου, κάτι που είναι άπαραίτητο άκόμη να γνωρίζεις, ότι, ξαφνικά, εξαφανίζονται όλα και σ' άφίνουν όλόξερο στη βάρκα, έρμαιο άνέμων και σφοδρών καταιγίδων, πότε άπ' αυτή τη μεριά πότε άπ' την άλλη, χωρίς να ζευρής, γιατί και από πού προξενούται. Πάλι μη δειλιάζεις και τρομάζεις, επειδή Έκεϊνος θα 'ρθη, σε βεβαιώνω άπόλυτα, πολύ γρήγορα, αλλά κατά την ιδική του επιθυμία, για να σε άνακουφίση και να σε έλευθερώση πατρικά από όλες τις λύπες σου, πολύ περισσότερο αξιόλογα άπ' ότι είχε κάνει παρόμοια για σένα μέχρι τώρα. Μάλιστα!

Κι αν πάλι και πάλι Αυτός απομακρυνθί από κοντά σου, πάλι και πάλι θα ξανάρθη, κάθε δε φορά, εάν τα ύπομένης όλα αυτά τα βάσανα με ύπομονή και με καρτερία, ή επανέλευσή Του θα είναι κάθε φορά πιο άποτελεσματική, πιο παρηγορητική και πιο ευχάριστη, από κάθε άλλη προηγούμενη. "Όλους αυτούς δε τους πειρασμούς τους επιτρέπει ό Πάνσοφος και Πολυεσπλαχνος, για να σε βοηθήση να καταστής και να γίνης εύλύγιστος, εύκίνητος και πολύ άπαλός, άπέναντι στη θέλησή Του, τόσο άπαλός πνευματικά, όσον είναι το πασίγωστο πολύτιμο κι άπαλό δέρμα, με το όποιο φτιάχνονται τα μοναδικά γάντια της Ρουένης της Γαλλίας.

Άφ' ης στιγμής λοιπόν Έκεϊνος, μερικές φορές απομακρύνεται κι άλλες φορές πλησιάζει, θέλει μ' αυτό το διπλό, που σε βάζει σ' άμφιβολία, πηγαινε κι έλα Του, να σε κάνει γησιώτατο εργάτη αυτού τούτου του έργου Του και να σε άποδείξη ιδιαιτετατά αξίό του επάνω σ' αυτό. Με την ύποχώρηση της ζέσης σου που την νομίζεις ότι έφυγε κι ότι την έχασες, που δεν συμβαίνει, φυσικά κάτι τέτοιο, θέλει να άποδείξη κατάλληλα την ύπομονή σου. Γιατί γνώριζε και μάθε καλά, ότι, εάν ό Θεός μερικές φορές κάνει να ύποχωρήσουν αυτές οι αισθητές γλυκύτητες, αυτά τα ζεστά αισθήματα, και αυτές οι φλογερές πνευματικές επιθυμίες, παρ' όλα αυτά, μάλλον ούδέποτε αφήνει να ύποχωρήση ή Χάρη άπ' τους δικούς Του, κι από τους έκλεκτούς Του. Και θέλω να ύπογραμμίσω, με βεβαιότητα, ότι δεν θα μπορούσα να πιστέψω ότι ή ειδική Χάρη του Θεού μπορεί ποτέ να ύποχωρήση από τους έκλεκτούς Του, που τους είχε κάποτε έστω και μιά φορά άγγίξει, εκτός εάν θα παρενέβαινε άτυχώς ή αίτία ενός θανάσιμου άμαρτήματος. "Όμως όλες αυτές οι αισθητές γλυκύτητες, τα ζεστά αισθήματα και οι φλογερές πνευματικές επιθυμίες — που είναι ουσιαστικά, όχι ή Χάρη, αλλά τα τεκμήρια της Χάρης — ύποχωρούν συχνά μερικές φορές για να άποδειχθί ή ύπομονή μας ή για να μάς προσπορίσουν άλλα πνευματικά ώφελήματα, πολλές φορές τόσον ώφέλιμα, που δεν θα μπορούσαμε ούτε να τα φανταστούμε.

Ή Χάρη άφ' έαυτού της είναι τόσο καθαρή,

είναι τόσο ύψηλή, είναι τόσο πνευματική, που θα κινδύνευε να μην γίνη αισθητή από την αισθηση της φτωχής ανθρώπινης δύναμης και της άδύναμης φύσης μας. Τα τεκμήρια, ή άλλιώτικα οι άποδείξεις, επάνω σ' αυτό είναι να μάς προφυλάσσουν για να μη λαθεύουμε. Γι' αυτό μερικές φορές ό Κύριός μας, παρχωρεί ώστε να ύποχωρή ή αισθητή σου ζέση για να πετύχη και τα δυό και για να αύξηση και για να άποδείξη την ύπομονή σου, κι όχι μόνον το κάνει αυτό γι' αυτόν τον λόγο αλλά και για πολλούς άλλους λόγους και σκοπούς, που δεν θα τους πραγματευτώ άκριβώς τώρα. Άλλ' ως προχωρήσουμε στο θέμα μας.

Με την αξιότητα, με την συχνότητα και με την αυξανόμενη έλευση αυτών των εύαίσθητων αισθημάτων που έθιξα προηγουμένως — τα όποια έσύ νομίζεις ότι είναι Έκεϊνος που παρουσιάζεται ενώ δεν είναι έτσι — θα τροφοδοτήση και θα διαθρέψη το πνεύμα σου να συντηρηθί, να διαρκέση και να ζήση στην άγάπη και στη λατρεία προς Αυτόν. Μ' αυτόν τον τρόπο λοιπόν, με την ύπομονή, όταν άπουσιάζουν αυτά τα εύαίσθητα αισθήματα που άποτελούν τις άποδείξεις της Χάρης, και με την ζωτική τροφοδοτήση και τη θελκτική ανάθρεψη του πνεύματός σου, με την παρουσία τους, θα σε αξιώση Έκεϊνος και θα σε καταστήση και στα δυό, πολύ χαρούμενα ύποκλητικό και πολύ ευχάριστα εύκίνητο, στην τελειότητα και στην πνευματική ένοποίηση στην ίδια τη βουλή Του — ή όποια ένοποίησις είναι τέλεια φιλεσπλαχνία — όποτε θα αισθανθής πολύ εύτυχής και πολύ πρόθυμος να καταθέσης και ν' άφίσης τα τέτοια εύαίσθητα αισθήματα σου στη δική Του θέληση και βουλή για να έξασφαλίσης μ' αυτόν τον τρόπο να τα έχης, να τα αισθάνεσαι και να τα χαίρεσαι, χωρίς διακοπή σ' όλο το διάστημα της ζωής σου.

Σ' αυτό το χρονικό διάστημα ή άγάπη σου είναι και τα δυό, και άγνή και τέλεια. Σ' αυτό το χρονικό διάστημα θα συμβαίνει να βλέπης και τα δυό, και τον Θεό σου και την άγάπη σου και θα αισθάνεσαι γυμνά τον Θεό, επίσης, δια μέσου της πνευματικής ένοποίησης στην Άγάπη Του, μέσα στο ύψιστο σημείο του, δημιουργημένου άπ' Αυτόν, πνεύματός σου, θα συμβαίνει δε να τον βλέπης, όπως είναι στον "Ίδιο τον έαυτό Του, όμως τυφλά, όπως γίνεται σ' αυτές τις πανύψηλες περιπτώσεις, με όλοσχερή έξουθένωση του έαυτού σου, με γυμνό σου ντύσιμο σ' Έκεϊνον, όπως Αυτός είναι, κι έσύ ξεγυμμένος και άτύλιχτος από όποιαδήποτε από αυτά τα εύαίσθητα αισθήματα — που ποτέ δεν είναι ούτε τόσο γλυκά ούτε τόσο άγια, μετά άπ' την τελευταία έτούτη πνευματική έμπειρία — που είναι δυνατόν να τυλιχτούν μπροστά στα πόδια μας κατά τη ζωή μας έτούτη. Μέσα σε καθάρτητα πνεύματος κατάλληλα και τέλεια βλέπεται, διοράται, γίνεται άντιληπτός και καθίσταται αισθητός μέσα στον Έαυτόν Του, όπως είναι Έκεϊνος, δηλαδή γνήσια άπομακρυσμένος από κάθε φαντασία ή από κάθε λαθασμένη άντιληψη που πολλές

φορές είναι δυνατόν να συμβούν στη ζωή μας έτούτη.

Αυτή ή δραση κι αυτή ή αίσθησή μας, του Θεού (δηλαδή του Έαυτού Του, όπως Έκεινος είναι) μπορεί να μην είναι περισσότερο χωρισμένη από τον ίδιο τον Θεό εν τώ Έαυτώ Του (όσον αντιλαμβάνεται απ' αυτό που βλέπει και αισθάνεται), από όσον είναι δυνατόν να χωριστή ό "Ιδιος ό Θεός από την "Ιδια Του την ύπαρξη, που είναι μία στην ούσία Της και στη φύση Της. Έτσι, όπως ό Θεός δέν είναι δυνατόν να είναι έκτός της ύπαρξής Του, επειδή είναι Ένας, είναι ένότητα από φύση, κατά τον ίδιον τρόπον δέν ήμπορεί και ή ψυχή εκείνη (δηλαδή αυτή που βλέπει και αισθάνεται Αυτόν) να απομακρυνθ ή από το αντικείμενο που βλέπει και αισθάνεται και που είναι σε Ένότητα διά της Χάρης.

Ωραϊα! Έτσι και διά μέσου αυτών των τεκμηρίων είναι δυνατόν κάπως να αισθανθ ής και μερικώς να αποδείξεις τον τρόπο και την αξία της κλήσης σου και της παρόρμησής σου από τη Χάρη, στην προσπάθειά σου για τό έργο τό «έντός» και για τό διαβάσματά σου και τις ακροάσεις επάνω σ' αυτό τό θέμα, που αποτελούν εκείνα που σε πάρα πάνω κεφάλαιο τό ονομάτισα με τον όρο «Έντός». Λοιπόν από την στιγμή που έσύ, ή όποιος άλλος, σε έργο σαν και σένα, εν πνεύματι, απόκτησε πείρα όλων αυτών των τεκμηρίων ή μερικών από αυτά — επειδή την πρώτη φορά δέν είναι παρά μόνον πολύ λίγα, που ειδικά αποδείχνονται χαϊδεμένα και σφραγισμένα με εκείνη τη Χάρη απ' την όποια θά είχαν σύτομα ή ξαφνικά σε γνήσιο αίσθημα την απόδειξη όλων· παρ' όλα αυτά όμως που θά ήταν ικανοποιητικό να είχαν δύο ή έστω και ένα, αν και συνήθως δέν τά έξασφαλίζει κανείς όλα την πρώτη φορά — κι επομένως εάν αισθάνεσαι ότι έχεις αποκτήσει γνήσια έμπειρία για ένα ή για δύο τεκμήρια, αποδειγμένα διά μέσου γνήσιας απόδειξης από τις "Αγιες Γραφές ή από τη συνείδησή σου ή από τον πνευματικό σου σύμβουλο, τότε σε συμφέρει να σταματήσης για λίγο καιρό, από αυτές τις αλλόκοτες έμβαθυντικές μελέτες, από αυτές τις λεπτεπίλεπτες φαντασίες της ποιότητας και των ικανοτήτων και των ιδιοτήτων του έαυτού σου ή των "Ιδιωμάτων του Θεού, και απ' αυτά που αφορούν στα έργα σου ή στα έργα του Θεού στα όποια, δηλαδή σ' όλα τά πάρα πάνω που ή διανόησή σου έστράφηκε και με τά όποια από την κοσμικότητα κι απ' την σωματικότητα ώδηγήθηκες στην αξιοτητα της Χάρης μέσα στην όποια ήδη βρίσκεσαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ

"Οτι ό "Ιδιος ό Κύριος διδάσκει αυτό τό έργο και ότι ό θεωρητικός θά πρέπει να έγκαρτερη μέσα σε ταπεινώση και σε αγάπη.

Για να μάθης πώς να ασχολήσαι πνευματικά, για να αισθάνεσαι την ύπαρξή σου ή την ύπαρξη του Θεού, Τόν όποιον έχεις ήδη μάθει αρκετά καλά προηγουμένως διά της διανόησης και της φαντασίας των έργων σου, έχεις τό παράδειγμα που έδειξεν ό Χριστός κατά την επίγεια ζωή Του. Γιατί εάν είχε γίνει έτσι ώστε να μη συνέβαινε να μην ύπαρξη ανώτερη τελειότητα σ' έτούτη τη ζωή, αλλά στην διανοητική του και την αγαπητική του ιδιότητα της Άνθρωπότητας του Χριστού, φρονώ ότι δέν θά αναλαμβάνονταν στους ούρανούς, όσο θά διαρκούσε έτούτος ό κόσμος, ούτε θά απομακρυνόταν, όσον άφορά στην σωματική του παρουσία, από εκείνους που ειδικά Τόν αγαπήσαν επάνω σ' αυτή τη γή. Άλλ' επειδή ύπήρξεν ανώτερη τελειότητα, την όποια θά μπορούσε ό άνθρωπος να την αποκτήσει κατά την ζωήν έτούτη — δηλαδή μια καθαρή πνευματική αίσθηση της αγάπης της Θεότητάς Του — γι' αυτό παράγγειλε στους μαθητές Του απ' τους όποιους απήλθε με τό σκοπό να έγκαταλείψουν κι εκείνοι την προσωπική Του παρουσία (έπως και σύ εν μέρος και με τον ίδιο τρόπο για να έγκαταλείψης τις περιεργειακές σου έμβαθυντικές μελέτες και τις παράξενες λεπτεπίλεπτες διανοητικές σου ικανότητες και ιδιότητες) ότι ήταν συμφέρον γι' αυτούς να αποχωρήσει σωματικά από κοντά τους, λέγοντάς τους έπακριθώς: «Συμφέρει ύμιν ίνα έγώ απέλθω» (Έωάν. 14,7). Έπάνω σ' αυτό, ό "Άγιος Αύγουστίνος είπε: «Εάν τό σχήμα της Άνθρωπότητάς Του δέν αποχωρούσε από τά σωματικά μας μάτια, ή αγάπη της Θεότητάς Του δέν θά έσπευδε στα πνευματικά μάτια μας» (Αύγουστ. Λόγος CXLIII P.L. 38. 786). Έτσι σου παραγγέλλω, ότι είναι συμφέρον και άφέλιμο για κάμποσο καιρό να απομακρύνεσαι από τις περιεργειακές άπασχολήσεις των διανοητικών σου ικανοτήτων και ιδιοτήτων και να μάθης να γεύεσαι κάπως τό αίσθημά σου, πνευματικά, για την αγάπη του Θεού.

Και σ' αυτή την αίσθηση που σου είπα θά φθάσης με τον τρόπο και τον όρόμο που σου περιέγραφα, με την δοήθεια πάντοτε της Χάρης που θά προηγείται. Αυτό θά συμβαίνει, όταν, όλο και περισσότερο, χωρίς σταμάτημα, προσκλίνης και σκύδης στη γυμνή αίσθηση του έαυτού σου, κι όμοια προσφέρης την ύπαρξή σου στον Θεόν, σαν την ύπερπολύτιμη προσφορά που είναι δυνατόν να προσφερθ ή σ' Έκείνον. Όμως πρόσεξε, έ-

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ*

Ἐπιβάντες δὲ πλοῖω Ἀδραμυττηνῶ μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνας, Θεσσαλονικέως, τῇ τε ἐτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα³². Ἐπιβιβασθήκαμε εἰς πλοῖον Ἀδραμυττηνὸν ποῦ θὰ ἔπλεε εἰς λιμένας τῆς Ἀσίας, καὶ ξεκινήσαμε, εἶχαμε δὲ μαζί μας τὸν Ἀριστάρχον, Μακεδόνα ἀπὸ τῆς Θεσσαλονικῆς, τὴν δὲ ἐπομένην φθάσαμε εἰς τὴν Σιδῶνα.

Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς Ἁγίους περισόν μοι ἐστὶ τὸ γράφειν ὑμῖν. Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣ ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν ὅτι

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 599 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15 τεύχους.

32. Πράξεις Ἀποστ. 27,2

πως πολλές φορές σοῦ εἶπα, νὰ εἶναι ἡ αἴσθησις αὐτὴ γυμνὴ γιὰ τὸ λόγο τῆς παρεμβολῆς πλάνης. Ἐὰν εἶναι γυμνή, τότε θὰ εἶναι ὀδυνηρότατα γιὰ σένα στὴν ἀρχὴ ποῦ θὰ κατοικήσῃ μέσα σου, ὅσο θὰ κατοική καὶ θὰ παραμένῃ. Κι αὐτὸ γίνεται, ὅπως στὰ προηγούμενα σοῦ ἔχω πεί, γιατί οἱ διανοητικὲς ικανότητες καὶ ιδιότητες σου δὲν βρίσκουν ὕλη καὶ οὐσία ἐκεῖ καὶ μέσα σ' αὐτά. Ἀλλὰ δὲν πειράζει στὸ κάτω - κάτω, γιατί ἔτσι θὰ τ' ἀγαποῦσα αὐτὸ περισσότερο. Παράτησέ τεσ λοιπόν, σὲ παρακαλῶ γρήγορα τίς φυσικὲς, λόγω τῆς γνώσης τους, ἀπολαύσεις. Ἐλέχτηκε ὀρθῶς ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη μὲ τίς παρακάτω λέξεις ποῦ ἀποτελοῦν τὴν ἐναρκτική φράση τῶν Μεταφυσικῶν του τὸ ἐξῆς: «ὁ ἀνθρώπος φυσικῶς ὀρέγεται τοῦ εἰδέναι». Φυσικὸ εἶναι τὸ φαινόμενο τοῦ ἀνθρώπου ποῦ ἐπιθυμεῖ τὴν γνώση. Ἀλλὰ εἶναι βέβαιον ὅτι ἔτσι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δοκιμάσῃ νοητῶς γευστικὰ πνευματικὸ αἶσθημα, ἐν τῷ Θεῷ, παρὰ μόνον διὰ τῆς Χάρης κι οὐδέποτε θὰ ἀποκτήσῃ τόση γνώση μόνον μὲ τὴν μελέτη τῆς φύσης. Γι' αὐτὸ σὲ προτρέπω παρακλητικὰ. Ζήτα περισσότερο μὲ τὸ αἶσθημα, μὲ τὴ μέθεξι, παρὰ μὲ τὴ γνώση, γιατί ἡ γνώση συχνὰ παραπλανεῖ καὶ μάλιστα διὰ μέσου τῆς ἀλαζονείας. Τὸ δὲ πρᾶσ, τὸ ἡμερο, τὸ σεμνὸ, τὸ ἀξιαγάπητο αἶσθημα, ποτὲ δὲν θὰ σὲ ἐξαπατήσῃ «ἢ γνώσις φυσική, ἢ ἀγάπη οἰκοδομεῖ» (Α' Κορ. 8,1). Στὴν γνώση συνυπάρχουν ἀνησυχίες, καὶ ὀδύνες, ἐνῶ στὸ αἶσθημα συνυπάρχουν ἀνάπαυση καὶ γαλήνη.

Ἦδη τώρα θὰ μπορούσες νὰ πῆς: Ποιὰ ἀνάπαυση εἶναι αὐτὴ γιὰ τὴν ὁποία μοῦ μιλάς. Γιατί νομίζω ὅτι ὑπάρχουν κι ἐδῶ δξύτατες ὀδύνες καὶ ὄχι ἀνάπαυση. Γιατί ὅταν μὲ δάξῃς νὰ πράττω, ὅπως μοῦ λές, ἐγὼ βρίσκω ὄχι ἀνάπαυση, ἀλλὰ πόνο καὶ μάχες ἀπ' ὄλες

Ἀχαῖα παρεσκευάσται ἀπὸ πέρυσι. Καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας³³.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπηρεσίαν πρὸς τοὺς Ἁγίους, εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς γράψω διότι ξέρω τὴν προθυμίαν σας, διὰ τὴν ὁποῖαν μιλῶ μὲ περηφάνεια εἰς τοὺς Μακεδόνας, ὅτι ἡ Ἀχαῖα ἀπὸ πέρυσι ἔχει ἐτοιμασθῆ καὶ ὁ ζῆλος σας ἐκέντρισε τοὺς περισσοτέρους.

Ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῆ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, μήπως ἐάν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνας καὶ εὗρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυρθώμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγω-

33. Β' Κορινθίους 9,1-2

τίς πλευρές. Ἐπειδὴ ὅσον ἀφορᾷ στὴν μιὰ περίπτωση, ἡ διανοήσῃ μου θὰ μὲ εἶχε ἀπομακρύνῃ καὶ ἐγὼ ἴσως δὲν θὰ συγκατατεθόμουν, ὅσον ἀφορᾷ δὲ στὴν ἄλλη περίπτωση, θὰ αἰσθανόμουν τὸν Θεὸ καὶ θὰ ἐστερούμην τὸ αἶσθημα, τὴν αἴσθησις, τοῦ ἑαυτοῦ μου καὶ ἴσως ὄχι. Ἔτσι ἀγῶνας ὑπάρχει σ' ὄλες τίς περιπτώσεις καθὼς καὶ πόνος καὶ μοῦ φαίνεται, ἡ ἀνάπαυση τὴν ὁποία ἀναφέρεις, εἶναι σὰν μιὰ παράξενη ἀνάπαυση. Στὸ παραπάνω σοῦ ἀπαντῶ καὶ σοῦ λέω, ὅτι ἀκόμα δὲν ἔχεις συνηθίσει σ' αὐτὸ τὸ εἶδος ἐργασίας, γι' αὐτὸ δὲ τὸ λόγο σοῦ γίνεται αὐτὴ ἀκόμα πιὸ πολὺ ἐπώδυνη. Ἐὰν ὅμως ἦσουν συνηθισμένοι κι ἐγνωρίζεις ἀπὸ ἐμπειρία τὴν ὠφέλεια ποῦ ὑπάρχει μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἔργο, δὲν θὰ τὸ ἐγκατέλιπες θεληματικὰ, οὔτε γιὰ ὅλη τὴ σωματικὴ ἀνάπαυση κι οὔτε γιὰ ὄλες τίς χαρὲς τοῦ παρόντος μεταβαλλόμενου κόσμου.

Ἀλλὰ κι ἀκόμα ὑπάρχουν, πολὺς πόνος καὶ πολλὲς ἐπίσης ὀδύνες. Ὅμως, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο σοῦ τὸ ὀνοματίζω μὲ τὴν λέξη ἀνάπαυση εἶναι ἀνάπαυση, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ δὲν βρίσκειται μέσα σὲ διαμάχη οὔτε σὲ ἀμφιβολία τί νὰ πράξῃ κι ἐπὶ πλεόν ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ εἶναι βεβαιωμένη —ἐννοῶ στὸν χρόνο αὐτῶν τῶν ἐνεργειῶν— ὅτι δὲν θὰ λαθέψῃ πολὺ.

Λοιπὸν — λοιπόν, προχώρησε μὲ ταπεινὴν ἡρεμίαν, ἡμερότητα καὶ ζεστὴ ἐπιθυμία γιὰ τοῦτο τὸ ἔργο ποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν παρούσα ζωὴ καὶ οὐδέποτε θὰ ἔχῃ τέλος στὴ ζωὴ τὴν αἰώνια.

Σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ, ἱκετεύω τὸν Παντοδύναμο Ἰησοῦ νὰ ὀδηγήσῃ ὄλους ἐκεῖνους ποῦ Αὐτὸς τοὺς ἀγόρασε μὲ τὸ πολύτιμο Αἷμα Του. Ἀμήν.

(Γ ἔ λ ο ς)

† Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

μεν υμεεις, εν τη υποστασει ταυτη της καυχησης³⁴. Στελνω δε τους αδελφους, ωστε η καυχησης μας για σας εις το σημειον τουτο να μην αποδειχθη αβασιμη αλλα να εισθε, οπως ελεγα, προετοιμασμενοι, μηπως εαν ελθουν μαζι μου Μακεδονες και σας βρουν απροετοιμαστους, καταντροπιαστουμε εμεεις για να μη πουμε εσεις, αναφορικα προς το ζητημα τουτο της καυχησης σας.

Νυνι δε πορευομαι εις Ιερουσαλημ διακονων τοις Αγιοις. Ευδοκησαν γαρ Μακεδονια και Αχαϊα κοινωνιαν τινα ποιησασθαι εις τους πτωχους των Αγιων των εν τη Ιερουσαλημ³⁵. Τωρα ομως που πηγαινω εις την Ιερουσαλημ εκτελω υπηρεσιαν προς τους εκει αγιους. Διotti η Μακεδονια και η Αχαϊα απεφασισαν να κανουν καποιαν συνεισφοραν εις τους πτωχους των Αγιων της Ιερουσαλημ.

Και ταυτη τη πεποιθησει εβουλομην προς υμας ελθειν προτερον, ινα δευτεραν χαριν εχητε και δι' υμων διελθειν προς υμας και δι' υμων προπεμφθηναι εις την Ιουδαϊαν³⁶. Με την πεποιθησι αυτη ηθελα να ελθω πρωτα σ' εσας να περασω εις την Μακεδονιαν και παλιν απο την Μακεδονιαν να ελθω σ' εσας και απο σας να προπεμφω εις την Ιουδαϊαν.

Ελθων εις Τρωαδα εις το Ευαγγελιον του Χριστου, και θυρας μοι ανεωγμενης εν Κυριω, οκ εσχηκα ανεσιν τω πνευματι μου τω μη ευρειν με Τιτον τον αδελφον μου, αλλα αποταξάμενος αυτοις εξηλθαν εις Μακεδονιαν³⁷. Οταν ηλθα στην Τρωαδα δια να κηρυξω το Ευαγγελιον του Χριστου, και μου ειχε ανοιχθη πορτα δια τον Κυριον, το Πνευμα μου δεν ειχε ησυχιαν, διotti δεν ευρηκα εκει τον Τιτον τον αδελφον μου. Τους αποχαιρετησα λοιπον και εφυγα εις την Μακεδονιαν.

Και γαρ ελθοντων ημων εις Μακεδονιαν ουδεμιαν εσχηκεν ανεσιν η σας ημων αλλ' εν παντι θλιβόμενοι³⁸. Διotti πραγματικα όταν ηλθαμε εις την Μακεδονιαν, το σωμα μας δεν ευρηκε καμιαν αναπαυσιν, αλλα παντου θλιψεις.

Γνωριζω δε υμιν αδελφοι, την Χαριν του Θεου την δεδομενην εν ταϊς Εκκλησιαϊς της Μακεδονιας, οτι εν πολλη δοκιμη θλιψεως η περισσεια της χαρης αυτων και η κατὰ βάθος πτωχεια αυτων επερισσευσεν εις τον πλουτον της απλοτητος αυτων³⁸

Σας κανουμε δε γνωστη, αδελφοι, την Χαριν της γενναιοδωριας που εδωσε ο Θεος εις τας Εκκλησιας της Μακεδονιας. Διotti μεσα σε μεγαλη δοκιμασια θλιψεως η υπεραφθονη χαρα τους και η εσχατη πτωχεια τους εξεχειλισαν εις πλουσιαν γενναιοδωριαν εκ μερους των.

Καθως παρεκαλεσα σε προσμεναι εν Εφεσω,

πορευόμενος εις Μακεδονιαν, ινα παραγγειλης τισι μη ετεροδιδασκαλειν³⁹. Οταν επηγαμε στην Μακεδονια, σε παρεκαλεσα να παραμεινης εκει στην Εφεσο, δια να παραγγειλης σε μερικους να μη διδασκουν ξενες διδασκαλιες, ουτε να δινουν προσοχη σε απεραντους μυθους.

Βλεπουμε λοιπον τον Αποστολο Παυλο και τους συνεργατες του απο την Τρωαδα της Μικρας Ασιας «Θειω οραματι και επιταγη» να ερχωνται στην Μακεδονια σε πολεις Ελληνικοτατες, με Ελληνικα ονοματα: Φιλιπποι, Νεαπολη, Αμφιπολη, Θεσσαλονικη, Βεροια και ονοματα Ελληνικα προσωνων: Αρισταρχος, Λυδια, και να απαζωνται τον Χριστιανισμο Ελληνες και Ελληνιδες των ευσχημωνων. Βεβαιως υπηρχαν και Ιουδαϊκες συναγωγες, υπηρχαν Ιουδαϊοι, αυτοι ομως ηταν οι Ιουδαϊοι της διασπορας.

Ερχεται ο Παυλος στην Μακεδονια, οαν στο σπιτι του, να κηρυξη την Ουρανια Θεια διδασκαλια διχως να προβληματιστη για τη γλωσσα, γιατι ποια γλωσσα θα μιλουσε; Εγνωριζε μονον την Ελληνικη και την Αραμαϊκη. Ιουδαϊοι υπηρχαν, ομως η Μακεδονια δεν ηταν Ιουδαϊκη, αλλωστε κανεις δεν αντιλεγει περι τουτου. Μενει τωρα να δουμε αν ηταν Σλαβικη, ομως την εποχη εκεινη Σλαβοι δεν υπηρχαν στην περιοχη αυτη, και ουτε αναφερεται πουθενα περι Σλαβικης γλωσσας και Σλαβικης κτισεως και κοινωνιας, πολεων, ονοματων. Ο Αποστολος Παυλος ομιλουσε Ελληνικα, εγραφε Ελληνικα, και κηρυξε στην Ελληνικοτατη Μακεδονια. Ας μελετησουν την Αγια Γραφη οι αντιλεγοντες προς γνωσιν και συμμορφωσιν.

Τελευταια αφησαμε τις τρεις επιστολες, που γραψε και εστειλε ο Αποστολος Παυλος στις Εκκλησιας, που ιδρυσεν στη Μακεδονια. Μια προς Φιλιππησιους και δυο προς Θεσσαλονικεις.

Η προς Φιλιππησιους Επιστολη «Παυλος και Τιμοθεος, δουλοι Ιησου Χριστου, πασι τοις αγιοις εν Χριστω Ιησου τοις εν Φιλιπποις συν επισκοποις και διακονοις. Χαρις υμιν και ειρηνη απο Θεου Πατρος ημων και Κυριου Ιησου Χριστου»⁴¹. (Χαιρετισμος). Ο Παυλος και ο Τιμοθεος δουλοι του Ιησου Χριστου προς ολους τους Αγιους εν Χριστω Ιησου, οι οποιοι ειναι εις Φιλιππους, μαζι με τους επισκοπους και τους διακονους. Χαρις να ειναι σ' εσας και ειρηνη απο τον Θεο Πατερα μας και απο τον Κυριον ημων Ιησουν Χριστον.

Οιδατε δε και υμεεις, Φιλιππησιοι, οτι εν αρχη του Ευαγγελιου, οτε εξηλθον απο Μακεδονιας, ουδε μια μοι Εκκλησια εκοινωνησεν εις λογον δόσεως και ληψεως ει μη υμεεις μονοι, οτι και εν Θεσσαλονικη και απαξ και δις εις την χρεσιαν μοι επεμψατε⁴².

Η προς Φιλιππισιους επιστολη του Αποστολου

34. Β' Κορινθιους 9,3-4

35. Α' Κορινθιους 16,4-5

36. Β' Κορινθιους 1,15-16

37. Β' Κορινθιους 2,12-13.

37α. Β' Κορινθιους 7,5

38. Β' Κορινθιους 8,1

39. Α' Τιμοθεον 1,3

40. Φιλιππησιους 1,1

41. Φιλιππησιους 4,15

42. Φιλιππησιους 1,7-9

Παύλου είναι μιὰ ἀπὸ τὶς τέσσερις ἐπιστολὲς δεσμῶν, πού ἔγραψε δέσμιος στὴ Ρώμη κατὰ τὴν πρώτη φυλάκισή του καὶ ὑπόδικος. Φυλακισμένος σκέπτεται τὴν πρώτη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία πού ἴδρυσε στοὺς Φιλίππους καὶ μὲ τὴν ὁποία τόσο στενά καὶ πατρικῶς ἦταν δεμένος καὶ ἀνοίγει τὴν καρδιά του νὰ πλημμυρίσῃ ἀπὸ ἀγάπη καὶ ἐπιθυμία. «Πεποιθῶς αὐτὸ τοῦτο ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθὼς ἐστὶ δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ Εὐαγγελίου συγκοινωνοῦς μου τῆς Χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶ ὁ Θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγγχνις Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει⁴³. Ἔχω πεποιθῆσιν διὰ τοῦτο. Ὅτι ἐκεῖνος πού πρωτάρχησε σ' ἐσᾶς καλὸν ἔργον, θὰ τὸ ἀποτελειώσῃ μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶναι πραγματικὰ σωστὸ νὰ σκέπτομαι ἔτσι δι' ὅλους ἐσᾶς, διότι σᾶς ἔχω στὴν καρδιά μου, ἐσᾶς οἱ ὅποιοι καὶ εἰς τὴν φυλάκισίν μου καὶ κατὰ τὴν ἀπολογία μου καὶ βεβαιώσιν τοῦ Εὐαγγελίου ὑπῆρξατε ὅλοι συγκοινωνοὶ μου τῆς Χάριτος.

Οἱ Φίλιπποι εἶναι ἡ πρώτη πόλις τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία ἄκουσε τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸν Παῦλο. Πόλις χτισμένη τὸν Δ' πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἀπὸ τὸν Μακεδόνα βασιλιὰ Φίλιππο, τὸν πατέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τώρα ἦταν μιὰ χριστιανικὴ κοινω- νία καὶ ὁ κοιμιστὴς τῆς ἐπιστολῆς Ἐπαφρόδιτος Ἑλληνας (Ἑλληνικὸ ὄνομα) ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Φιλιππησίων ἦταν ἡ μόνη ἀπ' τὴν ὁποία δεχόταν βοήθεια γιὰ τὶς ἀνάγκες ἐνδεῶν Χριστιανῶν.

Η Α΄ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ Ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ⁴⁴. Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σιλουανὸς καὶ ὁ Τιμόθεος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, χάρις νὰ εἶναι σ' ἐσᾶς καὶ εἰρήνη ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸν Πατέρα μας καὶ ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστόν.

Μετὰ χαρᾶς Πνεύματος Ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπος πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ⁴⁴. Μὲ χαρὰ πού δίνει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ὥστε νὰ γίνεται ὑπόδειγμα εἰς ὅλους πού ἔγιναν πιστοὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἀχαΐαν.

Ἄφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξεληλυθεν⁴⁵. Διότι ἀπὸ σᾶς ἀντήχησε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ,

ὄχι μόνον εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἀχαΐαν, ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε τόπον ἔγινε γνωστὴ ἡ πίστις σας πρὸς τὸν Θεόν.

Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμε δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον⁴⁶. Πραγματικὰ φέρεσθε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πρὸς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς πού βρίσκονται εἰς ὅλην τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλὰ σᾶς προτρέπουμε, ἀδελφοί, νὰ τὸ κάνετε αὐτὸ ἀκόμη περισσότερο.

Η Β΄ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ Ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ⁴⁷. Ὁ Παῦλος, ὁ Σιλουανὸς καὶ ὁ Τιμόθεος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ ἡμῶν καὶ τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. Χάρις νὰ εἶναι σ' ἐσᾶς καὶ εἰρήνη ἀπὸ τὸν Θεὸ τὸν Πατέρα μας καὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, πόλις Ἑλληνικὴ, πού κτίσθη ἀπὸ τὸν Κάσσανδρο ἕναν ἀπὸ τοὺς διαδόχους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, γνώρισε τὸν Χριστιανισμό ὅπως εἶδαμε ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο. Ἐπίστευσαν δὲ πολλοὶ ἐκτὸς τῶν Ἰουδαίων τῆς ἐδῶ διασπορᾶς, παροικίας καὶ συναγωγῆς. «Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγων».

Ἑλληνικὴ λοιπὸν ἡ πόλις Θεσσαλονικὴ, ὅπως καὶ τῶν Φιλιππῶν, Ἑλληνες οἱ πιστεύσαντες· στὴν Ἑλληνικὴ ἔγραψε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὰς ἐπιστολάς του καὶ σὲ Ἑλληνες παραλήπτες ἀπευθύνθησαν καὶ ὄχι σὲ Σλαβομακεδονικὴ ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη γλῶσσα.

Γ. ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Πλὴν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ ὁποία ἀναφερομένη εἰς τὴν Μακεδονίαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, μὲ τὶς Ἑλληνικὲς πόλεις, τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα, τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσα, τὶς ἐπιστολὲς στὴν Ἑλληνικὴ γραμμένες καὶ ἀπευθυνόμενες στὶς Ἑλληνικὲς πόλεις τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας καὶ ἀποδεικνύει περὶ τὴν ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας καὶ ἕνα ἄλλο γεγονός συνηγορεῖ πρὸς τὴν ἀλήθεια αὐτή. Ἡ Παράδοση καὶ ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ αὐτὴν θὰ ἐπισημάνουμε δύο σημεῖα.

Πρῶτον ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Σλάβων, πού ἐπηρέασε τὴν ζωὴ καὶ τὸν πολιτισμὸ τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ πού ἔχει ἀφετηρία τὴν Μακεδονία. Οἱ Σλάβοι πού παρουσιάσθησαν στὴν Βαλκανικὴ Χερσόνησο τὸν 7ον αἰῶνα μ.Χ., στοιχεῖο πού ἀπὸ μόνο του ἀποδεικνύει τὴν Ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας, πού προὔπηρχε ἀπὸ αἰῶνων ὡς Ἑλληνική. Τὸν 10ο αἰῶνα μ.Χ. δέχθησαν τὸν Χριστιανισμό.

43. Α' Θεσ/κεις 1,1

44. Α' Θεσ/κεις 1,7

45. Α' Θεσ/κεις 1,8

46. Α' Θεσ/κεις 4,10

47. Β' Θεσ/κεις 1,1

σμό. Δύο "Έλληνες μοναχοί, οι αδελφοί Κύριλλος και Μεθόδιος δίδαξαν την Κυριλλική γραφή στους Σλάβους και την Χριστιανική διδασκαλία και τους φωτίσαν και οδήγησαν στην Όρθοδοξία.

Ό πολιτιστική Όστορία των Σλάβων θεμελιωμένη στον Βυζαντινό Έλληνισμό άρχισε την εποχή αυτή. Και αυτό τὸ γεγονός, πὸ ἐπηρέασε τὸ ἥμισυ σχεδὸν των κατοίκων τῆς Εὐρώπης ὀφείλεται στὴ Μακεδονία, στους "Έλληνες Μακεδόνες μοναχοὺς και τὸν Βυζαντινὸ Έλληνικὸ Πολιτισμὸ.

Βέβαια ὀρισμένοι Σλάβοι ὑποστηρίζουν, ὅτι ὁ Κύριλλος και ὁ Μεθόδιος ὡς Θεσσαλονικεῖς ἦταν Σλάβοι και ἔτσι οἱ Σκοπιανοί, ὡς ἀπόγονοι των Μακεδόνων αὐτῶν ἔχουν τὴν τιμὴ και τὸ προνόμιο, ὅτι αὐτοὶ φωτίσαν τοὺς ὀμοφύλους τοὺς Σλάβους!

"Όμως οἱ σκέψεις, οἱ πόθοι και οἱ θεωρίες αὐτές, ἔπεσαν στὸ κενὸ, γιατί δέχτηκαν ἰσχυρὸ ράπισμα ἀπὸ τὸν Σλάβο πάπα Ἰωάννη Παῦλο Β', ὁ ὀποῖος στὶς 31 Δεκεμβρίου 1980 μὲ ἐπίσημη ἀποστολικὴ Έγκύκλιο πρὸς ὀλόκληρη τὴν Καθολικὴ Έκκλησία ἐξαγγέλλει ὅτι: «Ό Κύριλλος και ὁ Μεθόδιος, ἀδελφοὶ "Έλληνες, γεννημένοι στὴ Θεσσαλονίκη, καθιερώθηκαν οὐράνιοι προστάτες τῆς Εὐρώπης». Ό πάπας ἐπανάλαβε τὴν ἐξαγγελία του αὐτὴ και στὸ λόγο του στὶς 14 Φεβρουαρίου τοῦ 1981 στὴν ἐκκλησία τοῦ Κλήμεντος Ρώμης. Βέβαια ἀργότερα λίγο μᾶς τὰ χάλασε, ὀμως ἔτσι εἶναι, αὐτοὶ ἀθέλουν τὸν σκύλο χορτάτο και τὴν πίττα ἀκέραια.

Έκτος ἀπὸ τὸν πάπα πολλοὶ Σλάβοι πολιτικοὶ και ἰστορικοὶ δέχονται τὴν Έλληνικότητα τοῦ Κυρίλλου και Μεθοδίου. Ένδεικτικὰ θὰ ἀναφέρουμε τὸν Σέρβο καθηγητὴ V. Bodganovic, πὸ ἔργο του Όστορία τῆς Αρχαίας Σερβικῆς Γραμματείας γράφει: Ό Κύριλλος και ὁ Μεθόδιος γεννήθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη και κατὰ τὴν καταγωγή των δὲν εἶναι Σλάβοι, ἀλλὰ "Έλληνες.

Δεύτερον, ὅτι τὸ "Άγιον Όρος, δημιουργήμα τοῦ Βυζαντινοῦ Έλληνισμοῦ, ἐπὶ χίλια και πλέον χρόνια ἀποτελεῖ ἀνεκτίμητης ἀξίας κληρονομιά τοῦ Έλληνικοῦ Έθνους, μὲ τοὺς πολύτιμους θησαυροὺς του και τὰ ποικίλα καλλιτεχνήματα και κειμήλιά του. Ό Έλληνισμὸς ὀφείλει χάριτες στὴ Μακεδονία τὴν μοναδικὴ στὸν κόσμον, «τὴν "Άγιορείτικη Μοναστικὴ Πολιτεία» ἢ ὀποία ἀποτελεῖ μιὰ συνεχῆ πνευματικὴ ὄαση μέσα στὴν Κοινωνία.

Ό μοναστικὴ αὐτὴ κοινωνία μὲ τὴν ἀδιάκοπη παρουσία τῆς ἐπὶ αἰῶνας εἶναι Κιβωτὸς ὀλοκλήρου τοῦ Έλληνισμοῦ και τῆς Όρθοδοξίας. Ό ἱερός αὐτὸς τόπος τῆς χριστιανισμῆς, πὸ ἀγίασθηκε ἀπὸ πνευματικὸς μὸχθους αἰῶνων μοναχικοῦ βίου και διατήρησε ζωντανὸ τὸ Βυζάντιο μὲ τὴν ἐνδοξὴ Όστορία του και μὲ τὶς μεγάλες πνευματικὲς και πολιτικὲς κατακτήσεις δὲν εἶναι ἕνα νεκρὸ μουσεῖο, ἀλλὰ τὸπος ζῶν, πὸ προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸ ὀλου τοῦ κόσμου και σὲ κάθε ἐπισκέπτη ἔχει νὰ φανερώσει κάτι τὸ νέο. "Άν γιὰ ὀρισμένους ὁ τὸπος αὐτὸς εἶναι ἀναχωρητικὸς γιὰ λύτρωση και πνευματικὴ ἀνάταση,

γιὰ κάθε ἄνθρωπο τῆς σημερινῆς ἀγχῶδους τεχνολογικῆς ἐποχῆς εἶναι ἀποκούμπι γαλήνης, ἡρεμίας, ψυχικῆς ἀνάτασης, περισυλλογῆς και ταυτόχρονα ἀναβάπτισης στὶς μεγάλες παραδόσεις τοῦ Έθνους μας. Ό Έλληνικὴ γλώσσα, Θεῖα Πρόνοια μέσω τοῦ Μεγάλου Ἄλεξάνδρου πὸ ὀρίσθη ἀπὸ τὸν Θεό, και των διαδόχων του ὀρωμένων ἀπὸ τὴν Έλληνικὴ Μακεδονία ἐξηπλώθη εἰς τὴν Ἄνατολήν. Ό διδασκαλία τοῦ Θεοκθρώπου Ἰησοῦ διὰ τοῦ Ἄποστόλου Παύλου και μέσω τῆς Έλληνικῆς Μακεδονίας «θεῖο ὀράματι» διεδόθη και ἐκχριστιάνισε τὴν Δυτικὴ Εὐρώπη. Και οἱ Θεσσαλονικεῖς ἀδελφοί, "Έλληνες μοναχοὶ Κύριλλος και Μεθόδιος ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν ὀρωμένοι ἐφώτισαν τοὺς Σλάβους. Αὐτὲς εἶναι οἱ ἀλήθειες, σὴν παρακαταθήκη, ντοκουμέντα μὴ ἐπιδεχόμενα ἀμφισβήτησιν, μένουν εἰς τὸν αἰῶνα.

"Όθεν τὴν Όστορίαν αὐτὴν τῆς Μακεδονίας, οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἀγνοήση και πολὺ περισσότερο νὰ τὴν πλαστογραφήση. Οἱ πλαστογράφοι αὐτῆς τῆς ἰστορίας τῆς Μακεδονίας, και οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον «ἀνθέλληνες» ἐκούσιοι και ἀκούσιοι, ὑποστηρικταὶ τους πρέπει νὰ γνωρίζουν πὸς ἐμεῖς ἐδῶ δὲν κοιμόμαστε. Έχουμε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀρθάνοιχτους και τὴν προσοχὴν τεταμένην.

Ό Πανάγαθος Θεός, Χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος μᾶς κατέστησε Ποιμενάρχη των λογικῶν του προβάτων. «Ότε οὐν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς. Σίμων Ἰωῆ, ἀγαπᾶς με πλεῖον τούτων; λέγει αὐτῷ. Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλοῦ σε' λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Βόσκε τὰ ἀρνία μου. Όταν ἐτελείωσαν τὸ πρόγευμα, λέγει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν Σίμωνα Πέτρον. Σίμων Ἰωῆ, μὲ ἀγαπᾶς περισσότερο ἀπ' αὐτοὺς; Ό Πέτρος τοῦ ἀπαντᾷ. Ναί Κύριε σὺ ἔξερεις, ὅτι σ' ἀγαπᾷ. Βόσκε τὰ ἀρνία μου τοῦ λέγει ὁ Ἰησοῦς.

Γιὰ νὰ ποιμάνω τὰ ἀρνία μου, τὰ λογικά του πρόβατα, ὁ Κύριος μὲ τοποθέτησε στὴν ἀκριτικὴ, ἀλλὰ τόσο ἡρωικὴ Μητρόπολι Ζιχνῶν και Νευροκοπίου τῆς Έλληνικῆς Μακεδονίας. Και δὲν ἐπαπαυόμεθα, οὔτε περιοριζόμεθα εἰς τυπικὴν καθηκοιτολογία. Τελοῦμεν ἔργον ἱερὸν και ἔθνικόν. Μὲ κηρύγματα κατάλληλα Έκκλησιαστικοῦ και Έθνικοῦ περιεχομένου, μὲ διαλέξεις, μὲ συγκεντρώσεις, μὲ Ἰερατικὲς συνάξεις, μὲ ἐγκυκλίους, μὲ συνεχεῖς ἐπισκέψεις εἰς τὰς ἐνορίας, μὲ διαφωτίσεις, νοουθεσίες, συμβουλές, μὲ ἐκδηλώσεις μεταβάλλομεν τὴν Ἰερὰν αὐτὴν Μητρόπολιν σὲ πρόμαχον Έθνικὸν και Όρθόδοξον.

Βεβαίως ἢ Ἰερὰ αὐτὴ Θεόσωστος Μητρόπολις εἶναι μικρὴ και ἄγονη πανταχόθεν. Δὲν διαθέτομεν σύγχρονον ὀπλισμὸν ἀντιμετωπίσεως των προβλημάτων. Μᾶς ἀρκοῦν ὀμως τὰ χατζάρια και τὰ παλιοντούφεκα. Μὲ αὐτὰ μόνον κινοῦμε γῆ και οὐρανὸ, κάτι πὸ θὰ ζήλευε και μιὰ τρανὴ Μητρόπολις.

(Συνεχίζεται)

† Ό Ζιχνῶν και Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΕΤΟΣ 1992: ΕΜΠΡΟΣ ΣΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗΣ

Όσο περνά ο καιρός και καθίσταται πληθωρικό-τερος ο λόγος για το έτος όρόσημο 1992, τόσο περισσότερο συνειδητοποιούμε ώρισμένοι τί κρύβει για μās τους νεοέλληνες αυτή ή σημαδιακή ήμεραμηνία. Έχουμε συνηθίσει νά ακούμε τή δελεαστική φράση: «ελεύθερη διακίνηση αγαθών, ιδεών και προσώπων» πού συνοφίξει επιγραμματικά τó νόημα τής ένωμένης Ευρώπης. Και έφησυχάζουμε με τó όραμα τών γκρεμισμένων συνόρων μεταξύ τών 320 έκατομμυρίων ευρωπαϊών κατοίκων τής ΕΟΚ. Όμως φοδούμαι ότι παρασυρμένοι από τή λαμπηδόνα τής επιφάνειας, άδυνατούμε ή δέν επιθυμούμε νά σηκώσουμε τόν πέπλο πού κρύβει ώρισμένες άλλες πτυχές, δυσάρεστες και επικίνδυνες για τήν ύπόστασή μας. Οί νέες καταστάσεις πού θά δημιουργηθούν αναπόφευκτα και οί καινούργιες συνθήκες ζωής πού θά επιβληθούν σέ όλους μας, είτε τó θέλουμε είτε όχι επιβάλλουν μιá σοβαρή, λελογισμένη και ύπεύθυνη μελέτη, προκειμένου, άφου έπισημανθούν οί μόλις διαφαινόμενοι κίνδυνοι, νά ληφθούν τά κατάλληλα μέτρα για τήν αντιμετώπισή των, μιá και είναι τώρα πολύ άργά για νά σκεφθούμε αν θά έπρεπε νά εϊμεθα έντός ή εκτός τής ΕΟΚ. Άλλωστε εϊμεθα ένας λαός δυναμικός και άξιος και έχουμε άποδείξει ότι μπορούμε νά αντιμετώπισουμε τις δυσκολίες με παραδειγματική φρόνηση, ώστε νά μειώσουμε στο έλάχιστο τους κινδύνους και νά μεγιστοποιήσουμε κατά τó έφικτόν τά πλεονεκτήματα πού συνοδεύουν τή νέα τάξη πραγμάτων στην πατρίδα μας. Έκείνο πού συχνά μās λείπει είναι ή συστηματική μελέτη τών προβλημάτων πράγμα πού μās εκθέτει σέ κινδύνους με ύψηλό φόρο αίματος και πνεύματος. Όμως γιατί νά μη προετοιμασθούμε έγκαίρως όταν τούτο και δυνατόν είναι και άναγκαϊον;

Δέν θά με άπασχολήσουν έδω σήμερα προβλήματα οικονομικής φύσεως πού θά δημιουργηθούν σέ βάρος μας από τή μετακίνηση και έγκατάσταση στη χώρα μας έμπορικών και βιομηχανικών μονάδων, έπιστημόνων και επαγγελματιών πού με τή δεδομένη άριότητά των θά δοκιμάσουν σημαντικά τήν έγχώρια παραγωγή αγαθών και προσφορά ύπηρεσιών. Καίτοι τó σημεϊον αυτό είναι πολύ καιριο και ένέχει άποφασιστική σημασία για τήν επιβίωσή μας, θά προτιμήσω νά επισημάνω άλλες πτυχές προβλημάτων πού θά έμφανισθούν με τή μετακίνηση και ελεύθερη έγκατάσταση και έδω ξένων και πού συνδέονται με τήν πνευματική μας

επιβίωση ως ελλήνων όρθοδόξων. Ξεκινώντας από τήν γενικής άποδοχής διαπίστωση ότι ή ελληνορθοδοξία μας συνιστά κύριο χαρακτηριστικό ιδίωμα μας, βλέπω με άνησυχία τήν έπερχόμενη ανάμειξη στη μέχρι τώρα σχεδόν όμοειδή από άποψη θρησκευματος ελληνική κοινωνία στοιχείων άλλοπίστων ή άλλοδόξων, από αυτά πού πλεονάζουν στην Ευρώπη, με συνέπεια τή σταδιακή αλλοίωση τής θρησκευτικής μας συνοχής και τή συνακόλουθη απομάκρυνσή μας από τή βάση τής εθνικής μας όμοφυχίας και ένότητας, πού συνιστά ή Έκκλησία μας. Ένα πρώτο βήμα προς τήν κατεύθυνση αυτή έγινε ήδη με τήν καθιέρωση τού πολιτικού γάμου, ό όποιος συνάπτεται, όπως είναι γνωστό, και μεταξύ προσώπων πού άνήκουν σέ διαφορετικά θρησκευματα, πράγμα πού αποκλείει ό θρησκευτικός. Τούτο σημαίνει ότι άνοιξε ήδη ό δρόμος για τή δημιουργία ελληνογενικών οικογενειών με θρησκευτική άνομοιογένεια και όλες τις επιπτώσεις στην άνατροφή τών παιδιών κατά τά ελληνορθόδοξα ήθη και ήθια.

Η παρουσία στη χώρα μας σημαντικού αριθμού ξένων πού δέν θά είναι όρθοδόξοι θά σημαίνει, από τήν σκοπιά πού τώρα έξετάζουμε τó ζήτημα, πληθυσμιακή κατάτμηση τής όμολογιακής ένότητας και έμφάνιση και στη χώρα μας τού φαινομένου πού ήδη από έτων έχει καθιερωθή στις ευρωπαϊκές χώρες, δηλ. τής άναπτύξεως ώργανωμένων ομάδων κοινωνικής πιέσεως πού διεκδικούν δικαιώματα με βάση τó θρήσκευμα ή τήν αίρεση τήν όποία προσθεύουν τά μέλη των. Στη Γαλλία π.χ. ύπάρχουν μεγάλες κοινότητες βουδδιστών, μουσουλμάνων, έβραϊών, ινδουιστών, βραχμάνων τά μέλη τών όποιων άρχικά μεν προήρχοντο από μετανάστες ή πρόσφυγες τών παραδοσιακών άνατολικών χωρών πού προσθεύουν τις θρησκείες αυτές, άργότερα όμως άπηρτίσθησαν και από γηγενείς προσηλύτους τών φιλοξενουσών χωρών. Σήμερα όλοι αυτοί, είτε πρόσφυγες, είτε αυτόχθονες, είτε μετανάστες έχουν τήν ευρωπαϊκή ύπηκοότητα και θά μπορούν από τó 1992 νά έγκατασταθούν άν τó θέλουν και στην Ελλάδα, αλλοιώνοντας κατά τó μέτρον τού δυναμισμού, τών διεκδικήσεων και τού αριθμού των, τήν πνευματική μας εικόνα. Τό φαινόμενο αυτό είναι ήδη σύνηθες στην Ευρώπη, στις μεγάλες πόλεις τής όποίας ύψώνονται τζαμιά και Κέντρα ισλαμικών σπουδών, ναοί βουδδιστικοί κ.λπ. Οί κοινότητες αυτές όργανώνουν δημόσιες εκδηλώσεις λατρείας,

μελέτης και διαδόσεως των δοξασιών των, εις θάρος θεοαίως του χριστιανικού δυναμικού της κάθε χώρας. Παράλληλα υπάρχουν και οι αίρέσεις που λυμαίνονται εκ των ένδον τις Έκκλησίες, με κοινόν όλων παρονομαστήν την αλλοίωση της παραδοσιακής εικόνας κάθε λαού, παρά τις θαυμάσιες εξαγγελίες των ειδικών, ότι και μετά την ένωση της Ευρώπης, κάθε χώρα θα διατηρήσει την πνευματική της ταυτότητα.

* * *

Στά προηγούμενα θα πρέπει να προσθέσουμε την παρουσία σε ευαίσθητους τομείς κοινωνικών δραστηριοτήτων, όπως π.χ. η παιδεία, η ψυχαγωγία, η τηλεόραση, τέτοιων θρησκευτικών ομάδων, που διεκδικούν την καθοδήγηση της νεολαίας κυρίως, επειδή το τιμήμα αυτό του λαού διαθέτει ύψηλο μὲν δείκτη προσαρμογής, μειωμένες δὲ αντιστάσεις στὸν πειρασμό του καινούργιου και άγνωστου, ιδίως όταν αυτό εμφανίζεται με τὸ επικάλυμμα δῆθεν σπουδῶν και άλλων συναφῶν ένασχολήσεων, που αποβλέπουν στην επιστημονική και κοινωνική προώθηση των νέων. Με τὴ μέθοδο αυτή, που συγκαλύπτει άνομολόγητες επιδιώξεις άποκρυφιστικών, σατανιστικών και παραθρησκευτικών κινήματων, παρασύρονται στην καταστροφή πολλοί νέοι που θαμβώνονται από τις επαγγελίες των ενδιαφερομένων να άγρεύσουν θύματα του ολοκληρωτισμού των. Παράλληλα ἡ ἐλεύθερη δραστηριοποίηση, ἥδη από τώρα, στη χώρα μας, χάρις στις φιλελεύθερες μὲν αλλά πλήρως έξουσιαστικές για τὴν ἔθνική μας ταυτότητα ἑρμηνείες των συνταγματικῶν διατάξεων περί των άσυδῶτων δικαιωμάτων του κάθε πολίτη, κινήσεων που αντιπροσωπεύουν μιὰ συγκεκριμένη πνευματική ἀπειλή ἐναντίον του ἔθνους, προσιωνίζεται για τὸ ἑγγύς μέλλον τὴν ἀνάπτυξη συστηματικῆς προπαγανδιστικῆς ἐκστρατείας σε θάρος της ὀρθόδοξης παράδοσής μας, με τὸ δέλεαρ παροχῶν, ἐκδόσεων, ὑποτροφιῶν, κατασκηνώσεων, άποστολῶν, κ.λπ. στὸ ὁποῖο εὐκόλα ὑποκύπτουν και θα ὑποκύπτουν οι μειωμένης πνευματικῆς αντιστάσεως ἑλληγες.

* * *

Και αυτά μὲν εἶναι ἀναμενόμενα, και δὲν θα πρέπει να ἀποκλείσουμε και τὴν περίπτωση να εἶναι και άνωθεν ἐπιβαλλόμενα, ιδίως αν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι κέντρα ἀποφάσεων που συνήθως εὐρίσκονται ἔξω των ὀρίων της πατρίδος κατευθύνουν πολὺ συχνά τις ἐξελίξεις που τροχοδρομοῦνται στη χώρα μας. Και εἶναι κρῖμα τὸ ὅτι ἡ πνευματική ἡγεσία του τόπου δὲν ἔχει καν ὑποψιασθῆ τὸν μεγαλύτερο κίνδυνο που διατρέχουμε σαν ἔθνος και σαν λαός, από τὴν ἀνεξέλεγκτη και χωρὶς αντισώματα ἀνάπτυξη των πιδ πάνω δραστηριοτήτων. Και

ὁ πολὺς λαός και αὐτὸς ἀνυποψίαστος ἀναμένει μίρολατρικά τὸ 1992 χωρὶς να μπαίνει εις τὸν κόπο να προβληματισθῆ πάνω σε ὅλες τις πτυχές του. Τὸ πρόβλημα τελικά δὲν εἶναι αν και τότε θα δοκιμάσουμε τὴ νέα πραγματικότητα, γιατί αὐτὴ πρέπει να θεωρηται δεδομένη. Τὸ πρόβλημα εἶναι αν και πῶς μπορούμε να ἀντιδράσουμε προασπίζοντας τὸν ἑαυτὸ μας και τὴν αὐτοσυνειδησία μας. Και ἔδῳ ἀνακύπτει μεγάλη ἡ εὐθύνη κυρίως της Έκκλησίας μας, αλλά και όλων των ὑγιῶν πνευματικῶν δυνάμεων του τόπου, που καλούνται να ἐνδυναμώσουν και ἐνισχύσουν τις δυνάμεις της ἀντίστασης στην ἐπερχόμενη εἰσέλαση. Δὲν μπορούμε να ἀρνηθοῦμε στους ξένους τὴν ἐγκατάσταση των στην Ἑλλάδα ἐφ' ὅσον εἴμεθα μέλη της ΕΟΚ. Μπορούμε ὅμως να ἀποδείξουμε ἐν τοῖς πράγμασι ὅτι δὲν εἴμεθα διατεθειμένοι να πωλήσουμε τὰ πρωτοτόκια μας και να θυσιάσουμε τὴν ζωντανή παράδοσή μας και τὴν καταξιωμένη ταυτότητά μας ἐνώπιον του οἰουδήποτε δελεάσματος. Ἐπὶ τὴν πνευματική μας ἡγεσία ἐξαρτάται να ἐπισημάνει ἐγκαίρως στὸ λαὸ τὸν κίνδυνο, και να ἐνισχύσει στις ψυχές του τὴν ἀνάγκη συσπείρωσης γύρω από τὸ κέντρο ἰσορροπίας και ἐνότητος που εἶναι ἡ Έκκλησία και ἡ παράδοση του Γένους. Καμμιὰ ἄλλη δύναμις δὲν μπορεί να ἀναχαιτίσει τὴν ἀλλοτρίωση που ακολουθεῖ, εἰ μὴ μόνον αὐτὴ ἡ προσκόλληση και προσήλωση στις διαιώνες ἐκείνες ἀρχές που πάντοτε διεῖπαν τὴ ζωὴ των ἀνθρώπων αὐτοῦ του τόπου.

Τὰ τελευταία χρόνια ἔγινε ἕνα ἔγκλημα διαστάσεων ἔθνικῆς γενοκτονίας. Ἡ ἀποκαθῆλωση, ἡ περιθωριοποίηση και ὁ χλευασμός των ἀξιών της παράδοσῆς μας, χάριν ἑνὸς νέου τύπου, νέου προτύπου μάλλον ζωῆς, που θα εἰσήγε δῆθεν τὸν νεοέλληνα στην ἰσοτιμια οἰκογένεια των ευρωπαίων. Και θα ἔπρεπε να ἐπιτευχθῆ αὐτό, να ἀπαρνηθοῦμε τὰ παλιὰ και να ἀγκαλιάσουμε τὰ νέα, ὡς ἐάν κάθε παλιὸ να ἦταν ἀπόβλητο και κάθε νέο εὐπρόσδεκτο. Ἐπατήθησαν οἰκτρά ὅσοι ἐμεθόδευσαν τὸ ἔγκλημα αὐτό. "Ὅλα τώρα δείχνουν ὅτι θα εἶναι πάμπολλα τὰ θύματα αὐτῆς της τακτικῆς. Γι' αὐτὸ και εἶναι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη να ἐπιστρατευθοῦν ὅλοι οι δυνάμενοι να σκέπτονται ὀρθά, να ἐπισημαίνουν ὀρθά και να ἐνεργοῦν σωστά για να ὀριοθετήσουν τὴ νέα ἐπανάσταση που χρειάζεται να γίνεῖ στὸν τόπο μας, προκειμένου να προετοιμασθῆ ὁ λαός μας να ἀντιμετωπίσει θωρακισμένος τὴν ἐπερχόμενη λαίλαπα. Ἄλλοιῶς θα παραδοθοῦμε ὡς πρόβατα ἐπὶ σφαγῆν και θα ἀποδείξουμε ὅτι εἴμεθα ἀνάξιοι της ἐλευθερίας που μᾶς ἐκληροδότησαν οι πατέρες μας.

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

285. (Ἀθήναι 1872). *Κατάλογος τῶν Ἀρχαίων Νομισμάτων, χωρῶν, Ἐθνῶν, πόλεων καὶ βασιλείων τοῦ ἀθηνῆσιν Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, κατατεταγμένων καὶ περιγεγραμμένων ὑπὸ Ἀχιλλέως Ποστολάκα, νομισματογνώμονος τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου καὶ μέλους ἀντεπιστέλλοντος τοῦ ἐν Ρώμῃ ἀρχαιολογικοῦ καθιδρύματος. Ἐκδοθεὶς δαπάνῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, Τόμος Α΄. Ἀφ' Ἰσπανίας μέχρι τῶν τῆς Μακεδονίας βασιλείων μετὰ πέντε λιθογραφικῶν πινάκων. Ἀθῆναι, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων, ἐπὶ τῶν ὁδῶν Βουλῆς καὶ Μουσῶν, ΑΩΟΒ΄.*

Διαστάσεων 0,22X0,30. Σελ. 1-283 καὶ ἕξ πρὸ τοῦ κειμένου.

286. (;). *Πινδάρου: Ὀλυμπία - Νεμέα - Πύθια - Ἰσθμία, μετὰ ἐξηγήσεως παλαιᾶς πάνν ὠφελίμου καὶ σχολίων ὁμοίως.*

287. (Ἀθήναι 1839). *Ἐγκυκλιοπαίδεια ἐλληνοικῶν μαθημάτων, συλλεγείσα ἐκ τῶν ἀρίστων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μετὰ τῶν ἀναγκαίων ὑποσημειώσεων παρὰ Στεφάνου Κόμμητα. Νῦν δὲ τὸ δεῦτερον ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἐκδόσεων ἐπιδιορθωθείσα καὶ μὲ πολλὰς προσθήκας τεμαχίων καὶ ὁλοκλήρων λόγων, ποιητῶν καὶ λογογράφων, ἀναγκαϊούτων εἰς τὴν παράδοσιν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἐπανεξηθεῖσα, ἐκδίδεται ἐκ τῆς τυπογραφίας τοῦ ἐκδότου Κ. Γκαρμπόλα 1839.*

Διαστάσεων 0,12X0,20. Σελ. 1-329. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

288. (Βενετία 1770). *Ἱστορία τοῦ παρόντος πολέμου, ἀναμεταξὺ Ρουσίας καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, μεταφρασθεῖσα μὲν εἰς κοινὴν γλῶσσαν παρὰ Σπυρίδωνος Ἱεροδιακόνου τοῦ Παπαδοπούλου, παρ' αὐτοῦ δὲ διορθωθείσα, τόμος Α΄, ἐνετίησιν παρὰ Δημητρίου Θεοδοσίου τῷ ἕξ Ἰωαννίνων ἀφ'.*

Διαστάσεων 0,11X0,16. Σελ. 1-373. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

289. (;). *Ἐλληνοικῶν Διαλόγων, ἑκατοντὰς Α-Β-Γ. Ἀκέφαλον καὶ κολοβομένον.*

Διαστάσεων 0,11X0,18. Σελ. 258. Βιβλιοδεσία, ἄδετον.

290. (;). *Καίσαρος Δαπόντιε, λόγοι δέκα πέντε, ὕμνοι χαριστήριοι, τὰ χουσόβουλα τοῦ Ξηροποτάμου.*

Διαστάσεων 0,10X0,16. Σελ. 312. Βιβλιοδεσία δερματόδετος. Εἰς ἐν ἑκασιον τῶν τυπογραφικῶν φέρει τὴν λέξιν TRAPEZA, ἄνευ ἐτέρων στοιχείων.

291. (Βασιλεία ;). *LUCIANI SAMOSATENI OPERUM TOMUS II. CUM GILBERTI COGNATI, ET JOANIS SAMBYCI ANNOTATIONIBUS: QUAS AD CALCM UNIUSCUIUSQUE DIALOGI ADIETAS. CORRECTIORES ET LOCUPLETIORES REPERIES. BASILEAE.*

Διαστάσεων 0,10X0,18. Σελ. 1-982 καὶ 26 ἄ.ἄ. Κατὰ τὸν κ. Ἀχιλ. Λαζάρου πρόκειται περὶ ἐκδόσεως μᾶλλον τοῦ 1602, Νο 420 Κατάλ. Ἐντύπων Βιβλιοθ. Μονῆς Ὀλυμπιωτίσης.

TOMUS III

TOMUS IV

292. (Βιέννη 1794). *Ἀνθός Ἀρετῆς καὶ Γνώσεως, ἦτοι συνάθροισις κανόνων τινῶν δι' ὧν δύναται τινὰς εὐχρηστικῶς καὶ εὐτυχῶς. Νῦν πρῶτον μεταφρασθὲν πρὸς ὄφελος τῶν φιλαναγνώστων. Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας 1794, ἐν τῇ ἐλληνικῇ τυπογραφίᾳ Γεωργίου Βενιότη.*

Διαστάσεων 0,10X0,15. Σελ. 1-167. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

293. (Βενετία 1535). *Φιλοσοφίαι τοῦ ἐλκόνεσ, τοῦ αὐτοῦ ἡρωικά, τοῦ αὐτοῦ βίοι σοφιστῶν, Φιλοσοφίαι νεωτέρου εἰκόνες, Καλλιιστῶν εἰκόνες. VENETIIS OFFICINA LUCAE ANTONII JUNTE MDXXXV MEFE JUNIO.*

Διαστάσεων 0,11X0,17. Σελ. 1-368 καὶ 14 ἄ.ἄ. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

294. (; 1642). *Ὁρθόδοξος Ὁμολογία τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς, ἀχμβ', πρὸ τοῦ κειμένου ἐπιστολῆ Νεκταρίου Πατριάρχου Ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ,*

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 571 τοῦ ὑπ' ἀρ. 14 τεύχους.

ἀκολουθεῖ Παρθενίου Παιδιάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Διαστάσεων 0,11X0,17. Σελ. 1-252. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

295. (; 1872). Ἐ β ρ α ῖ κ ῆ Β ί β λ ο ς - Μ α σ ό ρ α.

Διαστάσεων 012X0,21. Σελ. 1-384. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

Χειρόγραφος σημείωσις: «Τῆ ἱερᾷ καὶ σεβασμῇ καὶ σταυροπηγιακῇ Μονῇ τοῦ ὁσίου καὶ θαυματουργοῦ Νικάνορος, τῆ ἐπιλεγομένη ZABOPΛA, τοῦ καὶ κητοροῦ αὐτῆς, ὑπὲρ ἧς ὁ ἐλάχιστος δοῦλος τοῦ Κυρίου ἀσμένως ἀναλίσκομαι. τῆ 12 μηνὸς Ἀπριλίου ὁσίου τοῦ 1979, Ὁ Γρεβενῶν Σέργιος».

296. (; 1785. Ὁ Ἀ ν τ ί π α π α ς, ἦτοι ἀγῶνες ὑπερθαύμαστοι καὶ ἡρωϊκὰ παλαίσματα, καὶ τῶ ὄντι ὑπερφυῆ κατορθώματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μάρκου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἐφέσου, τοῦ πικλῆν Εὐγενικοῦ. Τοῦ κατ' ἐξαιρέσειον καὶ σχεδὸν μόνου προμάχου καὶ φύλακος, τῆς ἀνωμότητος καὶ ἀγιωτατίας ἀποστολικῆς καὶ πατροπαραδότου ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν τῶν Γραικῶν, ἀθροισθέντα μὲν ὀπωδηποτε ὑφ' ἐν, καὶ ἐν εἵδει θίου καὶ πολιτείας λογογραφηθέντα, ὑπὸ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις ἀναξίου καὶ ἐλαχίστου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, ἐκδοθέντα δὲ καὶ τύποις διὰ συνδρομῆς φιλοτίμου δαπάνης τοῦ ὁσίου καὶ μουσικωτάτου ἐν ἱεροδιακόνοις κύριου Νικηφόρου Ἰωάννου τοῦ πικλῆν Ῥαγουζῆ ἐκ Σικίνου ὀρωμένου μῆς τῶν Κυκλάδων Νήσων, πρὸς κοινὴν εἵδησιν καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν ἀπαξιάτων τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν. Ἐν ἔτει 1785. Ἐπιστέλιδος εἰκῶν τοῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ. Τυπογρ. σῆμα: Καρδιά φλεγόμενη καὶ ἐπ' αὐτῆς βίβλος ἀνεωγμένη.

Διαστάσεων 0,12X0,21. Σελ. 1-190. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

Ὁ Ἀ ν τ ί π α π α ς, δεύτερον ἀντίτυπον τῆς ἰδίας ἐκδόσεως.

297. (Λειψία 1760). Σ ύ γ γ ρ α μ μ α τοῦ σοφωτάτου καὶ ἐξοχωτάτου ἱατροφιλοσόφου Κυρίου Θ ω μ ᾶ Μ α ν δ α κ ᾶ σ η Κασοριανοῦ περὶ τῶν Ἀοράτων διὰ τῶν ὄρατῶν ἐννοουμένων πραγμάτων καὶ περὶ τῶν Αὐλῶν διὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν εἰς αἴσθησιν πιπτόντων καὶ γνωσκομένων πραγμάτων. Νεωστὶ τύποις ἐκδοθέν, ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας 1760, παρὰ Ἰωάννη Βρέιτικοφ.

Διαστάσεων 0,10X0,16. Σελ. 1-480. Βιβλιοδεσία ἐφθαρμένη.

Χειρόγραφος σημείωσις: «Ἔτος 1772 ἀπέθανεν ὁ πατέρας τοῦ παπαδαμianoῦ ἀπὸ τὸν κοκκονοπλόν, ὁ γηροπούλης τοῦ παπαγεωργῆ ἤχαν ἀπερῶση τὰ θεοφανεῖα ὄντας ἀπέθανεν».

298. (Βενετία 1737). Β ί ο ς Π έ τ ρ ο υ τ ο ῦ Μ ε γ ᾶ λ ο υ, αὐτοκράτορος Ρουσοσίας, πατρὸς πατριδός, συλλεγεῖς ἐκ διαφόρων ὑπομνημάτων ἐν Γαλλίαις καὶ Ὀλλανδίᾳ ἐκδοθέντων καὶ εἰς δύο τόμους διαιρεθεῖς, νῦν πρῶτον μεταφρασθεῖς ἐκ τῆς Ἰταλικῆς εἰς ἀπλήν ρωμαϊκὴν διάλεκτον μετὰ προσθήκης, ἐπιμελεῖα δὲ πλείστη διορθωθεῖς, παρὰ Κυρίου Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου Τόμος Πρῶτος. Ἐπιστέλιδος εἰκῶν ἐκτὸς κειμένων τοῦ Αὐτοκράτορος Πέτρου μὲ τὴν εἵδησιν: «Πέτρος Ἀλεξιοβίτςης μέγας Αὐτοκράτωρ Ρουσοσίας ἐγεννήθη εἰς τὰς 30 Μαΐου 1672 καὶ ἀπέθανεν εἰς τὰς 8 Ἰανουαρίου 1725. Ἐνετίησιν ἀπλζ', ἐν τῇ τυπογραφίᾳ Σάντου Πέκωρα. CON LICENZA DE SUPERIORI. Τυπογρ. σῆμα: Διάφορα ἀντικείμενα πολέμου ὡς: ξίφη, λάβαρον, σάλπιγγι, θώραξ κ.ἄ.

Διαστάσεων 0,10X0,16. Σελ. 1-351. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

299. (; 1817). Π ρ ο δ ι ο ἰ κ η σ ι ς εἰς τὸν Ἐρμηλὸν ἢ Δημοκριτηράκλειον Μιχαήλου τοῦ Περδικάρη Ἰατροῦ, περιέχουσα τὴν ἀπολογίαν τοῦ Ποιητοῦ, τὴν ἀλληγορίαν τοῦ ποιήματος καὶ τὴν εἵδησιν διὰ τὴν ἄτακτον ἐκδοσιν τοῦ Ἐρμηλίου, 1817.

Διαστάσεων 0,10X0,17. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

Π ρ ο δ ι ο ἰ κ η σ ι ς, δεύτερον ἀντίτυπον τῆς ἰδίας ἐκδόσεως τοῦ 1817.

300. (Βενετία 1747). Α ἰ σ ῶ π ο υ Β ί ο ς κ α ἰ Μ ῦ θ ο ι.

301. VENETIIS MDCCXLVII 1747 TUPIS ANTONII BORTOLI.

Διαστάσεων 0,11X0,16. Σελ. 1-272. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος ἐφθαρμένη.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

Μιχαὴλ Γαλανοῦ

«Β Ι Ο Ι Α Γ Ι Ω Ν»

Κυκλοφοροῦν ἤδη καὶ οἱ 12 τόμοι ἀπὸ τὸ μνημειώδες ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἀληθινὸ θησαύρισμα γιὰ κάθε βιβλιοθήκη. Ἐκδοσὴ τρίτη, Ἀποστολικῆς Διακονίας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΦΕΡΡΑΡΑΣ - ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ*

2. Κριτήρια μεθοδεύσεως τῶν ἐργασιῶν.

Ἡ ὡς ἐνωτικὴ συγκληθεῖσα σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἐφαρμόσῃ τὰ κριτήρια αὐτὰ εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς, διότι διὰ τοῦ μεγάλου σχίσματος (1054) εἶχε διασπασθῆ ἡ κοινωμία τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Οὕτως, ἡ κατάταξις τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ ἡ ὀργάνωσις τῶν ἐργασιῶν ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πραγματικοῦ παραδοσιακοῦ κριτηρίου τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, διὸ καὶ οἱ μὲν ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως ἐκάθησαν εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τῆς αἰθούσης συνεδριῶν, οἱ δὲ ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν ἐναντι πλευρὰν τῆς αἰθούσης. Ἡ τοιαύτη κατάταξις τῶν μελῶν τῆς συνόδου ὑπεδήλου καὶ τὸν ἰδιότυπον χαρακτήρα τῆς συνοδικῆς συνελεύσεως, ἡ ὁποία εἶχεν ὡς ἀποκλειστικὸν ἔργον τὴν διὰ διαλεκτικῆς ἀντιπαράθεσεως τῆς θεολογικῆς ἐπιχειρηματολογίας ἄρσιν τῶν θεολογικῶν διαφωνιῶν, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν διάσπασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος καὶ τὴν διακοπὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας. Ἡ προοπτικὴ λοιπῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου ἦτο βασικῶς ἡ θεολογικὴ ἀντιπαράθεσις ἐπιχειρημάτων διὰ τὴν ἄρσιν τῶν διαφωνιῶν ἐπὶ τῶν διαμφισβητούμενων ζητημάτων (negotio), ἀλλ' ἐν τῇ πράξει κατέστη θεολογικὴ ἀντιπαράθεσις τῶν δύο μερῶν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πλάνης τῶν θέσεων τοῦ ἐτέρου μέρους (disputatio).

Ἡ διαδικασία τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου καθυθύνετο ἀντιστοίχως ὑπὸ τοῦ πάπα καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ, καίτοι συνεδέετο πρὸς τὴν μίαν τῶν διαλεγόμενων πλευρῶν ἤσκει ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει τὸν ρόλον τῆς ὑψηλῆς ἐπιδιαιτησίας εἰς περιόδους ἀδιεξόδων ἢ ἐπικινδύνων ἐντάσεων. Εἶναι ἐν προκειμένῳ χαρακτηριστικοὶ οἱ λόγοι τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τὸν πάπαν, τοὺς ὁποίους ἀνέφερεν εἰς τὴν σύνοδον ὁ καρδινάλιος Ἰουλιανὸς Καισαρίνι ὡς ἀποδεκτοὺς γενομένους ὑπὸ τοῦ πάπα: «Ὁμως ἡ γαληνότης αὐτοῦ (=τοῦ αὐτοκράτορος) ἐνέμεινε τῇ ἑαυτῆς διαθέσει χρώμενος καὶ τούτῳ τῷ παραδείγματι ἔλεγε γάρ, ὡς ἡνίκα ἐμπέση ἀμφισβήτησις μεταξὺ δύο τινῶν φίλων, ὥστε αὐτοὺς ἀναγκάζεσθαι παραγενέσθαι εἰς δικαστήριον, μᾶλλον ἢ εἶλοντο, πρὶν εἰς δικαστήριον ἀπελθεῖν, προσλαβεῖν φίλους τινάς, ὥστε τὴν μεταξὺ διαφορὰν δι' αὐτῶν διαλύεσθαι. Εἰ δὲ διὰ τοῦ τρόπου τούτου οὐ δυνήθεϊεν εὐρεῖν τὸ ποιῶν μεταξὺ αὐτῶν ὁμόνοιαν καὶ ἔνωσιν, τὸ τελευταῖον παραβάλλουσιν εἰς τὸ δικαστήριον...»¹⁵.

Ἐπὶ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἠρμήνευσε τὸ ἔργον τῆς συνόδου καὶ ὁ μητροπολίτης Νικαίας Βησσαρίων, ἐκφράζων τὸ ἀντίστοιχον φρόνημα καὶ τῶν λοιπῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς: «Ταπεινώσει δὲ καὶ φόβῳ Θεοῦ χρώμενοι συνεργῶ πρὸς τοὺς ἄθλους, κάκεινον πρὸ ὀφθαλμῶν θέμενοι καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐπειγόμενοι φθάσαι. Ἔστιν οὐ καὶ νικᾶσθαι καλῶς μᾶλλον ἐθέλοντες, ἢ νικᾶν ἐν πᾶσι κακῶς· ἄτε δὴ τοῦ περιγίγνεσθαι μόνον, ὅταν μεθ' ἑαυτοῦ τάληθὲς ἔχη, τοῦ ἀγαθοῦ σώζοντος λόγον, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον καὶ τοῦ ἠτῶσθαι καλῶς ταῦτο τοῦ καλοῦ σώζοντος καὶ ἐν ἴσῳ τοῦ κρατεῖν κρινομένου...»¹⁶. Ἡ ἐπιδιαιτησία τοῦ αὐτοκράτορος ἠσκεῖτο πάντοτε κατὰ τρόπον διακριτικὸν καὶ ἐν συνεχεῖ συνεργασίᾳ μὲ τὸν πάπαν καὶ τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχη. Πρὸς βεβαίωσιν τούτου θὰ ἤρκουν οἱ λόγοι τοῦ Καρδινάλιου Ἰουλιανοῦ Καισαρίνι περὶ τοῦ ρόλου τοῦ αὐτοκράτορος διὰ τὴν μετάβασιν ἐκ τῆς συζητήσεως τῆς προσθήκης εἰς τὴν συζήτησιν τῆς θεολογίας τοῦ filioque, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν γενικωτέραν καταγραφὴν τῶν πολλῶν αὐτοκρατορικῶν παρεμβάσεων. «...Καὶ ὅτι μεταξὺ τῶν διαλέξεων πολλάκις εἶπον ἐγὼ καὶ ἐξήτησα, ἵνα παραλειφθεῖσάν τῶν διαλέξεων ἐκείνων, προχωρήσωμεν ἐπὶ τὰς διαλέξεις τὰς ποιούσας περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος· καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ μακαριώτατος πατὴρ ἠξίωσε περὶ τούτου, ὥστε παραλειφθῆναι μὲν τὴν συζήτησιν ἐκείνην, μεταβῆναι δὲ ἐπὶ τὴν τῆς ἐτέρας διαφορᾶς ζήτησιν· καὶ ὅτι ἡ γαληνότης σου, βουλομένη χαρίσασθαι τῷ μακαριωτάτῳ Πατρὶ καὶ ἡμῖν, ἔδοξέ σοι δεῖν παραλιπεῖν ἐκείνας τὰς διαλέξεις ἢ συζητήσεις, οὕτω γὰρ μὴν ὥστε τὴν διαφορὰν ἐκείνην, ὅταν δόξη τῇ σῇ γαληνότητι, πάλιν καὶ κινήσαι καὶ διαλέξασθαι περὶ τούτου...»¹⁷. Εἶναι ὁπωσδήποτε βέβαιον ὅτι ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ὁ Καρδινάλιος Ἰουλιανὸς Καισαρίνι, «ὀρισμῶ τοῦ μακαριωτάτου Πατρός», ἐξήτησεν ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα νὰ προτείνῃ οὗτος «τὸν τρόπον τὸν λυσιτελοῦντα πρὸς τὴν ἔνωσιν»¹⁸.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς negotio ἢ disputatio ὀργάνωσις τῶν ἐπὶ τοῦ καθ' ἕκαστον θέματος συζητήσεων τῶν δύο ἀντιτιθεμένων μερῶν, τελοῦσα ὑπὸ τὴν συντονιστικὴν ἀθηνεΐαν τοῦ πάπα καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν ἐπιδιαιτησίαν τοῦ αὐτοκράτορος, προσδιόρισε καὶ τὴν μεθοδολογίαν τῶν θεολογικῶν συζητήσεων. Ἐν τούτοις, κατὰ τὴν καθιερωμένην συνοδικὴν παράδοσιν ὑπέρτατος κριτὴς

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 601 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15 τεύχους.

15. MANSI, XXXI, 705-708.

16. MANSI, XXXI, 503.

17. MANSI, XXXI, 709.

18. MANSI, XXXI, 713-716.

ἦτο ὁ Κύριος, διὸ καὶ «μέσον δὲ τοῦ ναοῦ καὶ τῶν δύο μερῶν τοῦ κλήρου, ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας Τραπεζῆς, ἔστησαν θρόνον ὠραιότατον, πάνυ κεκοσμημένον καὶ εὐτρεπισμένον μετὰ χρυσοῦ βλατίου, ἐπάνω δὲ ἐκάθησεν ὁ μέγας καὶ δίκαιος Κριτής, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἦγον τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐξ ἑκατέρων δὲ τῶν μερῶν αὐτοῦ ἔκειντο αἱ κάραι τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ λαμπάδες ἀνάπτουσαι ἔμπροσθεν αὐτῶν...»¹⁹.

* * *

Αἱ συζητήσεις λοιπὸν τῶν δύο μερῶν θὰ ἔδει νὰ διεξαχθοῦν ὑπὸ τὸ ἀπόλυτον κριτήριον τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου καὶ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως, ὡς αὐταὶ ἠρμηνεύθησαν ἀθηντικῶς διὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν πρὸ τοῦ μεγάλου σχίσματος κοινῶν Οἰκουμεικῶν συνόδων καὶ διὰ τῶν ἔργων τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ κριτήριον τοῦτο εἶχε καθιερωθῆ εἰς τὴν πρὸ τοῦ σχίσματος κοινήν συνοδικήν παράδοσιν καὶ ἐμπειρίαν, ἔθεωρεῖτο δὲ ἐπιβεβλημένη ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν σύνοδον Φερράρας - Φλωρεντίας διότι μόνον οὕτω θὰ ἠδύνατο αὕτη νὰ ἀναγνωρισθῆ ὡς ἀθηντικὴ συνέχεια τῶν προγενεστέρων κοινῶν Οἰκουμεικῶν συνόδων. Οὕτως, ὁ μητροπολίτης Ἐφέσου Μάρκος ὁ Εὐγενικός ἠτιολόγησε τὴν πρότασιν αὐτοῦ διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν «Ὅρων» τῶν πατέρων πασῶν τῶν προγενεστέρων Οἰκουμεικῶν συνόδων, «ἵνα δεῖξωμεν ἑαυτοὺς συμφωνοῦντας καὶ ἐπομένους ἐκείνους, οὐ τῇ τάξει μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς φρονήμασιν. Οὕτω γὰρ ἔσται καὶ ἡ σύνοδος αὕτη ταῖς προηγουμέναις ἐκείναις ἀκόλουθος, τῇ τε πρώτῃ, καὶ τῇ δευτέρᾳ καὶ ταῖς ἑξῆς. Τοῦτο δὲ ἀναγκαῖον νομίζομεν, οὐ διὰ τὰ προειρημένα μόνον καὶ ἵνα προεγνωσμένον ὑπάρχη τῶν Πατέρων τὸ φρόνημα, ἀλλ' ἵνα καὶ διὰ τῶν εὐχῶν ἐκείνων εἰς τὸ προκειμένον ἔργον εὐδοθῶμεν καὶ ὡσπερ ἐπὶ θεμελίῳ τοῖς ἐκείνων λόγοις τοὺς ἡμετέρους ἐποικοδομήσωμεν»²⁰.

Αἱ περὶ συνόδου κανονικαὶ αὐταὶ θέσεις τοῦ μητροπολίτου Ἐφέσου, ἐκπροσωποῦσαι τὰ κριτήρια τῆς συνοδικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς, ἔθεωροῦντο αὐτονόητοι ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς συνόδου, ἰδίᾳ διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπὸ συζήτησιν θεολογικῶν ζητημάτων, διὸ καὶ οὐδέποτε ἠμφισβητήθησαν εὐθέως κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς συνόδου ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων καὶ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἐν τούτοις, αἱ θεολογικαὶ συζητήσεις διεξήχθησαν ἐπὶ περιορισμένης βάσεως, διότι ἐξ ἑκατέρας πλευρᾶς ἐπελέγησαν ὀλιγομελεῖς Ἐπιτροπαὶ λογίων ἀρχιερέων, κληρικῶν καὶ μοναχῶν διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν συζητήσεων, ἐνῶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς συνόδου παρηκολούθουν ἄπλως τὰς θεολογικὰς ἀντιπαραθέσεις καὶ διετύπων τὰς ἀπόψεις αὐτῶν κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας συνελεύσεις

τῶν συνοδικῶν μελῶν ἑκατέρας πλευρᾶς. Καὶ ἐκ τῶν ὀλιγομελῶν ὅμως Ἐπιτροπῶν αὐτῶν προεξήρχον εἰς τὰς συζητήσεις τὰ πλέον ἐγκριτὰ μέλη, ἦτοι ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ὁ καρδινάλιος Ἰουλιανὸς Καισαρίνι, ὁ Ἀνδρέας Ρόδου, ὁ μαίστωρ Ἰωάννης κ.λπ., ἐνῶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας οἱ μητροπολίται Ἐφέσου Μάρκος ὁ Εὐγενικός καὶ Νικαίας Βησσαρίων. Ἡ ἐπιλογή τῆς μεθοδολογίας αὐτῆς εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐπὶ τοῦ καθ' ἕκαστον ζητήματος θεολογικῶν συζητήσεων ἐκρίθη ἀναγκαία διὰ τὴν ἀποφυγὴν, κατὰ τὸ ἐφικτόν, τῆς γνωστῆς τάσεως πρὸς ἀπεραντολογία καὶ τῶν πιθανῶν παρεκκλίσεων εἰς ἄλλα θέματα, τὰ ὅποια θὰ διέσπων τὴν ἐσωτερικὴν συνέχειαν τῶν θεολογικῶν ἀντιπαραθέσεων καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητά τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου.

Διὰ τῆς τοιαύτης ὁμως ἐπιλογῆς δὲν ἀπεφεύχθη κατὰ τὰς συζητήσεις ἡ φυσικὴ ἢ καὶ σκόπιμος ἀπεραντολογία, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔθεωρεῖτο ἀναγκαία εἰς τὴν μάχην τῶν ἐντυπώσεων, ἀφ' ἑτέρου ὑπεγορεύετο ἐκ λόγων τακτικῆς²¹. Οὕτως ἑκατέρα πλευρὰ πολλάκις ἀπέδωκεν εἰς τὴν ἑτέραν συγκεκριμένην σκοπιμότητα, διὰ τὴν ἐκτροπὴν εἰς ἄσχετον περιτολογία, ἡ ὅποια ἢ παρεκάλυε τὴν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν ἢ συνεσκότιζε τὴν βιβλικὴν ἢ πατερικὴν ἐπιχειρηματολογία κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν συγκεκριμένων θεολογικῶν ζητημάτων. Αἱ ἑκατέρευθεν διαμαρτυρία διὰ σκόπιμον ἐκτροπὴν τοῦ λόγου ἐκτὸς τοῦ συζητουμένου θέματος δὲν ἦσαν βεβαίως πάντοτε ἠτιολογημένοι, ἀλλὰ ἡ διατύπωσις αὐτῶν ἐξυπηρετεῖ καὶ ἄλλας σκοπιμότητας εἰς τὴν καθ' ὅλου ἐξέλιξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου²².

(Συνεχίζεται)

Καθηγητῆς ΒΛΑΣΙΟΣ Ι. ΦΕΙΔΑΣ

21. Ἡ ἐξ ἑκατέρας πλευρᾶς, ἰδίᾳ δὲ τῆς δυτικῆς, μακρηγορία κατὰ τὰς συνοδικὰς «διαλέξεις» ἀπεσκοπεῖ κυρίως εἰς τὴν ἐξάντλησιν τοῦ χρόνου τῆς συνελεύσεως χωρὶς νὰ ἀκουσθῆ ὁ ἀντίλογος τῆς ἑτέρας. Ἡ μάχη τῶν ἐντυπώσεων κατὰ τὰς θεολογικὰς συζητήσεις ἦτο ἀναπόφευκτος, διὸ καὶ αἱ ἐκτροπαὶ εἰς ἄσχετους περιτολογίας ὑπῆρξε συνήθης μὲ συνέπειαν τὴν διάσπασιν τῆς ἐσωτερικῆς συνεχείας καὶ συνοχῆς τῆς θεολογικῆς ἐπιχειρηματολογίας ἐπὶ τῶν συζητουμένων θεμάτων. Πολλοὶ τῶν ἀσχέτων αὐτῶν ἐκτροπῶν ἐκ τοῦ συζητουμένου θέματος δὲν κατεγράφησαν ὑπὸ τῶν γραμματέων, οἱ ὅποιοι, ὡς θὰ ἴδωμεν, κατέγραφον μόνον τὰ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἀναφερόμενα εἰς τὸ θέμα, διότι οἱ Ἀνατολικοὶ μόνον ἐπ' αὐτῶν ἠδύνατο νὰ ἀπαντήσουν κατ' ἐντολήν τοῦ αὐτοκράτορος.

22. MANSI, XXXI, 625, 688, 689, 800, 868 κ.λπ.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειῶνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

19. MANSI, XXXI, 478.

20. MANSI, XXXI, 512-513. Πρβλ. καὶ αὐτόθι, 517.

ΕΚΛΟΓΗ - ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΛΑΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΥΡΝΑΒΟΥ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ Δ'

[Γ. ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΣΥΝΕΙΛΗΘΕΙΑ - ΑΠΟΣΤΟΛΗ]

Διὰ τῆς ψήφου καὶ τῆς ἱεροουρίας Σας, ἐνωτί-
ζομαι τὸ (πορεύου πρὸς οὐδὲ ἐγὼ σε ἀποστέλλω)⁷
τοῦ Μεγάλης Βουλῆς Ἀγγέλου, τὸ (ποίμαινε τὰ πρό-
βατά μου)⁸ τοῦ Καλοῦ Ποιμένος, τὸ κέλευσμα τῆς
Ἐκκλησίας (τῶν πρωτοτόκων τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀπο-
γεγραμμένων)⁹. Καὶ ταυτόχρονα, ἀντιλαμβάνομαι
ἐπιτακτικότερα καὶ ἐναργέστερα, ὅτι ἡ ἀποστολή,
ποιμαντορία καὶ διακονία τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι πρὸ
πολλοῦ ὀριοθετημένες. Ἄν θέλω, λοιπόν, νὰ φανῶ
ἀντάξιος τῆς ἐκλογῆς Σας, δὲν δικαιούμαι νὰ ἀπο-
σχεδιάζω, ἀλλὰ νὰ ὑποτάσσομαι διὰ βίον στὸ θέλημα
τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἀμίμητο ὑπόδειγμα τοῦ Κυρίου
μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας Μητρός Του καὶ
τοῦ Τιμίου Προδρόμου. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση
καὶ ζωὴ θέλει τὸν Ἐπίσκοπο — δυνάμει τῆς Ἀρχιερω-
σύνης πρὸς συνουφάνεται μὲ τὴν ὑπαρξή του — προ-
καθήμενον εἰς τόπον Θεοῦ¹⁰. Ὁχι, ὅμως, γιὰ νὰ
κατακυριεύσει τῶν κλήρων¹¹ «ἐλέω Θεοῦ», ἀλλὰ γιὰ
νὰ ζεῖ ὡς «ζῶσα εἰκὼν»¹² τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ βιώνει
τὸ μυστήριον τῆς κενώσεώς Του (ὅπερ τῆς τοῦ κό-
σμου ζωῆς)¹³, γιὰ νὰ ἀποτελεῖ τὴν καρδιά πρὸς τὴν
αἰμοδοτεῖ τὸ Σῶμα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, πρὸς τὴν
κτυπᾷ, θ' ἀναλίσκεται καὶ θὰ ὑπεραλγεῖ γιὰ τὸν κάθε
ἄνθρωπο. Τότε μόνο, ἡ ἐπισκοπικὴ μου διακονία δὲν
θὰ κλείνει τὴ θύρα¹⁴, ἀλλὰ θὰ γίνεται «ἡ θύρα τοῦ
Πατρὸς, δι' ἧς εἰσέρχεται... ἡ Ἐκκλησία»¹⁵.

Ἰλλυριῶν ἐνόησε καὶ τοῦ μεγηλείου καὶ τῆς εὐ-
θύνης, πασχίζω νὰ ἀσφαλίσω τὴν καρδιά καὶ τὸ φρο-
νημά μου μὲ τὴν Παύλειο ἀντοσυνειδησία ὡς δούλου
Ἰησοῦ Χριστοῦ¹⁶, μὲ τὴν παροχή τῆς ὁμολογίας
τοῦ Πρωτοκορυφαίου «Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι
φιλῶ σε»¹⁷, μὲ τὴν Ἰωάννειο βεβαιότητα ὅτι (πᾶν τὸ
γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικά τὸν κόσμον)¹⁸, μὲ τὴν
ἀξιοθετὴ εὐτολμία τοῦ ἐδσχήμονος Ἰωσήφ, καὶ τὴν
λατρευτικὴ ἀφοσίωση τῶν Μυροφόρων, μὲ τὸ «Χρι-
στῷ συνεσταύρωμαι»¹⁹ ὅλης τῆς παντίμου Ἀποστο-

λικῆς χορείας. Ὅταν ἔτσι ὀροθετεῖται ἡ ζωὴ καὶ ἡ
διακονία μου, τότε καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ἀπὸ
ἄκρα συγκατάβαση (ἐγκαινιζόμενον ἐν τοῖς ἐγκά-
τοις μου)²⁰, θὰ διατηρεῖ τὸν δέκτη τῶν Χαρίσματος
(ἐπίσκοπον ζῶντα, ἐπίσκοπον ἅγιον τῆς διαδοχῆς
τῶν ἁγίων Ἀποστόλων)²¹, (ναὸν Θεοῦ ζῶντος)²²
καὶ (κεφαλὴν Χριστοῦ πληρώματος)²³. Καὶ μὲ αὐ-
τὴν τὴν θεμελιώδη προϋπόθεση, ἴσως ἐλεηθῆ ὁ νέος
ἐπισκοπικός κρικός τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς, τὸν
ὁποῖο τούτῃ τῇ στιγμῇ τεχνουργεῖτε, ὥστε νὰ ἔχει
ἀντίκρουσμα ὄχι μόνο στὴ γῆ, ἀλλὰ καὶ στὸν οὐρανό.

[Δ. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ]

Γι' αὐτό, Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Σεβασμιώ-
τατοι ἅγιοι Πατέρες, προσβλέπω καὶ ἐξαιτούμαι τὶς
θεοπειθεῖς προσευχῆς καὶ εὐλογίες Σας. «Φοβοῦμαι,
ἀλλ' ἡ προσευχὴ ὁμῶν εἰς Θεὸν με ἀπαρτίσει, ἵνα, ἐν
ᾧ κλήρω ἠλεήθην, ἐπιτύχω»²⁴. Ὡς εὐμνήμων καὶ
ὑπερευγνώμων χρεώστης, πλατύνω πρὸς Ὑμᾶς ἰδιαι-
τέρως τὴν καρδιά μου.

Ὑποβάλλω θερμότερες εὐχαριστίες πρὸς τὴν
Α.Θ. Μακαριότητα, τὸν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων
καὶ πάσης Παλαιστίνης κ.κ. Διόδωρο τὸν Α', ὁ ὁποῖος
μὲ τὴν σεπτὴ παρουσία Του καὶ τὶς θεοπειθεῖς εὐχῆς
Του με ἐνισχύει κατὰ τὴν παρούσα ὥρα.

Εὐχαριστῶ σύμπασα τὴν Σεπτὴ Ἱεραρχία γιὰ
τὴν ἐξόχως τιμητικὴ ἐκλογή, καὶ μεθ' Ὑμῶν, Μακα-
ριώτατε Γέροντα, τοὺς παρενορισκομένους Ἱεράρχες,
γιὰ τὴν κατὰ Χριστὸν συνεργία, συμπαράσταση καὶ
συμμετοχὴ στὴ μεγάλη χαρὰ μου καὶ γιὰ τὴν ἱεροου-
ρία στὸ μυστήριον τῆς χειροτονίας μου. Εὐχαριστῶ
τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Φιλίππων κ. Προ-
κόπιο, ὁ ὁποῖος μὲ εἰσήγαγε στὴν ἱερωσύνη καὶ μοῦ
παρέδωσε τὴν βαρύντιμη παρακαταθήκη τῆς. «Μνη-
σθεὶς ὁ Θεὸς τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ
κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος»²⁵,
μὲ τὰ ὁποῖα ἀποδεχθήκατε τὴν ἐλαχιστότητά μου.
Πολλὰ Ὑμῶν τὰ ἔτη καὶ θεοτίμητα.

Ἄλλ' ἤδη ὁ νοῦς μου στρέφεται ὀφειλετικῶς στὸν
μακαριστὸν ἀοίδιμο Μητροπολίτη Λαρίσης κρὸς Σε-
ραφεῖμ, ὁ ὁποῖος τίμησε πατρικὰ τὸν ζῆλο τῆς ὑπερ-
εξαετοῦς διακονίας μου πλησίον του καὶ πολλαχῶς
κατὰ Θεὸν μὲ εὐεργέτησε. Κατὰ τὴν ἀνεξιχνίαστη
βουλή τοῦ Κυρίου καθίσταμαι σήμερον διάδοχος του,
συνεχιστὴς ἐκείνου τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖο τότε κατ' ἐντο-
λήν του καὶ μὲ τὴν ἀμέριστη συμπαράσταση καὶ εὐ-
λογία του ἐπιτελοῦσα. Ἡ μνήμη του ἄς εἶναι αἰωνία,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 604 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15 τεύχους.

7. Βλ. Ἐξ. 3,16· 4,12· 33,1. Γ' Βασ. 17,9· 18,1. Ἰω-
νᾶς 1,2. Ἡσαΐας 6,9. Ἱερ. 22,1. Ἰεζ. 3,1.

8. Ἰωάν. 21,16.

9. Ἐβρ. 12,23.

10. Ἰγνατίου Θεοφόρου, Μαγνησιεύσι 6,1.

11. Α' Πέτρου 5,3.

12. Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, Ὁμολογία, 10.

13. Λειτουργικὴ εὐχή.

14. Βλ. Ματθ. 23,13.

15. Ἰγνατίου Θεοφόρου, Φιλαδελφεῦσι 5,1.

16. Βλ. Ρωμ. 1,1 Φιλ. 1,1 Τιτ. 1,1.

17. Ἰωάν. 21,15.

18. Ἰωάν. 5,4.

19. Βλ. Γαλ. 2,20.

20. Βλ. Ψαλ. 50,10.

21. Σεραπίωνος Θμούσεως, Εὐχὴ 28, ΔΕΠ 43,82.

22. Ἰωάν. 14,23. Α' Κορ. 6,19. Β' Κορ. 6,16.

23. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος Β', 99, ΡΓ 35, 501Α.

24. Ἰγνατίου Θεοφόρου, Φιλαδελφεῦσι 5,1.

25. Βλ. Α' Θεσ. 1,3.

και η εδχή του ως με συνοδεύει στη νέα εθνοποροόρο αποστολή.

Ἐπιτρέψτε μου, ὁμως, νὰ μνημονεύσω και ὁ-
λους ὄσους με βοήθησαν και με τίμησαν, κατὰ και-
ρους, με τὴν ἐμπιστοσύνη τῆς ἀνευδοιάστου ἀγάπης,
τῆς εἰλικρινοῦς φιλίας ἢ τῆς συνεργασίας τους: τοὺς
γνωστοὺς και τοὺς ἀφανεῖς συντελεστὲς τῆς κατὰ
Θεὸν προκοπῆς μου,

τὴν φιλόθεη δμήγυρι τῶν πνευματικῶν μου παι-
διῶν,

τοὺς οἰκειοὺς κατὰ τὸ πνεῦμα και σάρκα — μαζί
με τὴν ἐκλεκτὴ μητέρα και τὸν ἀδελφὸ μου,

τὴν θεόσωστη Ἀδελφότητα τῆς Ἱερῆς Μονῆς
Ἀσωμάτων - Πετρούκη,

τὸν ἀγαπητὸ μου Γενικὸ Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο
π. Κωνσταντῖνο Ἀνδρουλάκη και τοὺς λοιποὺς ἐκλε-
κτοὺς Κληρικοὺς και λαϊκοὺς συνεργάτες μου στὴν
Ἀρχιεπισκοπή,

τὸν εὐλαβέστατο ἱερὸ Κλῆρο και τὰ ἀξιεπάνα
στελέχη τῶν Ἐνοριακῶν Ναῶν και τῶν Ἰδρυμάτων
τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν,
τὴν φιλόξενη Ἐνορία τῆς Ἀγίας Τριάδος Ἀμπε-
λοκήπιον,

τοὺς συνεργάτες μου στὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ
τῆς Ἐκκλησίας μας και, τέλος,

ἐκείνοὺς ποὺ με ἐδεργέτησαν με τὰ στίγματα τοῦ
μαρτυρίου τῆς συνειδήσεως, στοὺς ὁποίους και ἀνα-
γνωρίζω μιὰ ἀθλήτη πρὸς ἐμὲ ἐδεργεία: ὅτι «ἐκ
θλίψεως ἐπεκαλεσάμην τὸν Κύριον και ἐπήκουσέ μου
εἰς πλατυσμόν»²⁶, «ὁ βλέπω τὰς τῶν ἀνθρώπων
καρδίας»²⁷.

Ἐδχαριστῶ, λοιπόν, προσωπικὰ ὄλους και ὑπερ-
εχόμενα τῆς ἀγάπης Σας. Με τὸ θάρρος δὲ τῆς κατὰ
Χριστὸν κοινωσίας, Σὺς παρακαλῶ γιὰ ἕνα ἱερὸ χρέος:
Πατέρες και ἀδελφοί, προσεῦχεσθε περὶ ἡμῶν»²⁸.

[Ε. ΔΕΗΣΗ]

«Πάντων ἡμῶν μνησθεὶ Κύριος ὁ Θεός»²⁹.

«Μνήσθητι, Κύριε, κάμοῦ τοῦ δούλου σου και
συγχώρησόν μοι πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε και
ἀκούσων»³⁰, καθὼς προσεῦχομαι «ὀπεισελθεῖν τὸν
ἐδαγγελικὸν ζυγὸν και τὴν Ἀρχιερατικὴν ἀξίαν»³¹.
Μὲ τὶς πρεσβεῖες τῆς πανπερενολογημένης Μητροῦς
σου, «τῆς μόνης ἀκαταισχύντου ἐλπίδος μου», και
τῶν περιλημμένων οἰῶν τῆς βασιλείας σου, «χάρισαι
μοι, ὦ Ἀγαθὲ, τὴν χάριν σου»³² «ποιήσον γενέσθαι
με μιμητὴν σοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Ποιμένου... ἵνα, κα-
ταρτίσας τὰς ψυχὰς τὰς ἐμπιστευθείσας μοι ἐπὶ τῆς
παρούσης ζωῆς, παραστῶ τῷ βήματί σου ἀκαται-
σχύντως»³³.

26. Ψαλμ. 117,5.

27. Κοντάκιον Ὁρθρου Μ. Δευτέρας.

28. Α' Θεσ. 5,25.

29. Λειτουργικὴ Εἰδή.

30. Εἰδή τῆς Προσκομιδῆς.

31. Εἰδή Χειροτονίας Ἐπισκόπου.

32. Εἰδή εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

33. Εἰδή Χειροτονίας Ἐπισκόπου.

«Ὁ Πατήρ, ὁ προαγαγὼν σε ἐκ τῶν κόλπων
αὐτοῦ ἀχρόνως και αἰδίως, ἀνακαινισάτω ἐν ἐμοὶ
τὰς μορφὰς τῆς σῆς εἰκόνας»³⁴.

Τὸ δὲ Πανάγιον σου Πνεῦμα, «σκηρῶσαν ἐν
ἐμοί», «γενέσθω μοι τὰ πάντα ἐν πᾶσι, τροφή ἀνεκλά-
λητος..., ἐνδύμα ἀπαστράπτον..., κάθαρσις ἐκπλό-
νουσά με..., φῶς ἀνέσπερον και ἥλιος ἄδυτος..., ὅτι
παρ' αὐτῷ ἐστὶν ἡ ζωὴ, τὸ φῶς, ἡ σωτηρία ἡμῶν»³⁵.

Και τώρα, γερασμία Πρωθιεραρχικὴ Κορυφή
και σεπτὴ Ἱεραρχικὴ χροεία, «ἰδοὺ ὁ δούλος Κυρίου
γένοιτό μοι κατὰ τὸ ὄημα Ὑμῶν»³⁶. «Ἐχετε τὴν
ἐδπειθειαν..., ἀπόδοτε τὴν ἐδλογίαν»³⁷ τῆς Ἀποστο-
λικῆς Διαδοχῆς».

Τὴν ἐπομένη τῆς χειροτονίας του, ὁ Σεβασμιώ-
τατος σὲ ραδιοφωνικὸ Μήνυμά του πρὸς
τὸν λαὸ τῆς ἐπαρχίας του, ποὺ μεταδόθηκε ἀπ' ευθείας
ἀπὸ τὸν τοπικὸ ἰδιωτικὸ ραδιοσταθμὸ HEAT FM,
εἶπε τὰ ἐξῆς:

«Στέλνω τὶς ἐγκάρδιες ἐδχές μου στὸν ἐδλογη-
μένο και φιλότιμο λαὸ τῆς Λάρισας. Ἐδχαριστῶ τὸ
πλήθος τῶν ἐπωνύμων Λαρισαίων ποὺ με τίμησαν
με τὶς ἐδχές, με τὴν παρουσία τους, με τὴν συμπαρά-
στασή τους. Ὁ Θεὸς ἄς μνημονεῖ πάντοτε αὐτὴν
τὴ γνήσια ἐκκλησιαστικὴ ἀνταπόκρισή τους. Ἡ τιμὴ
πρὸς τὸ πρόσωπό μου εἶναι ἀπόδειξη τῶν ἐδγενῶν
αἰσθημάτων ἀπὸ τὰ ὁποῖα διαπνέεται ὄλος ὁ Λαρι-
σαϊκὸς λαός. Και με ὑποχρεώνει, ὥστε νὰ ἐπιδοθῶ
με ἀνυποχώρητο ζῆλο στὴ νέα μου διακονία, ὡς Μη-
τροπολίτου. Ἐδχαριστῶ και ὄλους ὄσοι ἐπιστρατεύ-
θηκαν, γιὰ νὰ μεταβάλουν τὸν ἱερὸ χῶρο τῆς Ἐκκλη-
σίας, τὴν ὥρα τῆς χειροτονίας μου και τῆς θείας Λει-
τουργίας, σὲ κερκίδες ἀντιπάλων. Ἐπέτηχαν κάτι:
ἐπιβεβαίωσαν και δικαίωσαν τὴν πεποιθήσή μου, ὅτι
εἶναι ὀλέθριο γιὰ τὴν Ἐκκλησία και προδοσία τῆς
ἀποστολῆς μας ὡς ποιμένων νὰ δημιουργοῦμε ὀπα-
δούς: και ὅτι ὀφείλομε νὰ ἐμπνεύσουμε στὸ λαὸ τὸ
φόβο τοῦ Θεοῦ, τὸ λατρευτικὸ ἦθος, τὴν ἀγάπη γιὰ
τὸν συνάνθρωπο, τὸ γνήσιο ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα.
Ἀντάμα γιὰ τὰ ἀναίτια μικρὰ παιδιὰ ἡλικίας 8-17
ἐτῶν, ποὺ τὰ παρέδωσαν σὲ ἀντικλησιαστικὲς ἐνέρ-
γειες. Ἀντάμα γιὰ τοὺς ὑπαιτίους, ποὺ ἔδωσαν στὸ
ἐδρύτερο κοινὸ μιὰ τόσο κακοποιημένη εἰκόνα γιὰ
τὸ παρὸν τῆς Ἐκκλησίας. Καταδικάζω, ὀπως και
κάθε ἐχέφρων ἄνθρωπος, τὶς ἀσεβέστατες πράξεις,
ποὺ βεβήλωσαν τὴν ἱερότητα τοῦ χῶρου και τῶν τε-
λεσθέντων Ἱερῶν Μυστηρίων. Ἀλλὰ τοὺς ἰδίους τοὺς
συγχωρῶ δὲν παύων νὰ εἶναι γιὰ μένα ἔμψυχες εἰ-
κόνας τοῦ Χριστοῦ, ἐναντι τῶν ὀποίων ὀφείλω νὰ
προσφέρω τὸν ἐαυτόν μου. Τοὺς προτρέπω νὰ ἐλέγξουν
με νηφαλιότητα τὴν καρδιά τους, νὰ διακρίνουν τὴν
ποιότητα τῶν αἰσθημάτων τους, νὰ διερευνήσουν

34. Εἰδή εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀββᾶ
Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου.

35. Εἰδή εἰς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, ἀγίου Συμεῶν τοῦ
νέου Θεολόγου.

36. Βλ. Λουκ. 1,38.

37. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος Β', 116, PG 35,513.

τήν γνησιότητα τῆς πίστεώς τους. Προσωπικά, ἔχω ἐπίγνωση τῆς θέσεώς μου ὡς διαδόχου τῶν Ἀποστόλων καὶ εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος «λοιδορούμενος, οὐκ ἀντελοιδόρει...». Γι' αὐτὸν πρωτίστως τὸν λόγο, ἀλλὰ καὶ ἔχοντας ὡς πρότυπα ἁγίους Ἱεράρχες ποὺ ἀντιμετώπισαν παρόμοιες καταστάσεις (ὅπως τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ, ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης καὶ τὸν ἅγιο Βησσαρίωνα τὸν Β'), ἀνοίγω διάπλατα τὴν καρδιά μου πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως. Καὶ εἶχομαι πατρικά ὡς Ποιμενάρχης πρὸς τὸν καθένα προσωπικά ὑγεία, πρόοδο πνευματικῆ καὶ καταξίωση τῆς ἀποστολῆς του».

Γ. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Δημήτριος Μπεκιάρης γεννήθηκε τὸ 1948 στὸ Λουτράκι, ὅπου καὶ διήκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα τοῦ Δημοτικοῦ καὶ τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Γυμνασίου. Στὴ συνέχεια ἐγγράφηκε στὴν ἐξατάξια Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Κορίνθου ἀπ' ὅπου ἀποφοίτησε τὸ 1968. Τὸ 1972 ἔλαβε τὸ πτυχίο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί, ἀκολούθως, δίδαξε γιὰ μιὰ διετία ὡς Θεολόγος καθηγητῆς στὴ μέση ἐκπαίδευση. Ἐκάρη μοναχὸς στὶς 6.9.1975 στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Ἀποστόλου Σίλα Καβάλας. Διάκονος χειροτονήθηκε στὶς 8.9.75 καὶ πρεσβύτερος στὶς 14.1.76 ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Φιλίππων κ. Προκόπιο. Στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Φιλίππων ὑπηρέτησε ἐπὶ δύομισυ χρόνια, ὡς ἐφημέριος τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, διευθυντῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Στέγης Σπουδαστοῦ, Ἱεροκήρυκας ἀπὸ τὶς 6.12.76, συνεργάτης τοῦ περιδικίου «Παρουσία» καὶ καθηγητῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Καβάλας.

Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1978, μετατέθηκε ὡς ἱεροκήρυκας στὴν Ἱ. Μητρόπολη Λαρίσης, ὅπου διακόνησε ἀρχικά ὡς ἐφημερεύων ἱεροκήρυκας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ, Πρωτοσύγκελλεύων ἀπὸ τὸ Μάρτιο τοῦ 1981, ὑπεύθυνος συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ «Εὐχὸς Σάλπιγγ», τακτικὸς συνεργάτης τῶν δύο ἡμερησίων ἐφημερίδων τῆς Λάρισας, κυρίως μὲ Κυριακάτικα ἄρθρα καὶ ἄλλες ἐπίκαιρες συνεργασίες, καὶ ὑπεύθυνος ἐπὶ διετία τῆς ἐβδομαδιαίας ραδιοφωνικῆς ἐκπομπῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Τὴν Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων τοῦ 1984, μὲ ἀπόφαση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ, ἀνέλαβε καθήκοντα Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ στὶς 20 Νοεμβρίου τοῦ ἴδιου χρόνου ἐκλέχθηκε μὲ 23 ψήφους (παμψηφεί) Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων - Πετράκη. Ὡς Πρωτοσύγκελλος προώθησε τὴ δημιουργία ἐνὸς νέου εὐέλκτου καὶ ἀποδοτικοῦ ποιμαντικοῦ ὄργανο-γράμματος μὲ τὴν κατανομή τῶν Ἑνοριῶν κατὰ περιοχὲς καὶ τῆς ἐνοριακῆς ποιμαντικῆς διακονίας σὲ πέντε βασικοὺς τομεῖς· συνεκάλεσε ἐπανειλημμένα γενικὲς ἱερατικὲς συνάξεις, καθὼς καὶ γενικὲς συνά-

ξεις στελεχῶν ἐνοριακοῦ ἔργου, κατὰ τίς ὁποῖες εἰσηγήθηκε θέματα ποιμαντικοῦ προβληματισμοῦ καὶ προγραμματισμοῦ· ἔλαβε ἰδιαίτερη πρόνοια γιὰ τὴ στελέχωση τῶν Ἑνοριῶν μὲ νέους κληρικούς ἀξιόους τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς τους καὶ μερίμνησε γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση χρονιζόντων συναφῶν προβλημάτων· ὑπῆρξε ὁ ἐμπνευστῆς καὶ δημιουργὸς τοῦ Ἰδρύματος Νεότητος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, στὸ ὁποῖο θὰ ἐνταχθῆ σταδιακὰ ὅλο τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς ἀγωγῆς νεότητος, καὶ διετέλεσε ἀντιπρόεδρος τοῦ Δ.Σ. του (Ἰανουάριος 1988 κ.ἑξ.)· συντόνισε, στὰ πλαίσια τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὴν ὑλοποίηση τοῦ προγράμματος τῆς ἐπισημοῦ ὑποδοχῆς τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου (Νοέμβριος 1987), τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθενίου (Ἰανουάριος 1989) καὶ τοῦ Μακ. Μητροπολίτου Πράγας κ. Δωροθέου (Νοέμβριος 1985)· διοργάνωσε ὡς πρόεδρος εἰδικῆς ἐπιτροπῆς τὸ ὅλο πρόγραμμα τοῦ ἱ. Προσκυνηματος τῆς θεομητορικῆς Εἰκόνας «Ἄξιόν Ἔστιν» (Νοέμβριος 1987), γιὰ τὴν τόνωση τοῦ ἀγωνιστικοῦ φρονήματος κλήρου καὶ λαοῦ τῆς δοκιμασθείσης Ἐκκλησίας μας, καὶ διασφάλισε τὴν διάθεση τῶν ἐσόδων στὰ εὐαγγ. Ἰδρύματα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς· διεδραμάτισε σημαίνοντα ἐπιτελικὸ ρόλο στὴ διοργάνωση τῶν κινητοποιήσεων ποὺ πραγματοποιήθηκαν τὸ 1987 γιὰ τὴν προάσπιση τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας· πολιτογράφησε στὴν Ἐκκλησία μὲ τὸ μυστήριό τοῦ βαπτίσματος πολλοὺς ἑτεροδόξους καὶ ἀλλοπίστους· τέλος, μερίμνησε γιὰ τὴν ἀνακαίνιση καὶ τὸν τεχνολογικὸ ἐξοπλισμὸ τοῦ κτηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ γιὰ τὴ διαρρύθμιση τῶν χώρων τῆς Διευθύνσεως Νεότητος (δημιουργία - ἀγιογράφηση δύο παρεκκλησιῶν, τῆς αἰθούσας «Ἁγίας Φιλοθέης» καὶ τῶν γραφείων τῆς Διευθύνσεως).

Ὡς Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων - Πετράκη, μὲ τὴν ἐπικουρία τῶν Συμβούλων καὶ τὴ συμπαράσταση τῶν Ἀδελφῶν, κατέστησε τὴν Ἱερὰ Μονὴ πνευματικὴ ἄσκησιν στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας γιὰ πλῆθος προσκυνητῶν, καὶ μάλιστα νέων ἀνθρώπων, μὲ τὴν καθιέρωση καθημερινῆς θ. Λειτουργίας καὶ ἄλλων τακτικῶν καὶ ἐπιτάκτων Ἀκολουθιῶν· ἐπικεφαλῆς τῆς Ἀδελφότητος, ὑποδέχθηκε ἐπίσημα τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχου κ.κ. Δημήτριο (15.11.87), τὴν Α.Θ.Μ. τὸν Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθένιο (28.1.89) καὶ τὸν Μακ. Μητροπολίτη Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεο (4.11.85)· ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, πραγματοποιήθηκαν σημαντικὰ ἔργα ὑποδομῆς καὶ ἀνακαίνισσεως στὸ ἴδιο τὸ Μοναστήρι καὶ στὰ Μετόχια (δημιουργία ἡγουμενείου, ἀρχονταρικίου, προαυλίου, ἐγκατάσταση κεντρικῆς θερμάνσεως, ἀποκατάσταση τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ ζημιῶν τοῦ Καθολικοῦ, συντήρηση κελλιῶν, κ.ἄ.).

Ἐπίσης, διετέλεσε Ἀντιπρόεδρος τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς (1984-1989) καὶ τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἐκκλησια-

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ *

Ἄξιες ιδιαίτερης μνείας εἶναι δύο ἀκόμη ἐργασίες, τοῦ Πρωτ. Γ. Δ. Μεταλληγνοῦ «Οἰκολογικὲς ἀντιστοιχίες καὶ ἀντιστοιχίες Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ» στὸ π. «Κοινωνία», 28 (1985), σσ. 496-516 καὶ τοῦ Καθηγ. Δ. Η. Τσάμη «Ἄνθρωπος καὶ περιβάλλον στὴ σκέψη τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν», Θεσσαλονίκη 1977.

11. Θὰ ἦταν ἀσφαλῶς παράλειψη ἂν δὲν κάναμε λόγο γιὰ τὶς ἀξιόλογες πρωτοβουλίες καὶ παρεμβάσεις τῶν ἱεραρχῶν μας γιὰ τὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος, ποὺ ἔγιναν καὶ στὸ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ σημειώνονται καὶ σήμερα, ἐν τούτοις γιὰ πολλοὺς λόγους δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ συγκεκριμενοποίηση τῶν δραστηριοτήτων αὐτῶν τῶν Ποιμεναρχῶν τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Ἑκκλησίας. Θὰ περιορισθοῦμε σὲ τρία χαρακτηριστικὰ παραδείγματα καὶ μάλι-

στα σύγχρονα, ποὺ μαρτυροῦν τὴν εὐαισθητοποίηση αὐτῆ, τονίζοντας, ὅτι δὲν εἶναι τὰ μόνον καὶ σημειώνοντας ὅτι τὰ ἐπιλέξαμε γιὰ τὸ πρῶτο ὀφείλεται στὸν γηραιότερο Μητροπολίτη τῆς Ἑκκλησίας μας τὸ δεύτερο σὲ νεώτερο καὶ τὸ τρίτο σὲ ἕνα ἀπὸ τοὺς νεώτατους.

Στὴ «γενικὴ κινητοποίηση τῶν κατοίκων τῆς Πτολεμαΐδας γιὰ τὸν κίνδυνο ποὺ ἀπειλεῖ τόσο τὸ περιβάλλον ὅσο καὶ τὴ ζωὴ τοὺς ἀπὸ τὶς ρυπογόνες οὐσίες τῶν καπνῶν ἀπὸ τὰ ἐργοστάσια τῆς ΔΕΗ, ὁ Μητροπολίτης Φλωρίνης [κ. Αὐγουστῖν ος] μὲ μῆνυμά του κατήγγειλε ὄλους τοὺς ὑπευθύνους, ποὺ ἀνέχονται αὐτὴ τὴν κατάσταση»¹⁸.

Ἐντονο ὑπῆρξε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Ζακύνθου κ. Παντελεήμονα γιὰ τὴν πανίδα τοῦ νησιοῦ τῶν Στροφάδων, ποὺ ἀνήκει στὸν Ἅγιο Διονύσιο, γιὰ τὶς πυρκαγιές στὰ δάση τοῦ νησιοῦ, γιὰ τὴ χελώνα «καρέτα-καρέτα», ἀλλὰ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 606 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

18. Πρβλ. ἐφημ. «Χριστιανική», Πέμπτη 20 Ἀπριλίου 1989.

στικῶ Ὁρφανοτροφείου Βουλαγαμένης γιὰ τὴ χρονικὴ περίοδο 1984-1985, κατὰ τὴν ὁποία, συνεπικουρούμενος καὶ ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα Μέλη τοῦ Δ.Σ. πρόεβη σὲ ρηξικέλευθες ἐνέργειες γιὰ τὴν ἀξιοποίηση καὶ τὴν αὐξηση τῶν οικονομικῶν πόρων τοῦ Ἰδρύματος.

Ἐπιπλέον, ὡς Διευθυντῆς Νεότητος γιὰ μιὰ διετία (Νοέμβριος 1985 - Ἰανουάριος 1988), διηύθυνε ταχύρρυθμο σεμινάριο κατηχητικῆς ἐπιμορφώσεως κληρικῶν (Φεβρουάριος - Ἰούνιος 1986) καθιέρωσε πρόγραμμα ἐπικαιρῶν ὁμιλιῶν γιὰ νέους μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν Κατανυκτικῶν Ἐσπερινῶν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς· διοργάνωσε τὴν παναθηναϊκὴ Γιορτὴ Νεολαίας 1987 στὸ γήπεδο «Ἀπόστολος Νικολαΐδης» (17.6.87) καὶ ἐπέδειξε ιδιαίτερο ζήλο καὶ μέριμνα γιὰ τὴν ποιμαντικὴ αὐτοτέλεια τῶν Ἐνοριῶν, μὲ τὴ στελέχωση τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου κάθε Ἐνορίας ἀπὸ δικούς της κατηχητὲς (μέτρο ποὺ ἀποτελεῖ θεμελιώδη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐπιτυχή ἀσκηση τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου μεταξὺ τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς).

Ὡς Πρόεδρος Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς καί, στὴ συνέχεια, Γεν. Διευθυντῆς τῶν Μέσων Ἐπικοινωνίας καί, εἰδικότερα, τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἑκκλησίας, κατέβαλε ἀοκνες προσπάθειες γιὰ τὴν ἴδρυση, τὴν ἐμπρόθεσμη λειτουργία καὶ τὴν ἀποδοτικότερη ὀργάνωση τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ.

Συνέγραψε τὰ κύρια ἄρθρα τῆς «Φωνῆς Κυρίου» τοῦ 1987, γιὰ τὶς Ἀποστολικὲς περικοπὲς τῶν Κυριακῶν, καθὼς καὶ ἀρκετὰ κηρυκτικὰ, ποιμαντικὰ καὶ ἀγιολογικὰ βιβλία καὶ μελέτες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχουσα θέση κατέχει τὸ βιβλίο «Ἡ ζωὴ ἐκ τὰ φωνῶν», μεταφραζόμενο ἤδη σὲ ξένες γλῶσσες.

Παράλληλα μὲ τὶς προαναφερόμενες διοικητικὲς καὶ ποιμαντικὲς του ἐνέργειες, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἱερατικῆς του διακονίας, ἐπιδόθηκε στὴν ἀναζήτηση καὶ δημιουργία ἱερατικῶν κλίσεων, μὲ τὴν πνευματικὴ καθοδήγηση καὶ προετοιμασία νέων ἀνθρώπων, ἐπιστημόνων διαφόρων εἰδικοτήτων, οἱ ὁποῖοι θὰ στελεχώσουν τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Μητροπόλεως.

Ἐκδοθέντα ἔργα του:

- 1) «Συντονισμὸς στὴ Συχνότητα τῆς αἰωνιότητος», Λάρισα 1981 (Κυριακοδρομιο Εὐαγγελικῶν περικοπῶν).
- 2) «Φυσίζωος Ἀλγηδῶν», Λάρισα 1983¹, Ἀθήνα 1988² (δημοσιογραφικὰ ἄρθρα γιὰ τὴ Μεγ. Ἐβδομάδα).
- 3) «Χαριστήριος Αἶνος», Λάρισα 1983¹, Ἀθήνα 1988² (θεομητορικὲς ὁμιλίαι).
- 4) «Προεπτερίζοντες τῶν Χριστουγέννων τὰς εἰσόδους», Ἀθήνα 1983 (ἐνττύφημα στὴν προεόρτια τῶν Χριστουγέννων ὑμολογία).
- 5) «Ἡ ζωὴ ἐκ τάφων», Ἀθήνα, Ἀπρίλιος 1988¹, Ὀκτώβριος 1989⁷ (οἱ αὐθεντικὲς μαρτυρίες τῆς θαυμαστῆς φανερώσεως τῶν ἁγίων Ραφαὴλ, Νικολάου καὶ Εἰρήνης).
- 6) «Ἡ Ἠγουμένη τοῦ Ἄθωνα, Κυρὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος», Ἀθήνα 1988 (τὸ ἱστορικὸ τοῦ θεομητορικοῦ ἱ. Προσκυνηματός «Ἀξιὸν Ἔστιν»).
- 7) «Οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν» (τὰ κύρια ἄρθρα τῆς «Φωνῆς Κυρίου» 1987, ὑπὸ ἐκδοσιν).
- 8) Ἀνάτυπα ἀγιολογικῶν, κηρυκτικῶν καὶ ποιμαντικῶν ὁμιλιῶν ἢ εἰσηγήσεων, ποὺ δημοσιεύθηκαν στὰ περιοδικὰ «Ἑκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος».

και η παρουσία του στο Διεθνές Συνέδριο Οικολόγων, που συνέρχεται κάθε χρόνο στη Ζάκυνθο.

Ο Μητροπολίτης Κίτρους και Κατερίνης κ. 'Αγαθόνικος, έξ' άλλου, όταν άπειλήθηκε η θάλασσα της Πιερίας από τὰ λύματα του νέου άγωγού της Θεσσαλονίκης, όρισε εκπρόσωπο της 'Εκκλησίας στην παμπιερική συντονιστική επιτροπή, που συγκροτήθηκε για την αντιμετώπιση του κινδύνου, ενώ προσήλθε ο ίδιος και μίλησε πρώτος στο παμπιερικό συλλαλητήριο, που έγινε, για τον «άγωγο του θανάτου»¹⁹.

12. Κορύφωση του ενδιαφέροντος της 'Εκκλησίας για την προστασία του περιβάλλοντος είναι η πρόσφατη απόφαση της 'Αγίας και 'Ιερᾶς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου να όρισθεί η 1η Σεπτεμβρίου (άρχη του εκκλησιαστικού χρόνου) «'Ημέρα του Περιβάλλοντος»²⁰, κατά την οποία θα γίνεται πανορθόδοξος έορτασμός. Σε τούτο η Μεγάλη του Χριστού 'Εκκλησία όδηγήθηκε ανταποκρινόμενη σε αίτημα, που υποβλήθηκε πέρσι στον Παν. Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Δημήτριο από τὸ Περιβαλλοντολογικό Συνέδριο, που συνήλθε στην Πάτμο (Σεπτέμβριος 1988) στα πλαίσια του έορτασμού της 900ετηρίδας της 'Ι. Μονής 'Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου, και όπου τον Παναγιώτατο εκπροσώπησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. 'Ιωάννης εκφωνώντας κατάλληλο λόγο. Ο Σεβ. χαιρέτισε εκ μέρους των συνέδρων τον Πατριάρχη κι εκείνος απηύθυνε ένα πολύ σημαντικό μήνυμα υπογραμμίζοντας μεταξύ άλλων:

«Δυστυχῶς μακρυνθείς του Θεοῦ ο άνθρωπος και άπολέσας διά της άμαρτίας την πνευματικήν αὐτοῦ εὐστάθειαν και ισοροπία, διέσπασε τον άρρηκτον σύνδεσμον μεταξύ της εργασίας άφ' ενός και της φροντίδος διά την προστασίαν του κόσμου άφ' ετέρου. Κινούμενος υπό υλιστικής βουλιμίας προβαίνει όχι άπλῶς εις χρῆσιν του κόσμου, διά την εξασφάλισιν της επιβιώσεως αὐτοῦ, άλλ' εις κατάχρησιν και καταλήστευσιν της φύσεως διά να ζῆ ἐν πολυτελείᾳ και άνέσει και άπανθρώπῳ πλησμονῇ. 'Η κτίσις όμως έκδικείται τον άνθρωπον, έξεγειρομένη εναντίον του άπολέσαντος την συνετήν ἐπ' αὐτῆς κυριαρχία και μεταβληθέντος εις ληστήν και κλέπτην και ακοποϊόν. 'Εναντι του παραδείσου της Γενέσεως, της δημιουργίας, ως έξῆλθεν αὐτῆ καλλίστη και άκεραία ἐκ των χειρών του Δημιουργοῦ, τὸ τελευταίον βιβλίον της 'Αγίας Γραφῆς, η' Αποκάλυψις, παρουσιάζει τὸ κατάντημα του λεηλατηθέντος και καταστραφέντος υπό του ανθρώπου κόσμου. Είναι διά τούτο όρθοτάτη η διαπίστωσις ότι τὸ οικολογικόν είναι πρωτίστως πνευματικόν πρόβλημα. Περιορίζων τὰς υλικὰς αὐτοῦ ο άνθρωπος, όχι μόνον κατακτᾷ την πνευματικήν τελειότητα και ελευθερίαν, άλλὰ συγχρόνως διασώζει και την κτίσιν»²¹.

19. Βλ. σημ. 18.

20. Βλ. έφημ. «'Εκκλησιαστική 'Αλήθεια», 16 Αυγούστου - 15 Σεπτεμβρίου 1989.

21. Πρβλ. σημ. 16, σελ. 603.

Στὸ οικολογικό πρόβλημα ο Παν. Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Δημήτριος άναφέρθηκε και στην τελευταία «πατριαρχική άπόδειξη» για τὰ Χριστοῦγεννα παρατηρώντας:

«Σήμερον ο άνθρωπος άποδεικνύεται πλέον κατὰ τρόπον άναμφίβολον ότι εὐθύνεται διά την πορείαν όχι μόνον της ίδιας αὐτοῦ ιστορίας, άλλὰ και της υλικῆς κτίσεως, του περιβάλλοντος αὐτοῦ. Εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν περισσότερο πάσης άλλης εποχῆς η κτίσις «συστενάζει και συνωδίνει» (Ρωμ. 8,22), διότι ο ἡγεμών αὐτῆς άνθρωπος άρνείται επιμόνως να την εντάξῃ εις τὸ σῶμα του σαρκωθέντος Λόγου, την βιάζει άσεβῶς και την καταπατᾷ άνηλεῶς. 'Αντι να την ένώση με τον οὐρανόν, την καθυποτάσσει εις τὸ ειδικόν του θέλημα. 'Αντι να την άναφέρῃ εις τον Δημιουργόν ως άρτον της εὐχαριστίας, την μεταβάλλει εις μέσον ικανοποιήσεως των όρέξεων και των άτερμόνων επιθυμιῶν αὐτοῦ. Και διά τούτο η υλική κτίσις επαναστατεῖ εις τὰς ἡμέρας ἡμῶν πρὸς τον άνθρωπον και τον άπειλεῖ με άφανισμόν. 'Η οικολογική κρίσις της σήμερα μαρτυρεῖ περι τούτου κατὰ τρόπον δραματικόν»²².

Αύση του οικολογικοῦ προβλήματος μακριά από τον Χριστό δέν είναι δυνατό, σύμφωνα με όλα αὐτά, να υπάρξει. «Πρέπει, [γι' αυτό], να δώσουμε προτεραιότητα στον άνθρωπο και να τον συνδέσουμε κυρίως με τον Θεάνθρωπο. 'Εξω από τον Θεάνθρωπο ο άνθρωπος γίνεται θηριάνθρωπος. Και ως θηριάνθρωπος εξαγριώνει τὰ πάντα. Μολύνει όλη τὴ δημιουργία και καταστρέφει τον ίδιο τον έαυτό του. Κατατρώγει τις σάρκες του»²³. 'Ενώ (ο άνθρωπος είναι ένα ζῶο που έχει κληθῆ να γίνῃ Θεός), [όπως] εἶπε ένας Πατέρας της 'Εκκλησίας. Και γι' αυτό ακριβῶς ο Λόγος έγινε σάρξ: για να μᾶς άνοίξῃ, μέσω της άγίας σαρκὸς της γῆς μετουσιωμένης σε εὐχαριστία, την όδὸ πρὸς την θέωση»²⁴.

Μόνον η 'Εκκλησία μπορεί με τὴ χριστιανική διδασκαλία και την άγιοπατερική παράδοση και τὸ άσκητικό ιδεῶδες να όδηγήσει τον άνθρωπο σε λύση του οικολογικοῦ προβλήματος. Κάθε άλλη λύση που άγνοεῖ τὴ διδασκαλία και την παράδοση αὐτῆ είναι οὐτοπιστική, με τελικό δυστυχῶς άποτέλεσμα τὴ διόγκωση και επιδείνωση του προβλήματος, όπως με πόνο καθημερινά τὸ διαπιστώνουμε.

(Συνεχίζεται)

I. M. XATZHΦΩΤΗΣ

Διευθυντής του Γραφείου Τύπου
της 'Ιερᾶς Συνόδου

22. Πρβλ. έφημ. «'Εκκλησιαστική 'Αλήθεια», 16 Δεκεμβρίου 1988.

23. Πρβλ. 'Αρχιμ. 'Ιεροθέου Βλάχου: «'Η μόλυνση της φύσεως», 'Εκκλησιαστική 'Αλήθεια, 1 Σεπτεμβρίου 1987.

24. Πρβλ. σημ. 17, σελ. 7 (Πατριάρχης 'Αντιοχείας κ. 'Ιγνάτιος).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἡ προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Ἡ πρόσφατος ἐπιδείνωση τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ρυπάνσεως ἐν Ἀθήναις δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐπισημάνωμεν, ὅτι ἐξ ἀφορμῆς τοῦ καθιερωθέντος ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐορτασμοῦ, κατ' ἔτος τὴν 1ην Σεπτεμβρίου, τῆς ἡμέρας προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἔχει ἀπευθύνει μήνυμα, ἐν τῷ ὁποίῳ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τονίζονται τὰ ἐξῆς:

«Ἡ ὑπὸ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου κατάχρησις τῆς ἐν τῇ δημιουργίᾳ προνομιᾶς αὐτοῦ θέσεως καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐντολῆς τοῦ Δημιουργοῦ, ὅπως «κατακυριεύσῃ τῆς γῆς» (Γεν. 1,28), ἔχει ἤδη ὀδηγήσει τὸν κόσμον εἰς τὸ χεῖλος ἀποκαλυπτικῆς αὐτοκαταστροφῆς, εἴτε μὲ τὴν μορφήν ἐπικινδύνου δι' ὅλα τὰ ἔμβια ὄντα μολύνσεως τῆς φύσεως, εἴτε μὲ τὴν μορφήν ἐξοντώσεως πολλῶν εἰδῶν τοῦ ζωϊκοῦ καὶ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, εἴτε μὲ ποικίλους ἄλλους τρόπους. Ἐπιστήμονες καὶ ἄλλοι θεράποντες τοῦ πνεύματος κρούουν ἤδη τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου καὶ ὁμιλοῦν περὶ φαινομένων ἀπειλητικῶν διὰ τὴν ζωὴν τοῦ πλανήτου μας, ὡς εἶναι τὸ ἐπικληθὲν «φαινόμενον τοῦ θερμοκηπίου», τοῦ ὁποίου αἱ ρῶται ἐνδείξεις ἔχουν ἤδη ἐπισημανθῆ.

»Ἀνωχὸς εἰς τὰς ἡμέρας μας ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἐνὸς ἄκρου ὀρθολογισμοῦ καὶ εὐδαιμονισμοῦ, ἔχει χάσει τὴν αἴσθησιν τῆς ἱερότητος τῆς δημιουργίας καὶ ἐνεργεῖ ὡς ἀνθραϊκεὶς ἐξουσιαστὴς καὶ θάνατος καταπατητῆς τῆς. Ἀντὶ τοῦ εὐχαριστιακοῦ καὶ ἀσκητικοῦ πνεύματος, μὲ τὸ ὁποῖον ἐγαλοῦχον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τὰ τέκνα τῆς ἐπὶ αἰῶνας, παρατηρεῖται σήμερον ἕνας διασμός τῆς φύσεως πρὸς ἱκανοποίησιν ὄχι βασικῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκῶν, ἀλλὰ μιᾶς ἀτελεντήτου καὶ διαρκῶς ἀξαναομένης σειρᾶς ὀρέξεων καὶ ἐπιθυμιῶν, τὰς ὁποίας ἐνθαρρύνει ἡ ἐπικρατοῦσα φιλοσοφία τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας.

»Ἄλλ' ἢ κτίσις «συστηνάζει καὶ συνωδίνει» (Ρωμ. 8,22), ἀρχίζει δὲ ἤδη νὰ διαμαρτυρεῖται διὰ τὴν μεταχειρισίαν τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος ἐπ' ἀπειρον καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν νὰ ἐκμεταλλεύεται τὰς πηγὰς τῆς φυσικῆς ἐνεργείας. Τὸ ἴμμημα τῆς ἀλαζονείας του θὰ εἶναι ἡ αὐτοκαταστροφὴ του, ἐὰν συνεχισθῇ ἡ παρούσα κατάστασις».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιβάλλεται ὅπως οἱ πι-

στοὶ ἀναπέμψουν «δεήσεις καὶ ἰκεσίας πρὸς τὸν τῶν ὅλων Κτίστην, εὐχαριστήριους μὲν διὰ τὸ μέγα δῶρον τῆς δημιουργίας, ἰκετηρίους δὲ διὰ τὴν προστασίαν καὶ σωτηρίαν αὐτῆς ἀπὸ παντὸς κακοῦ». Ἐξ ἄλλου οἱ ἔχοντες τὴν εὐθύνην τῆς διακυβερνήσεως τῶν λαῶν ἐπιβάλλεται, «ὅπως προβοῦν ἄνευ χρονολογικῆς εἰς πᾶσαν ἀπαραίτητον ἐνέργειαν πρὸς προστασίαν καὶ διάσωσιν τῆς φυσικῆς δημιουργίας».

Ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία.

Ὁφείλονται ἔπαινοι εἰς τὸν Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Καθηγητὴν κ. Ἡλίαν Οἰκονόμου διὰ τὴν διοργάνωσιν ἐν τῷ μεγάλῳ ἀμφιθεάτρῳ αὐτῆς σεμνῆς τελετῆς πρὸς ὑποδοχὴν τῶν πρωτοετῶν φοιτητῶν τῆς Σχολῆς. Κατὰ τὴν τελετὴν αὐτήν, —ἣτις συνεδέθη καὶ μετὰ Θ. Λειτουργίας τελεσθείσης ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς Σχολῆς ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης κ. Ἀναστασίου, ὅστις ἐκήρυξε καὶ τὸν θεῖον λόγον—, ἀπήντησαν χαιρετισμούς, ἐκτὸς τοῦ Κοσμήτορος, ὁ Πρόεδρος τοῦ Θεολογικοῦ Τμήματος τῆς Σχολῆς Καθηγητῆς κ. Κων. Σκουτέρης, ὁ Ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος τοῦ Ποιμαντικοῦ Τμήματος Καθηγητῆς κ. Παναγιώτης Μπούμης, ἐκπρόσωποι τῶν φοιτητῶν τῶν δύο Τμημάτων καὶ οἱ Ὁμότιμοι Καθηγηταὶ κ. Μάρκος Σιώτης καὶ Εὐάγγελος Θεοδώρου.

Διὰ τῶν χαιρετισμῶν τούτων ἐδόθη εὐκαιρία εἰς ἑκατοντάδας πρωτοετῶν φοιτητῶν νὰ συνειδητοποιήσων τὴν ἀξίαν, τὴν ἀποστολὴν καὶ τὴν εὐρύτητα τῶν ὀριζῶντων τῆς Ὁρθόδοξου Θεολογίας. Ἐν τῷ χαιρετισμῷ λ.χ. τοῦ Κοσμήτορος κ. Οἰκονόμου ἐτονίσθησαν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία, ὡς λόγος περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς Λόγος τοῦ Θεοῦ, δὲν πληροῖ ἀπλῶς, ἀλλὰ ὑπερπληροῖ καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Ἐπιστήμης.

»Ἐδῶ θὰ διδαχθῆτε πολλὰ· θὰ εἶναι ὅμως συγκριτικῶς πρὸς τὴν ἀπεραντώσιν τῶν θεολογικῶν γνώσεων καὶ ἐμπειριῶν, ἐλάχιστα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ θυμηθῆτε, ὅτι καὶ ἡ πληρότητα τῶν θεολογικῶν γνώσεων, δὲν εἶναι πληρότητα χωρὶς τὴν ἐμπειρικὴν, δηλαδὴ τὴν προσωπικὴν καὶ διωματικὴν μετοχὴν σ' αὐτές.

»Ὁ Ἀριστοτέλης θεώρησε ἀκόμη ὅτι ἡ Θεολογία, ὡς αὐτοδύναμη προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου «περὶ τὸ τιμιώτατον τῶν ὄντων», εἶναι ἡ κορυφαία, ἡ «ἀκροτάτη» τῶν Ἐπιστημῶν... Ἡ Θεολογία ὡς Γνώση

και Πράξη, ὡς σπουδή και ὡς ἀποστολή διαφέρει οὐσιαστικά ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐπιστήμη, παρὰ τίς ὠριμένες ἐξωτερικὲς συνάψεις. Μᾶς δίνει τὴν ἰδιαιτέρη θέση και τὸν μοναδικὸ σκοπὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου στὸν κόσμο. Προσφέρει τὴν γνώση τῆς ἀνθρώπινης οὐσίας ὡς παράγοντος τῆς ζωῆς, τῆς Ἱστορίας τοῦ κόσμου και ὡς κοινωνοῦ τοῦ Θεοῦ.

«Ἡ Θεολογία ὡς ἔργο ζωῆς εἶναι πάντοτε ἐπικαιρὴ ἰδιαίτερα σήμερα, σὲ μιὰ ἐποχὴ συγχύσεως, ἀλλὰ και σαφοῦς ἐνάρεξως τῆς κάμψεως τοῦ ἐμφανοῦς ἀντιδημοκρατικοῦ πολέμου· ὁ ἀφανὴς δὲν σιαματᾷ ποτέ».

Προβολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν Χαϊδελβέργῃ.

Ἀπὸ 21ης μέχρι 27ης Αὐγούστου 1989 συνήλθεν ἐν Χαϊδελβέργῃ τῆς Δ. Γερμανίας Θεολογικὸν Συνέδριον, ἀναφερόμενον εἰς θέματα τῆς Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης. Πολλὰ ἐκ τῶν εἰσηγήσεων, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ὑπὸ διαπρεπῶν θεολόγων, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ προβληθῇ ἡ συμβολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς πνευματικῆς και πολιτισμικῆς φυνισιογνωμίας τῶν λαῶν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος περιοχῆς. Ἡ προβολὴ αὕτη ἐγένετο ἐντονιώτερα ἐν τῇ μυσταγωγικῇ και ἀναγωγικῇ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς Ὁρθόδοξου Θείας Λειτουργίας, ἡ ὁποία δις ἐτελέσθη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ συνεδρίου.

Ὡς ὀρθῶς ἐτινίσθη ἐν σχετικῷ ἄρθρῳ ὑπὸ τοῦ δημοσιογράφου κ. Τάσου Μιχαλά, εἰς τὸν ἰθύνοντα τὸ συνέδριον «ἐξαιρετικὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελβέργης Δρα Α. Μ. Ritter ἀξίζον ἐπαινοὶ και ἐγκώμια γιὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα και τὴν πληρότητα διοργανώσεως. Στὸν δὲ σεμνὸ και σεβαστὸ Καθηγητὴ Δρα Friedrich Heyer, τοῦ ὁποίου σοβαρὴ ἰδέα ὑπῆρξεν ἡ ἀνὰ τριετίαν και πάντα σὲ διαφοροετικὴ χώρα σύγκληση τοῦ «Θεολογικοῦ Συνεδρίου Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης», πρόεπον ἰδιαιτέρως εὐχαριστίες, διότι χάρις και οὐκ οὐκ δικές του πολλὰς και σοβαρὰς ἐνέργειες, τὸ γενικώτερον ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία στὴ Γερμανία τὰ τελευταῖα χρόνια πολλαπλῶς ἔχει διευρυνθῆ».

Ἡ Βίβλος ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει.

Ὡς ἐπεσημάνθη ὑπὸ τοῦ Τύπου, ἡ ἐφημερὶς «Wall Street Journal» (4.10.89), ἐν ἀνταποκρίσει τῆς ἐκ Μόσχας ἀναφέρεται εἰς ἕκθεσιν βιβλίου, ἡ ὁποία ὠργανώθη ἐν τῇ σοβιετικῇ πρωτεύουσῃ, και τονίζει, ὅτι ἐνεκα τῆς πολιτικῆς τῆς «διαφανείας» κυκλοφοροῦν ἐλευθέρως τὰ πρῶν ἀπηγορευμένα βιβλία τοῦ Σολζενίτιν και τοῦ Ὁργουελ και ἐκδηλοῦται δημο-

σία ὁ διακαὴς πόθος ἀναριθμητῶν ρώσων πρὸς ἀπόκτησιν ἀντιτύπου τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ ὁποία δὲν διατίθεται ἀκόμη εἰς ἐπαρκῆ ἀριθμὸν ἀντιτύπων και ἐπομένως εἶναι δυσεῦρετος.

Ὡς πληροφοροεῖ ἡμᾶς ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνταποκρίσις, «ὡς ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἐκδόθησαν 100.000 ἀντίτυπα πέρουσι, ἔγιναν ἀνάρπαστα και μόνο στὴ «μαύρη ἀγορὰ» μποροεῖ νὰ προμηθευθῇ κανεὶς, ἂν εἶναι τυχερός, ἕνα ἀντίτυπο πρὸς 100 δολλάρια. Ἔτσι δὲν εἶναι παράξενο τὸ γεγονός πὸν παρατηρήθηκα κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς Ἐκθέσεως Βιβλίου, νὰ κάθωνται ἐπὶ ὄρες στὴν οὐρὰ κατὰ ἐκαιοτιάδες οἱ Μοσχοῦτες, γιὰ νὰ πάρουν μιὰ Καιρὴ Διαθήκη ἀπὸ τίς 10.000, πὸν προσφέρθησαν δωρεὰν ἀπὸ τὴν Ἐνωση Εὐαγγελικῶν Ἐκδοτῶν, μεταφρασμένη στὴ ρωσικὴ γλῶσσα ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ. Πάντως ἡ ἔλλειψη τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι μεγάλη και ἡ ζήτηση ἐντονη, μέχρις ὅτου ἀποκτήσῃ τὸ κάθε σπύτι τὴ δική του. Ἀξιοσημείωτη ἦταν και ἡ μεγάλη ἀδιαφορία τοῦ σοβιετικοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ γιὰ τὰ ἀθείστικα βιβλία τῆς Ἐκθέσεως...».

Ὅθεν εὐχόμεθα, ὅπως προσεχῶς πάντες οἱ πολῖται τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκοτῶν εὐκόλως τὴν Ἁγίαν Γραφήν και ἐμβαπτίζονται εἰς τὰ ζωοποιὰ ρεῖθρά τῆς. Πρὸς πραγμάτωσιν τῆς εὐχῆς ταύτης πρόεπει νὰ κινηθῶν δραστηρίως ἴσσοι τὸ Γραφεῖον Τύπου και Ἐκδόσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ὅσοι και αἱ ἀνὰ τὸν κόσμον Βιβλικαὶ Ἐταιρεῖαι, αἱ ὁποῖαι πρόεπει νὰ στέλλουν εἰς αὐτὴν ὅσοι τὸ δυνατὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀντιτύπων τῆς Βίβλου εἰς ρωσικὴν γλῶσσαν.

Ἀναγκαία ἡ ψυχικὴ ὑγεία.

Ὁ Καθηγητὴς κ. Σπ. Δοξιάδης ὀρθῶς ἐσχολίασε τὰ ἄρθρα 19 και 24 τοῦ σχεδίου τῆς Συμβάσεως περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ παιδοῦ, ἧτις ὑπὸ Ἐπιτροπῆς τοῦ Ο.Η.Ε. ὑπεβλήθη εἰς τὴν Ἐτιμῶν Σύνδοκον τοῦ πρὸς ἔγκρισιν. Συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα ταῦτα πρόεπει νὰ ληφθῶν νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και ἐκπαιδευτικά μέτρα περὶ προστασίας τῶν παιδιῶν ἐκ πασῶν τῶν μορφῶν σωματικῆς ἢ ψυχικῆς βίας, τραύματος, παραμελήσεως και κακοποιήσεως και περὶ ἐξασφαλίσεως δι' αὐτὰ συνθηκῶν ὑγείας και νοσηλευτικῶν ὑπηρεσιῶν.

Κατὰ τὰ εὐστοχα σχόλια τοῦ κ. Δοξιάδη, «ἂν στὸν ὄρο ὑγεία περιλάβομε, ὅπως και πρόεπει, και τὴν ψυχικὴ ὑγεία, τότε ἀσφαλῆστα και σὲ ἄλλες προηγμένες χώρες και σὲ μᾶς, πολὺ ἀκόμη ἀπέχουμε ἀπὸ τὸ νὰ ἐξασφαλίσουμε γιὰ τὰ παιδιά μας ἕνα ἱκανο-

ποιητικό, και πάντως έφικτό, επίπεδο ψυχικής υγείας. Γιατί δέν αποτελεί δείκτη καλής υγείας ούτε ή αυξανόμενη χρήση ναρκωτικών, ούτε ή άρχή καπνίσματος για πολλά παιδιά στην ηλικία των 12, 13, 14 χρόνων, ούτε ή όλο έντεινόμενη άντικοινωνική συμπεριφορά στο δρόμο, στα κέντρα, αλλά και στην οικογένεια, ούτε ή τραγική άγραμματιωσύνη πού άπό πολλές πλευρές διαπιστώνεται και πού άναπόφευκτα οδηγεί σε κακή ψυχική υγεία...». Και τό συμπέρασμα: «Τά άρθρα για την υγεία στη Σύμβαση θά καταλήξουν νά είναι νεκρό γράμμα άν δέν καταλάβουμε ως πολιτεία, ως γονείς, ως δάσκαλοι δι, τουλάχιστον στις άναπτυγμένες χώρες, τά άλλα προβλήματα, τά προβλήματα πού μεγαλώνουν, είναι αυτά πού έχουν σχέση με τή συμπεριφορά όλων μας, μικρών και μεγάλων και πός τά εκεί πρέπει νά στρέψουμε τή προσοχή μας στα έπόμενα 10 χρόνια».

Έκ τών γεγονότων της Ἀνατολικής Γερμανίας.

Πριν ή έμβρονηθώμεν υπό τής συγκλονιστικής είδήσεως, δι έκρημνίσθη ούσιαστικώς τό έν Βερολίνο «τείχος τοῦ αἰσους», είχομεν μετ' έκπλήξεως πληροφορηθή έκ τοῦ Δελτίου Είδήσεων τής τηλεοράσεως και έκ τών εφημερίδων, δι ό νέος Ηγέτης τής Ἀνατολικής Γερμανίας Έγκον Κρέντς, μόλις ανέλαβε τά νέα καθήκοντα τοῦ Προέδρου αὐτῆς, εθεώρησε σκόπιμον νά επισκεφθῆ τήν ηγεσίαν τής Ἐκκλησίας και νά ζητήσῃ τήν βοήθειαν αὐτῆς εἰς τήν επίλυσιν τών προβλημάτων τής χώρας και ιδίως εἰς τήν άποτροπήν τής —και πός τής καταργήσεως τοῦ «τείχους τοῦ Βερολίνου»— ομαδικῆς φυγῆς πολλών δεκάδων χιλιάδων νέων, οι όποιοι, άντιμετωπίζοντες πολλάκις κινδύνους, άπεφάσιζον νά καταφύγουν εἰς τήν Δυτ. Γερμανίαν πός άναζήτησιν τής έλευθερίας και τοῦ δημοκρατικοῦ τρόπου τής ζωῆς και πός έξοδον έκ τοῦ άσφυκτικοῦ κλοιοῦ τής τότε κρατικῆς μαρξιστικῆς ιδεολογίας.

Ἡ ιδεολογία αὐτή, κατά τά πρότυπα τής σοβιετικῆς «Κομσομόλ» και τών «Πιονιέρων», είχε δημιουργήσει και τόν θεσμόν τής Jugendweihe, δηλαδή τής τελετῆς τής —κατόπιν ύποσχέσεως έν είδει ὄρκου— έντάξεως τών νέων εἰς τήν «σοσιαλιστικήν κοινότητα». Τά 9500 τών άνατολικογερμανών μαθητῶν, διά νά μή σιγμαιισθοῦν ως «πολίται δευτέρας κατηγορίας», έχουν δώσει κατά τά τελευταία έτη τήν ύπόσχεσιν ταύτην και έχουν λάβει μάλιστα ως καθοδηγητικόν δῶρον - μνημόνιον τό άθείσικου προσανατολι-

μοῦ βιβλίον «Weltall - Erde - Mensch» (= Σύμπαν - Γῆ - Ἄνθρωπος).

Έάν πολλοί Ἕλληνες ως άτομα ή έν σωματείοις ή ως μέλη «άριστερῶν» κομμύτων έξύμουν τό άπαράδεκτον αὐτό καθεστῶς και κατέφρασκον τό «τείχος τοῦ αἰσους» ή ετήρουν πός αὐτοῦ πολιτικήν σιρονοκαμήλον και σιγήν ίχθύος, άντιθέτως οι Ἀνατολικογερμανοί νέοι εστέναζον και έπόθουν νά έλευθερωθοῦν έκ τών μαρξιστικῶν δεσμῶν. Μάλιστα πολλοί έξ αὐτῶν, ως άποδεικνύει τό κύριον άρθρον τοῦ ταυταριθμοῦ τεύχους τοῦ περιοδικοῦ «Εφημέριος», εἰς τό όποιον παραπέμπομεν, καταφεύγουν εἰς τήν Ἐκκλησίαν, έντός τής όποιίας ίσχύει είτε ό λόγος τοῦ Κυρίου «Γνώσεσθε τήν αλήθειαν και ή αλήθεια έλευθερώσει ύμᾶς» (Ἰωάν. η' 32), είτε ό λόγος τοῦ Ἀπ. Παύλου «Ὁδ δέ τό Πνεῦμα Κυρίου, εκεί έλευθερία» (Β' Κορ. γ' 17).

Τό δι ό νέος Ἀνατολικογερμανός Πρόεδρος, έμπνεόμενος υπό τοῦ πνεύματος τής «περσεπορία» τοῦ Γκορμπατσώφ, θραύει άποφασιστικῶς τά δεσμά τής σταλινικῆς ροιτροπίας, κρημνίζει τό «τείχος τοῦ αἰσους» και δίδει ύποσχέσεις εκδημοκρατισμοῦ, έξηγεί διατι ένθῆς άμα τή αναλήψει τών νέων καθηκόντων του εξήτησε τήν συνδρομήν και συνεργασίαν τής Ἐκκλησίας. Ἡ ένέργειά του αὐτή άποδεικνύει δι έχουν κλονισθῆ τά θεμέλια τοῦ Μαρξισμοῦ και δι ύπ' αὐτῶν τών κομμουνιστῶν άναγνωρίζεται τό πόσον πολλοί νέοι τής Ἀνατολικῆς Γερμανίας δέχονται τά μηνύματα τής Ἐκκλησίας.

Ε. Δ. Θ.

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολική Διακονία μετ' τό ειδικό ιεραποστολικό περιοδικό «Πάντα τά Ἐθνη»

★ πληροφορεῖ υπεύθυνα για τό ιεραποστολικό έργο πού άσκει σήμερα ή ορθόδοξη Ἐκκλησία,

★ περιγράφει τό περιβάλλον μέσα στο όποιο άσκεῖται ή ιεραποστολή.

Ἄσσοι επιθυμοῦν νά έγγραφοῦν συνδρομητές μπορούν νά στείλουν τήν ετήσια συνδρομή τους (300 δρχ.) στη διεύθυνση:

Ἀποστολική Διακονία τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος — «Πάντα τά Ἐθνη», Ἰω. Γεργαδίου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Μητρόπολις Τρίκκης και Σταγών

Διαγωνισμός φωτογραφίας.

Η Ί. Μονή Μεγάλου Μετεώρου στά πλαίσια τών έορταστικών της έκδηλώσεων για την συμπλήρωση έξακοσίων έτών συνεχούς μοναστικής παρουσίας, με την εύλογιαν του Σεβ. Μητροπολίτου Τρίκκης και Σταγών κ. Άλεξίου προκηρύσσει διαγωνισμόν για έκθεση καλλιτεχνικής φωτογραφίας με θέμα: «Μετεώρα - Μοναστήρια της Ελλάδος».

Όποιος επιθυμεί, μπορεί να συμμετάσχη στο διαγωνισμό, υποβάλλοντας το πολύ δύο έργα, είτε όμοια ως προς το χρώμα (και τά δύο άσπρόμαυρα ή και τά δύο έγχρωμα), είτε ένα άσπρόμαυρο και ένα έγχρωμο.

Η φωτογραφία θα πρέπει να έχη διαστάσεις 40X30 εκατοστά και να είναι κολλημένη σε χοντρό χαρτόνι με περιθώριο 8 πόντους γύρω - γύρω. Στην όπισθια πλευρά του φωτογραφικού πίνακα θα άναγράφονται τά πλήρη στοιχεία του μετέχοντος στο φωτογραφικό διαγωνισμό - έκθεση, καθώς και ό τίτλος του θέματος.

Ορίζονται δύο θραβεΐα με χρηματικό έπαθλο 80.000 δρχ. τό καθένα. Ένα για την άσπρόμαυρη φωτογραφία και ένα για την έγχρωμη.

Οί φωτογραφικοί πίνακες που θα σταλούν, θα κριθούν από άρμόδια έπιτροπή, την όποία θα όρίσει ή Όργανωτική Έπιτροπή έορταστικών έκδηλώσεων του Μεγάλου Μετεώρου.

Η παράδοση ή ή άποστολή τών έργων θα γίνει στην Ί. Μονή Μεταμορφώσεως τών Μετεώρων (422 00 Καλαμπάκα, τηλ. 0432 - 22.278) μέχρι τέλους Ίανουαρίου 1990 τό άργότερο.

Η πραγματοποίηση της έκθέσεως φωτογραφίας θα γίνη στην πινακοθήκη του Δήμου Τρικάλων από 24.2.89 μέχρι 11.3.90.

Τά έγκαίνια της έκθέσεως φωτογραφίας θα γίνουν τό Σάββατο 24.2.90, ώρα 6 μ.μ.

Η άπονομή τών θραβεΐων θα γίνη στην αίθουσα του Δημοτικού Πολιτιστικού Κέντρου Τρικάλων «ΑΧΙΛΛΕΙΟΝ» στις 7.4.1990 και ώρα 6.30 μ.μ.

Διά την Όργανωτική Έπιτροπήν

Ό Καθηγούμενος

της Ί. Μονής του Μεγάλου Μετεώρου
Άρχιμανδρίτης Άθανάσιος Άναστασίου

Ίερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Με ιδιαίτερη έπιτυχία και συμμετοχή τών 150 Κληρικών της Ί. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Ίστιαίας και Βορείων Σποράδων, έγινε τό 25ο Ίερατικό Συνέδριο στον Ίερό Ναό Ευαγγελιστρίας Χαλκίδος, τό διήμερο 17 και 18 Όκτωβρίου έ.ξ., με θέμα «Ποιμαντικές πραγματικότητες μπροστά στην Ένωμένη Ευρώπη».

Την έναρξη του Ίερατικού Συνεδρίου έτίμησαν με την παρουσία τους ό Νομάρχης Ευβοίας, ό Βουλευτές του Νομού, ό Δήμαρχος Χαλκίδος, έκπρόσωποι

τών άλλων Άρχων όί όποιοι προσεφώνησαν τούς αίδεσιμωτάτους συνέδρους και συνεχάρησαν τόν Σεβ. Μητροπολίτη μας για τό ποικιλόμορφο ποιμαντικό έργο και για τό επίκαιρο θέμα του συνεδρίου, που καίσιτά την τοπική Έκκλησία της Χαλκίδος για άλλη μια φορά πρωτοπόρο σε σύγχρονα ζωτικά θέματα του λαού.

Τό θέμα ανέπτυξε ό Δρ. της Θεολογίας και Καθηγητής της Άνωτέρας Έκκλησιαστικής Σχολής Άθηνών Πανος. Άρχιμ. Ίωάννης Σακελλαρίου, ό όποιος κατέθεσε και την πολύτιμη πείρα του από έπισκέψεις του σε χώρες της Ε.Ο.Κ., ως άπεσταλμένος της Έκκλησίας μας.

Την έπομένη ήμέρα ό Γενικός Άρχιερατικός Έπίτροπος και Ίεροκήρυξ της Ί. Μητροπόλεως, Πανος. Άρχιμ. Διονύσιος Μάνταλος εισηγήθηκε διάφορα διοικητικά και ποιμαντικά θέματα.

Τις εισηγήσεις και τις εργασίες του Συνεδρίου έκλεισε όμιλήσας καταλλήλως ό Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος.

— Άπό τό Σάββατο 18 Νοεμβρίου και κάθε Σάββατο 6 - 8 τό άπόγευμα στο Πνευματικό - Νεανικό Κέντρο της Μητροπόλεως, που θρίσκεται πίσω από τόν Ί. Ναό της Άγ. Παρασκευής Χαλκίδος (όδός Βάκη, άριθ. 21 - τηλ. 80.522) θα γίνονται διαλέξεις για μαθητές και μαθήτριες Λυκείου, άπόφοιτους Λυκείου και Γυμνασίου, φοιτητές και φοιτήτριες Άνωτέρων και Άνωτάτων Σχολών.

Όμιλητές θα είναι ειδικοί έπιστήμονες καλούμενοι έξ Άθηνών καθώς και Κληρικοί και Καθηγητές της Πόλεως μας.

Μετά την εισήγηση θα ακολουθεί συζήτηση έλεύθερη, πάνω στο θέμα που θα άναπτύσσεται κάθε φορά.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ό Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Δημήτριος έλαβε και άπεδέχθη πρόσκλησιν, την όποιαν άπήύθυναν προς αυτόν ό Σεβ. Άρχιεπίσκοπος Β. και Ν. Άμερικής κ. Ίάκωβος και τά μέλη της τελευταίας Κληρικολαϊκής Συνελεύσεως της Ί. Άρχιεπισκοπής Β. και Ν. Άμερικής, ίνα μεταβή εις τάς Ήνωμένες Πολιτεΐας Άμερικής και παραστή εις τάς εργασίας της προσεχούς 30ής Κληρικολαϊκής Συνελεύσεως, ήτις θα πραγματοποιηθή εν Ουάσιγκτον από 9ης μέχρι 13ης Ίουλίου 1990. Ό Οικουμενικός Πατριάρχης επί τη εύκαιρία ταύτη θα έπισκεφθί και άλλας πόλεις τών Η.Π.Α., ως λ.χ. την Νέαν Ύόρκην, ένθα έδρεύει ή Ί. Άρχιεπισκοπή, και την Βοστώνην, εν ή έδρεύει ή Θεολογική Σχολή του Τιμίου Σταυρού.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Η Αυτού Μακαριότης ό Πατριάρχης Άλεξανδρείας και πάσης Άφρικής κ. Παρθένιος ό Γ΄, άνταποκρινόμενος εις άδελφικήν πρόσκλησιν της Α. Άγιότητος

τοῦ Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Μαξίμου, πραγματοποίησε επίσημον επίσκεψιν τῆς Ἐκκλησίας Βουλγαρίας ἀπὸ 14 ἕως 22 Ὀκτωβρίου 1989. Τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην συνόδευον οἱ Σεβ. Μητροπολίται Πηλουσίου κ. Βαρνάβας, Κεντρῶας Ἀφρικῆς κ. Τιμόθεος καὶ Ἀξώμης κ. Πέτρος, ὁ Πανος. Ἀρχιμ. κ. Θεόδωρος (Χορευτάκης), ἔξαρχος ἐν Ὀδησσῶ καὶ ὁ Ἐντιμότατος κ. Ἄρης Πλωμαρίτης, οἰκονομικὸς σύμβουλος τοῦ Πατριαρχείου.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκέψεως ἡ Α. Μακαριότης εἶχε συζητήσεις ἐπὶ διμερῶν, διορθοδόξων καὶ διαχριστιανικῶν θεμάτων μετὰ τοῦ Ἀγιοτάτου Πατριάρχου κ. Μαξίμου καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου, ἔγινε δεκτὸς εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦ Κράτους (τὸ ἀνώτατον διοικητικὸν ὄργανον τῆς χώρας) ὑπὸ τοῦ Ἀντιπροέδρου κ. Καθ. JAROSLAV RADEV, ἐπεσκέφθη διαφόρους ἱεροὺς ναοὺς καὶ μονὰς ἀνά τὴν χώραν, χοροστατῶν, ὁμιλῶν καὶ εὐλογῶν τὰ ἐνθουσιασμένα πλήθη τῶν πιστῶν. Τὴν Κυριακὴν, 22αν Ὀκτωβρίου, οἱ δύο Πατριάρχαι περιστοιχούμενοι ὑπὸ τῶν ἱεραρχῶν των, ἐτέλεσαν πανηγυρικὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν πάνσεπτον καὶ περικαλλῆ πατριαρχικὸν καθεδρικὸν ἱ. ναὸν τοῦ Ἀγίου Ἀλεξάνδρου Νέβσκυ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βουλγαρίας τὴν Σόφειαν, κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁποίας ὠμίλησαν καταλλήλως καὶ οἱ δύο Προκαθήμενοι, καὶ ἀντήλλαξαν δῶρα. Ὁ Ἀγ. Πατριάρχης κ. Μάξιμος ἀπένευμε εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην κ. Παρθένιον τὸ ἀνώτατον (ἐκκλησιαστικόν) παράσημον τῆς Ἐκκλησίας Βουλγαρίας, τὸ τοῦ Ἀγίου Βόριδος, φωτιστοῦ τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ, Α' τάξεως, καὶ εἰς τὰ μέλη τῆς συνοδείας του τὸ παράσημον τοῦ Ἀγίου Σωφρονίου Ἐπισκόπου Βράτσης, Α' τάξεως.

Μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ ὑψηλοὶ ξένοι παρεκάθησαν εἰς ἐπίσημον γεῦμα, παρατεθὲν πρὸς τιμὴν των ἐκ μέρους τοῦ Ἀγιοτάτου Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱ. Συνόδου. Εἰς τὸ γεῦμα παρεκάθησαν ἐπίσης πολλοὶ ἐπίσημοι τοῦ κράτους καὶ τῆς κοινωνίας, ὡς ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. J. RADEV, ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν καὶ ὑπεύθυνος διὰ τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα κ. Λ. Ποπῶφ, οἱ Ἐξοχῶτατοι Πρέσβεις Ἑλλάδος καὶ Αἰγύπτου, ὁ Δήμαρχος τῆς Σόφειας καὶ ἄλλοι.

Ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Παρθένιος, ἐπισκεφθεὶς δις τὴν Ἐκκλησίαν Βουλγαρίας ὡς Μητροπολίτης Καρθαγένης, πραγματοποίησε τὴν ἐπίσημον ἐπίσκεψιν αὐτὴν εἰς τὸ πρόγραμμα ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μετὰ τὴν ἐκλογὴν του εἰς τὸν θρόνον τοῦ δεδοξαμένου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς.

— Τὴν 29ην Ὀκτωβρίου 1989 εἰς τὴν σταυροπηγιακὴν Ἱ. Μονὴν τοῦ Τροϊάν, μονὴν τῆς μετανοίας τῆς Α. Ἀ. τοῦ Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Μαξίμου, σεμνῶς ἐωρτάσθη ἡ 75ῃ ἐπέτειος τῶν γενεθλίων του. Ὁ Ἀγιοτάτος Πατριάρχης ἐγεννήθη τὴν 29.10.1914 εἰς τὸ χωρίον Ὀρεσσάκ, πλησίον τῆς μονῆς τοῦ Τροϊάν, ἐσπούδασεν τὴν ἱεράν ἐπιστήμην εἰς τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Σόφειας. Ἐκάρη μοναχὸς τὸ 1941, ἐχειροτονήθη τιτουλάριος ἐπίσκοπος τὸ 1956 καὶ ἐξελέγη μητροπολίτης

Λοφτζοῦ τὸ 1960. Τὸ 1971 ἐξελέγη Πατριάρχης Βουλγαρίας καὶ Μητροπολίτης Σόφειας.

— Ἀπὸ 16.10 ἕως 3.11 εἰς Σόφειαν ἔλαθε χώραν τὸ παγκόσμιον συνέδριον οἰκολογίας. Εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ συνεδρίου ἔλαθον μέρος ὑψηλοὶ ἀντιπροσωπεῖα δεκάδων χωρῶν. Ὡς μέλη τῶν ἀντιπροσωπειῶν ἦλθον καὶ πολλοὶ κληρικοὶ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ διαφόρων προτεσταντικῶν ὁμολογιῶν. Διὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου προσεκλήθη καὶ προσήλθεν ὁ Ἀγ. Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος, συνοδευόμενος ὑπὸ ἄλλων ἱεραρχῶν. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσωπήθη ὑπὸ τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Δωδώνης κ. Χρυσοστόμου.

Ἱ. Δημητρώφ

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν προσφάτων ἑορτασμῶν τῆς χιλιετηρίδος τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῶν Ρώσων, ἐν τῇ βασιλικῇ τοῦ Ἀγίου Πέτρου Ρώμης ἔχουν ἀναρτηθῆ δύο νέα ψηφιδωτά, ἀγιογραφίαι τῶν ἁγίων Βλαδιμήρου καὶ Ὀλγας, οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν πρωτεργάται τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐκχριστιανισμοῦ.

— Τὸ μέγιστον ἐν Εὐρώπῃ ἐκκλησιαστικὸν μουσικὸν ὄργανον τοῦ ἐν Παρισίοις ναοῦ τοῦ ἁγ. Εὐσταθίου, μετὰ 12ετῆ σιωπῆν, ἤρχισεν πάλιν νὰ λειτουργῇ. Ἡ πρώτη μουσικὴ συμφωνία του μετεδόθη ὑπὸ τῆς γαλλικῆς τηλεοράσεως.

— Ἡ Σύνοδος τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἰσπανίας δι' ἐγκυκλίου της καταδικάζει πᾶν εἶδος εὐθανασίας.

— Ἡ Διεθνῆς Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ διακεκριμένου καρδινάλιου Ἰωσήφ RATZINGER, προέδρου τῆς ἐν Βατικανῶ Ἱ. Συνόδου διὰ τὴν Διδασκαλίαν τῆς Πίστεως, συνήλθεν ἐν Ρώμῃ ἀπὸ 2ας μέχρι 7ης Ὀκτωβρίου ἐ.ε. καὶ ἠσχολήθη περὶ τὰς θεμελιώδεις καὶ ἀμετασβλήτους ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς θεολογίας.

— Τὸ «Διεθνὲς (Ρωμαιο) Καθολικὸν Γραφεῖον διὰ τὰ παιδιά» διοργάνωσεν ἐν Γενεύῃ τριήμερον συμπόσιον διὰ «τὰ δικαιώματα τῶν παιδιῶν». Τοῦ συμποσίου μετεῖχον καὶ ἐκπρόσωποι τῆς Γιουνισέφ καὶ τῆς Οὐνέσκο.

— Ὁ καρδινάλιος PASKAI, Πρόεδρος τῆς ἐν Οὐγγαρίᾳ Συνόδου τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων τῆς χώρας, ἐζήτησε τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν ραδιοφωνικῶν καὶ τηλεοπτικῶν προγραμμάτων.

ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Οἱ Παλαιοκαθολικοὶ τῆς Ὀλλανδίας, τῆς Γερμανίας καὶ ἄλλων χωρῶν, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν Α' ἐν Βατικανῶ Σύνοδον ἀπεσπάρθησαν ἐκ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐώρτασαν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος τὴν 100ῆν ἐπέτειον τῆς Ἐνώσεώς των, ἡ ὁποία ὑπεγράφη ἐν Οὐτρέχτῃ τὴν 24ην Σεπτεμβρίου 1889. Σήμερον ἀνέρχονται εἰς 500.000 καὶ ἔχουν 430 ἱερεῖς καὶ 15 ἐπι-

ΒΙΒΛΙΟ ΚΡΙΣΙΑΙ

Ἐπισκόπου Διογυσίου Α. Ψαριανοῦ, μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης, Ἐπίπτων ἁνέμων (65 ραδιοφωνικὲς ὁμιλίαι), Κοζάνη 1988, σελ. 470.

Καὶ ἄλλες φορές, ἀπὸ αὐτὲς ἐδῶ τὶς σελίδες, σχολιάσαμε, ὄχι χωρὶς κάποιον ἐνθουσιασμό, παλαιότερα βιβλία τοῦ ἁγ. Κοζάνης. Σήμερα παίρνουμε ἀφορμὴ ἀπὸ ἕναν τόμο ραδιοφωνικῶν ὁμιλιῶν του, ποὺ ἐγίναν ὅταν οἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας εἶχαν φτάσει στὸ μὴ περαιτέρω (1986 - 87). Ὁ τόμος εἶναι ὀγκώδης, ἀλλὰ κομψότατα καὶ μὲ γράμματα πολὺ καθαρὰ καὶ εὐανάγνωστα (ἀπλᾶ μονοτυπίας, τῶν 12 στιγμῶν) τυπωμένος. Καί, ὅπως τὰ περισσότερα βιβλία τοῦ ἁγ. Κοζάνης, εἶναι ἔκδοση γιὰ τοὺς φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς τῆς Ἐκκλησίας· στὴ σελ. 4 σημειώνεται: «Ἐκδοση καὶ οἰκονομικὴ διαχείριση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Γηροκομείου Κοζάνης».

Ὁ τόμος, ὅπως δηλώνεται στὸν ὑπότιτλο, περιέχει 65 ὁμιλίαι, ποὺ ἐκφωνήθηκαν ἀπὸ τὸ ραδιοφωνικὸ σταθμὸ τῆς Κοζάνης, ἀλλὰ ποὺ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἐπικαιριότητά τους ξεπερνᾷ τὰ τοπικὰ καὶ τὰ χρονικὰ ὅρια, καθὼς ἀγγίξουν θέματα ἐκκλησιαστικὰ πάντοτε φλέγοντα. Οἱ ὁμιλίαι ἐκδίδονται «ὅπως ἀκριβῶς ἐλέχθησαν, χωρὶς καμμιὰ διόρθωση ἢ ἀνακατάταξη» (σελ. 8). Ὁ σ. ἀπέφυγε νὰ δώσει στίς ὁμιλίαι συστηματικὴ μορφή καὶ περιεχόμενο: «Μᾶς ἐνδιαφέρει —λέγει σελ. 8— ὁ ἁγ. Κοζάνης— ὄχι νὰ κάμωμε ἐπιστήμη, ἀλλὰ νὰ ὁμιλήσουμε, νὰ ποῦμε ἀπλᾶ τὴ σκέψη μας καὶ νὰ μᾶς ἀκούσουν οἱ ἄνθρωποι. Κανένας δὲν ξέρει τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν εὐθύνη τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ εἶναι ὑποχρεωμένοι μὲ κάθε τρόπο νὰ οἰκοδομήσουν τὴν

Ἐκκλησία. Πρέπει νὰ κενώσουν ἐαυτοὺς· ὄχι νὰ ἐπιδείξουν σοφία, ἀλλὰ νὰ ἀσκῆσουν ἀγάπη» (σελ. 9). Ἐμεῖς, ὅμως, διαβάζοντας τὶς ὁμιλίαι αὐτές, μπορούμε νὰ ποῦμε, πὼς οὔτε τὸ σύστημα τοὺς λείπει οὔτε τὸ θαθὺ περιεχόμενο. Καὶ πιστεύουμε, πὼς πετυχαίνουν τὸ στόχο καὶ τὸ σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο γράφτηκαν. Εἶχαν ἤδη μιὰν εὐρύτατη καὶ θετικώτατη ἀπήχηση, καὶ στοὺς ἀκροατὰς τῆς Κοζάνης, ἀλλὰ καὶ σ' ἄλλους «ἀναγνώστες», γιατί μερικὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς ὁμιλίαι εἶχαν δημοσιευτεῖ ἐπικαιρῶς στὸ θεολογικὸ καὶ λογοτεχνικὸ περιοδικὸ «Σύναξη», ἐνῶ κάποιες ἄλλες εἶχαν ἐκδοθεῖ καὶ κυκλοφοροῦν σὲ πολλὰ ἀντίτυπα μὲ τὴν εὐθύνη καὶ τὴ δαπάνη τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καρπενησίου, μὲ τὸν τίτλο «Μνήστητι, Κύριε, τῆς Ἐκκλησίας σου». Τώρα, ὅμως, ποὺ κυκλοφοροῦν μὲ τὸν προσφύεστατο καὶ ποιητικώτατο ψαλμικὸ τίτλο «Ἐπὶ πτερυγῶν ἀνέμων» τοῦ «Προομιμακοῦ», ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ ταξιδέψουν σὲ ὅλο τὸν ὀρθόδοξο κόσμον· καὶ ὄχι μονάχα ν' ἀγοραστοῦν καὶ νὰ μποῦν στὴ βιβλιοθήκη μας, ἀλλὰ νὰ διαδαστοῦν προσεχτικὰ ἀπ' ὅλους μας — κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς.

Θὰ χρειάζεσταν, ἴσως, νὰ γραφεῖ μιὰ συστηματικὴ ἀναλυτικὴ μελέτη πᾶνω σ' αὐτὲς τὶς ὁμιλίαι τοῦ ἁγ. Κοζάνης καὶ νὰ δημοσιευθεῖ σὲ μιὰ καθημερινὴ καὶ μεγάλης κυκλοφορίας ἔφημερίδα, γιὰ νὰ ἴδουν οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι ποιὲς εἶναι οἱ ἀπόψεις ἐνὸς φωτισμένου ἱεράρχη πᾶνω στὰ ἐπίκαιρα προβλήματα· ποιὲς εἶναι οἱ ἐκκλησιαστικὲς θέσεις, ποὺ συνεχίζουν νὰ ἐκφράζουν τὴν παράδοση τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μ' ἕνα σύγχρονο τρόπο ἐκφράσεως καὶ λόγου. Ποὺ δὲν κατεδαίνει στὸ πεζοδρομικὸ συνημα-

σκόπους. Οἱ τοὶ ἀπορρίπτουν, ὡς γνωστόν, τὸ πρωτεῖον ἐξουσίας τοῦ Πάπα.

— Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1987 καὶ ἐξῆς οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἔχουν ἀναθιώσει τὸν παλαιοχριστιανικὸν θεσμόν τῶν κεχειροτονημένων διακονισσῶν. Ἦδη τὸ 1982 ἡ Γενικὴ Σύνοδος τῶν Παλαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων ἀπεφάσισε τὴν ἀναθίωσιν ταύτην. Τὸ 1985 ἐνεκρίθη ὑπ' αὐτῆς τὸ Τυπικὸν τῆς χειροτονίας, ὅπερ ἔχει ὡς πρότυπον τὸ σχετικὸν βυζαντινὸν Τυπικόν. Τὸ 1987 ἤρχισεν ἡ χειροτονία τῶν πρώτων διακονισσῶν, ἀφοῦ αὐταὶ ὑπέστησαν πολὺμηνον σεμιναριακὴν ἐκπαίδευσιν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ Γενικὸς Γράμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν Δρ EMILIO CASTRO ἔστειλε πρὸς

τὰς Ἐκκλησίας - Μέλη τὰ δύο πρῶτα προπαρασκευαστικὰ κείμενα, σχετικὰ πρὸς τὴν προσεχῆ Ζ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Συμβουλίου τούτου (Κάμπερα, 1991), ἣτις θὰ ἀσχοληθῇ περὶ τὸ λίαν ἐνδιαφέρον θέμα: «Ἐλθε Πνεῦμα Ἅγιον, ἀνακαίνισον πάσαν τὴν κτίσιν». Διὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν τελικῶν κειμένων, θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ παρατηρήσεις τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Τὴν 28ην καὶ 29ην Σεπτεμβρίου 1989 ἐπραγματοποιήθη ἐν τῷ Ὀρθόδοξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τοῦ Σαμπεζύ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Τσέση, ἡ ἐτήσια τακτικὴ συνέλευσις τῆς Ἐπιτροπῆς Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας τῆς Διασκέψεως Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἠσχολήθη περὶ τὸ θέμα τῆς ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ χώρῳ διακονίας ἐν ὄψει τῆς Ἡνωμένης Εὐρώπης.

τολόγιο, μὰ δὲν ἀποφεύγει νὰ πεί τὴν ἀλήθεια μὲ σύνεση, χωρὶς φόβο καὶ πάθος: «Ὅλοι ἐνδιαφέρθηκαν, καὶ οἱ δικοὶ μας, νὰ παραμεριστῇ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ, γιὰ νὰ τὴν ἔχουν πάντα ἀδύνατη στὰ χέρια τους. Ἡ Ἐκκλησία, ποῦ ἦταν ἡ σπονδυλικὴ στήλη τῶν ὑποδούλων ὀρθοδόξων λαῶν, ἐδῶ στὸν τόπο μας περιορίστηκε, ὅσο ἦταν δυνατό, σὲ μιὰ κρατικὴ ὑπηρεσία, γιὰ νὰ κἀνῃ τὶς ἐπίσημες Δοξολογίες καὶ τὰ ἐθνικὰ Μνημόσυνα, ἢ νὰ παρασύρεται ἀπὸ τὴν πολιτικὴ σὲ Ἄναθέματα καὶ νὰ ἀνέχεται τὴν καπήλευση τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος σὲ συνθήματα, σὰν τὸ περίφημο ἐκείνο «Ἑλλάς Ἑλλήνων χριστιανῶν». Αὐτὰ ὅλα εἶναι πολὺ γνωστὰ καὶ θλιβερά... Καὶ εἶναι αὐτὲς καὶ ἄλλες ἀκόμα οἱ ξένες ἀμαρτίες, τὶς ὁποῖες πληρώνει ἡ Ἐκκλησία...» (σελ. 16-17). Ἀπὸ τέτοιες ἀλήθειες εἶναι γεμάτο τὸ πολῦτιμο τοῦτο βιβλίον, ποῦ, διαβάζοντάς το, ἔχω γεμίσει τὰ περιθώρια μὲ θαυμαστικὰ κ' ἐνθουσιαστικὰ σχόλια. Θὰ ἤθελα νὰ τὸ φωνάξω ἐδῶ πολὺ δυνατὰ, πῶς βιβλίον μὲ τέτοιο **θ ἄ ρ ρ ο ς** καὶ μὲ τέτοιες **π α τ ε ρ ι κ ἔ ς θ ἔ σ ε ι ς**, ποῦ φαίνονται τόσο σύγχρονες καὶ τόσο πρωτότυπες, δὲν παρουσιάζονται συχνὰ στὸν τόπο μας.

Γιὰ νὰ μὴν κἀνω κατάχρηση μὲ περιττὲς μακρογγορίες, παραπέμπω τὸν ἀναγνώστη στὸ σχολιαζόμενο βιβλίον, ἀπ' ὅπου παίρνω ἕνα χαρακτηριστικὸ ἀπόσπασμα (σελ. 167): «Ἡ Ἐκκλησία δὲν μάχεται καθὼς ὁ κόσμος ἐννοεῖ τὴ μάχη, οὔτε νικᾷ οὔτε ἡττᾶται, καθὼς γι' αὐτὰ τὰ πράγματα ὀμιλοῦμε οἱ ἄνθρωποι. Ἡ μάχη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἰδιότυπη καὶ ὁ ἀγώνας τῆς δὲν εἶναι νὰ ὑποτάξῃ τὸν κόσμο, ἀλλὰ νὰ τὸν κερδίσῃ καὶ νὰ τὸν τραθήξῃ ἐπάνω τῆς ὁ κόσμος νὰ γίνῃ ἐραστής τοῦ κάλλους τῆς Ἐκκλησίας κατὰ ποῦ τὸ λέγει ὁ σοφὸς στὴν Παλαιὰ Διαθήκη: «ἐραστής ἐγενόμην τοῦ κάλλους αὐτῆς...». Ἡ μάχη καὶ ὁ ἀγώνας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι γιὰ χάρη τοῦ ἀνθρώπου, δλόκληρου τοῦ ἀνθρώπου ὄχι μόνον τοῦ βίου του, ἀλλὰ καὶ τῆς ζωῆς του, τοῦ προορισμοῦ του καὶ τῆς σωτηρίας του. Ἀλλὰ πῶς θὰ μπορέσουμ' ἐδῶ νὰ τοποθετηθοῦμε ὀρθά; Ὁ καιρὸς μας δὲν μᾶς δοιθεῖ. Τί θὰ πῇ **βίος** καὶ τί **ζωή**; Τί εἶναι ὁ προορισμὸς καὶ τί ἡ σωτηρία; Καὶ τί θὰ πῇ ν' ἀγαπήσῃ ὁ κόσμος τὴν Ἐκκλησία; Καὶ νὰ, λοιπόν, αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη μάχη καὶ ὁ ἀγώνας τῆς Ἐκκλησίας: νὰ μὴ συσχηματισθῇ μὲ τὸν κόσμο νὰ μὴ μετατεθῇ ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τοῦ Εὐαγγελίου. Νὰ μπορέσῃ νὰ συνεννοηθῇ μὲ τὸν κόσμο, χωρὶς νὰ πάψῃ αὐτὴ νὰ εἶναι ἡ Ἐκκλησία». Ἴδου ἕνα βιβλίον ποῦ ὄχι μόνον ἀξίζει τὸν κόπο νὰ ἐκδοθεῖ, μὰ ποῦ ἡ ἀναγνώσῃ του θὰ ὠφελησεί πελλαπλὰ τὸν καλοπροαίρετον ἀναγνώστη του καὶ τὴν Ἐκκλησία μας.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Ἄ π ο σ τ ὀ λ ο υ Β α λ λ η ν δ ρ ᾶ, «Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη», Ἀθήνα 1988.

Εἶναι γεγονός ὅτι εἰς τὸν ὕμνογραφικὸν λειτουργικὸν θησαυρὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας ὑπῆρξε συνεχῆς καὶ ἀδιάκοπος ὄχι μόνον ἡ ἀνανέωσις καὶ ὁ ἐμπλουτισμὸς τοῦ ἐορτολογίου διὰ νέων ἐορτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ παράλληλος προσθήκη νέων ἀσματικῶν ἀκολουθιῶν καὶ ὕμνογραφημάτων, εἰς τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν ἀνεκτίμητον λαμπρὰν καὶ πλουσίαν ἐκκλησιαστικὴν ὕμνογραφίαν.

Εἰς τοὺς συνθέτας ἱερῶν ἀσματικῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Ἐκκλησίας προσετέθη ἐσχάτως καὶ ὁ γνωστὸς μουσικολόγος καὶ ἐπὶ σειράν ἐτῶν συντάκτης τοῦ «Μηναίου» τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀπόστολος Βαλληνδρᾶς, πρωτοφάτης τοῦ ἐν Ἀθήναις ἱεροῦ Ναοῦ ἁγ. Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, ὁ ὁποῖος συνέθεσε μίαν ὀραίαν πράγματι Ἀκολουθίαν «τοῦ ἐν ἁγίοις ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη», ὀνομαστοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Μαῖστορος τοῦ 12ου αἰῶνος, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὰ ὑπ' ἀριθμ. 16 καὶ 17) 1988 τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Ἐφημέριος» καὶ ἡ ὁποία ἐκυκλοφορήθη ἐν συνεχείᾳ καὶ ὡς ἀνάτυπον.

Ἡ Ἀκολουθία αὕτη, ἡ ὁποία ἐρχεται νὰ καλύψῃ ἕνα ὑπάρχον κενὸν εἰς τὰ «Μηναῖα» τῆς Ἐκκλησίας, (ἡ μνήμη τοῦ Ὄσιου ἐορτάζεται τὴν 1ην Ὀκτωβρίου) εἶναι πλήρης, περιλαμβάνουσα Ἑσπερινόν, Λιτὴν, πλήρεις σειρὰς Καθισμάτων εἰς τὸν Ὄρθρον καὶ Κανόνα ἐξ ἐγνέα ὠδῶν εἰς ἤχον δ', ὁ ὁποῖος φέρει ἀκροστιχίδα: «Μαῖστώρων πρῶτιστον λαμπρῶς ὕμνησω». Ἀκολουθεῖ τὸ ἐξαποστειλᾶριον μετὰ τοῦ θεοτοκίου, τὰ τέσσαρα προσόμοια τῶν Αἰνῶν, εἰς ἤχον πλ. τοῦ δ' («Τί ὕμᾶς καλέσωμεν Ἅγιοι») καὶ τὸ Δοξαστικὸν εἰς ἤχον πλ. τοῦ δ', ἡ ὄλη δὲ Ἀκολουθία κατακλείεται μὲ τὸ δίστιχον:

«Ψαλμῶδες ἀδέξις τῷ Μαῖστώρῳ

μέλισμα προσήνεγκε καρδίας πόθῳ».

Ὅπως ὁμως μαρτυρεῖται ἐκ τῆς ἐν λόγῳ Ἀκολουθίας ὁ ποιητὴς αὐτῆς ἀναδεικνύεται δεξιότατος ὕμνογράφος, διαθέτων ὅλα τὰ ἐφόδια καὶ ἔχων τὴν εὐχέρειαν διὰ τὴν σύνθεσιν ἀσματικῶν Ἀκολουθιῶν, αἱ ὁποῖαι προσθέτουν νέον ζωογόνον αἶμα εἰς τὴν ὕμνογραφίαν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁ κ. Βαλληνδρᾶς γνωρίζει καλῶς τὰ σχετικὰ περὶ τοῦ Ὄσιου ἀγιολογικὰ κείμενα καὶ ἐπιλέγει ἐξ αὐτῶν καὶ τοῦ Συναξαρίου τὰ πλέον πρόσφορα στοιχεῖα τοῦ βίου του, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖ εἰς τὴν ἐργασίαν του καταλλήλως. Καὶ κατὰ πρῶτον παρατηρεῖ κανεὶς

ἐγνονον τὸ ὕμνητικὸν καὶ ἐγκωμιαστικὸν στοιχεῖον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξαιρεται ἡ ὄλη προσωπικότης τοῦ Ὁσίου. Ὁ ὕμνογραφικὸς ἐγκωμιαστικὸς τόνος εἰς τὴν Ἀκολουθίαν εἶναι ἀρκετὰ εὐρηματικὸς εἰς ἐγκωμιαστικὰς λέξεις καὶ ἐκφράσεις. Π.χ. ὁ ὄσιος Ἰωάννης ὁ Κουκουζέλης ἐγκωμιάζεται ὑπὸ τοῦ ὕμνογράφου ὡς «μοναστῶν ἀγλάϊσμα», «λαμπρὰ κινύρα» τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, «Δυρραχίου δλαστός», «σεμνῶς τῷ βίῳ πορευόμενος», «κλέος μουσικῶν, μελωδῶν τε ψαλτῶν καλλογῆ», «χαριτώνυμος», «μαϊστῶρων τὸ κλέος», «μελωδίας θησαυρὸς» κ.λπ. Ἐνδεικτικὸν τὸ δ' τροπάριον τῶν Ἀποστίχων τοῦ Ἑσπερινοῦ:

«Χαίροις ἡ λυγηρὰ ἀηδὼν,
ὁ θεῖος τέττιξ, ἡ κινύρα τοῦ Πνεύματος,
τὸ ἄσμα τὸ τῶν ἀσμάτων
ἡ θαλπωρὴ ἀκοῆς
μοναστῶν τὸ στόμα τὸ ἀσίγητον...
...Ὁργανον πανααρμόνιον
ψαλτήριον εὐγῆχον,
οὐ τῶν χορδῶν κρουομένων
φύσις ἡ ἄλογος τέρπεται...».

Ἀπὸ μετρικῆς ἀπόψεως οἱ ὕμνοι τῆς Ἀκολουθίας εἶναι εὐρρυθμοί, θασιζόμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς γνωστὰ πρότυπα (προσόμοια) ἐκ διαφόρων ἤχων, ἐνῶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐγγονῶν, παρουσιάζουν ἐνδιαφέρουσαν ποικιλίαν ἐκφράσεως καὶ πλοῦτον λεξιλογίου. Τέλος ὁ ὕμνογράφος χρησιμοποεῖ τὴν γνωστὴν γλωσσικὴν μορφήν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὕμνογραφίας, χωρὶς γλωσσικὰς ἀκρότητας, γεγονός τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει τὴν λογίότητα καὶ τὴν γλωσσικὴν παιδείαν τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ κ. Ἀπόστολος Βαλληνδρᾶς, συνεχιστὴς καὶ ὁ ἴδιος τῆς μακρᾶς ψαλτικῆς τέχνης καὶ παραδόσεως τῶν δυσαντιῶν προγόνων μας, εἰργάσθη μὲ ὑπέριμετρον ζῆλον καὶ ἐκσπίασεν ἀρκετὰ διὰ νὰ ἐξυμνήσῃ καὶ ὕμνογραφικῶς τὸν «ἡδύμολπον» ὄσιον Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος, μὲ τὴν εὐρεῖαν μουσικὴν του συγκρότησιν καὶ τὴν μοναδικὴν καλλιφωνίαν του, ἐμελωδῆσε πολυειδῶς τὸν Κύριον καὶ τὴν Παναγίαν τοῦ Κυρίου Μητέρα, τὴν ὁποῖαν «ἄνωθεν οἱ Προφῆται πολλαχῶς προκατήγγειλαν» (Δοξαστικὸν Ἑσπερινοῦ).

Συμπερασματικῶς δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ κ. Βαλληνδρᾶς κατέχει πλούσια τὰ ἐφόδια τοῦ ὕμνογράφου, διότι καὶ πρωτοτυπίαν ἔχει καὶ πηγαίαν ἐμπνευσιν καὶ δύναμιν ἐκφράσεως διαθέτει. Ἐχομεν ὅμως τὴν γνώμη, ὅτι ἡ πρόταξις ἐνὸς προλογικοῦ κατατοπιστικοῦ σημειώματος περὶ τοῦ Ὁσίου, ὡς καὶ ἡ παράθεσις εἰς τὸν οἰκίον χώρον εὐσυνόπτου Συναξαρίου, θὰ ἐνεδείκνυε πληρεστέραν τὴν ὄλην Ἀκολουθίαν.

ΙΩΑΝΝΗΣ Φ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Γεωργίου Τσέτση, Μεγάλου Πρωτοπρεσβυτέρου, «Ἡ συμβολὴ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου στὴν ἴδρυση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν», Ἐκδόσεις «Τέρτιος», Κατερίνη 1988, σελ. 307.

Ὁ Μέγας Πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Τσέτσης κατέχει δύο ἰδιαιτερότητες στὴ ζωὴ του. Φέρνει τὸν τίτλο τοῦ «Μεγάλου» στὸ ἐκκλησιαστικὸ μας σύστημα, εἶναι καὶ ὁ «Μόνιμος Ἀντιπρόσωπος» τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου στὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν στὴ Γενεύη. Βιώνει δηλαδὴ δύο διάκριτες ιδιότητες, μιὰ ἐκκλησιαστικὴ καὶ μιὰ διοικητικὴ, πού τοῦ ἤλθαν «κατ' ἀξίαν» ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, τὸ Φανάρι.

Χρησιμοποεῖ τὸν ὄρο «διώνει», γιὰ ν' ἀκριβολογήσω. Γι' αὐτὸ καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ὁ π. Γεώργιος εἶναι ὁ ἱεροφεγγῆς ἐργάτης, ὁ ἀφοσιωμένος. Ἀνταποκρίνεται δὲ στὰ δύο του αὐτὰ ἀπὸ ἄνωθεν δωρήματα, μὲ δύο δικὰ του προτερήματα, κατακτήσεις θὰ ἴεγα ἀπὸ τοὺς χώρους τῆς διακονίας του. Τὴν ἱεροπρέπεια, ἀπὸ τὸ ἱερὸ Θυσιαστήριον καὶ τὴν εὐσυνειδησία ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς δουλειᾶς του, τὸ Γραφεῖο του. Τὸ πρῶτο, ἀποτέλεσμα τῆς βαθειᾶς θρησκευτικότητος, τῆς Φαναριώτικης ἐκπαιδεύσεώς του, τῆς ζωῆς τοῦ αὐλογύρου. Τὸ δεύτερο, ἀπὸ τὴ σοβαρότητα καὶ συστηματικότητα στὴ δουλειά του καὶ τῆς δουλειᾶς του, ἀπὸ τὴν πετυχημένη ἀκριβολόγηση τῆς πολυμεροῦς διαστάσεώς της, ἀποτέλεσμα κι αὐτῶν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του γύρω καὶ μέσα στὴν ἰδιάζουσα ἀποστολὴ του. Καὶ τέλος ὄλων αὐτῶν καρπὸς καὶ προέκτασις ἡ διδακτορικὴ του διατριβὴ (Τμήμα Θεολογίας, Ἀ. Πανεπ. Θεσσαλονίκης) μὲ τὸ εἰδικὸ του θέμα: «Ἡ συμβολὴ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου στὴν ἴδρυση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν».

Θὰ ἤθελα νὰ προσεχτοῦν τὰ δύο οὐσιαστικά, οἱ δύο λέξεις, «συμβολὴ» καὶ «ἴδρυση», γιὰ νὰ ξεχωρίσει ἀμέσως ἡ ἀξία τοῦ ὑποκειμένου, στὴν περίπτωσή μας τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου. Δὲν πρόκειται δηλαδὴ γιὰ ἀπλὴ ἀνταπόκριση A POSTERIORI τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου σὲ κάποιον δημιουργημένον ἤδη ἔργον, ἀλλὰ γιὰ συνενέργεια στὴ δημιουργία τοῦ ἔργου. Κι οὔτε πρόκειται γιὰ συμμετοχὴ, πάλιν ἐκ τῶν ὑστέρων, στὴ λειτουργία αὐτοῦ τοῦ ἔργου, αὐτοῦ τοῦ Ἰδρυματος, μὲ τύπον ἐταίρου ἢ προσκυνητῆ. Ἀλλὰ πρόκειται γιὰ τὸν ἴδιον τὸν συνιδρυτὴ, τὸν συνιδιοκτήτορα ἀπὸ πρώτης ἀρχῆς, πού μὲ τὴν κατάθεσιν τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν του, δικαιούται καὶ τῆς ἰδεολογίας του πάνω στὴν πορεία τοῦ ἔργου. Κι εἶναι ἡ ἰδεολογία τοῦ Οἰκου-

μενικού Πατριαρχείου στην προκειμένη περίπτωση, το άγραφο συμβόλαιό του (= συμβολή) με το έργο, ο ὀρθόδοξος λόγος του.

Έτσι ο π. Τσέσης, στη σαραντάχρονη από της ιδρύσεώς του ἐπέτειο τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (1948 - 1988) και στη δική του εικοσιπεντάχρονη διακονία ἀπὸ διαφόρων θέσεων σ' αὐτό, κυκλοφορεῖ σήμερα τὸ χαρακτηριστικὸ αὐτὸ βιβλίο του, προβάλλοντάς και ἀπὸ ἐπίσημη πλέον σκοπιὰ σὲ διορθόδοξο και διαχριστιανικὸ προσκήνιο τόσο τὴν ὑπεύθυνα συγτελεσθεῖσα και συντελούμενη ἐκεῖ ἐργασία, ὅσο και τὸν ἀδιαφιλονίκητο και ἀκατάπαυστο τίμιο κόπο τῆς πρωτόθρονης ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς γενικῆ ἀλληλεγγύης. Ἡ δὲ ἰδιότητα τοῦ συγγραφέα στὸ Συμβούλιο εἶναι ἐκείνη πού δίνει και τὴν ξεχωριστὴ βαρύτητα στὸ ἔργο του, ἀφοῦ τὰ λεγόμενά του ὀφείλουν νὰ ἀποτελοῦν και τὴν ὑπεύθυνα ἔκφραση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πάνω στην ἀπ' ἀρχῆς οἰκουμενιστικὴ του δραστηριότητα.

Ἄν τὸ ζητούμενο ἀπὸ μιὰ διδακτορικὴ διατριβὴ εἶναι και ἡ προσαγωγή πάντοτε νέων στοιχείων γύρω ἀπὸ τὸ διερευνούμενο θέμα, ἡ ἔρευνα τοῦ π. Γεωργίου ρίχνει σαφῶς ἐπιπρόσθετο φῶς σὲ σπουδαίους τομείς τῆς ὑπὸ κρίσιν θέσεως, ἀφοῦ χρησιμοποιοῦνται γι' αὐτὴν κείμενα ἀγνωστα και ἀνέκδοτα, ἀπὸ τὸ 1912 και ἔδῳ, κατορθώνοντας νὰ στηρίξει τις θετικὲς διαστάσεις, με τις ὁποῖες τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο πλούτισε και στερέωσε τὴν οἰκουμενικὴ κίνηση ἀπ' ἀρχῆς. Κι αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ βασικότερα σημεῖα τῆς διατριβῆς.

Ὅσο γιὰ τὸ σκοπὸ και τὴν κεντρικὴ ἰδέα τῆς διέρευνας, αὐτὰ ἐντοπιζοῦνται στὰ ἐπαινετικά του λόγια γιὰ τὸν ἄρτιο ἐκδοτικὸ οἶκο «Τέριος», πού ἔκδοσε τὸ ἔργο του «σὲ μιὰ προσπάθεια κατατοπίσεως τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ σὲ ὅ,τιδήποτε ἀφορᾷ τὴν οἰκουμενικὴ κίνηση και τὸν ἐνεργὸ ρόλο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στην ὑπόθεση τῆς διαχριστιανικῆς συνεργασίας και τὴν προώθηση τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος». Δηλαδή συγγραφέας και ἐκδοτικὸς οἶκος συμπέπτον στυλ σκοπούς.

Ἀπὸ κεῖ και πέρα, ὑπάρχουν οἱ 307 σελίδες τοῦ καλαισθητοῦ και ἀφιερωμένου στὸ Φανάρι τόμου, πού και ὡς ἀπλή ἱστορικὴ παράθεση προσώπων, γεγονότων και κειμένων ἀν τις διεξέλθει κανεὶς, θὰ διαπιστώσει τί ἔργο ὑπεύθυνο, με ρόλους ἀποφασιστικὸς και ἀνυστερόβουλος πρὸς τὴν κατεῦθυνση τῆς εἰλικρινοῦς και στενότερης συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν ἔχει συντελεσθεῖ ἐκεῖ πού ἔπρεπε και ὅπως ἔπρεπε, με πρωτοβουλία ἢ σύμπραξη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ τις ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας και ἐξῆς, πάντοτε δὲ μέσα

στὰ πλαίσια τῆς καλῶς ἐννοουμένης «ἐκκλησιαστικῆς δεοντολογίας».

Ἄλλὰ ὁ κόπος τοῦ ἐκλεκτοῦ αὐτοῦ Κληρικοῦ τοῦ πατριαρχείου μας δὲν περιορίζεται στην παράθεση μόνο καινούργιων κειμένων και ἀπαρουσίαστο ὕλικου. Εἶναι και οὐσιαστικὸς σχολιασμός ὕλης, πού χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἐμπειρία και ἐπιστημονικὴ φηλάφηση αἰτίων και καταστάσεων, ἀπὸ συμπερασματικὴ διατύπωση ἀπόψεων πάνω σὲ ὑποκειμενικὲς ἀποκλίσεις προσώπων και Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ ἐντοπίσεις ὑπευθυνότητας πάνω σὲ καίριες καμπές τῆς οἰκουμενικῆς πορείας τοῦ Συμβουλίου, πάνω σὲ συμπτώσεις και διαστάσεις δουλῶν και ἐνεργειῶν ὑπευθύνων και μῆ. Τὸ δὲ συμπέρασμα αὐτῆς τῆς διερευνητικῆς διεισδύσεως εἶναι, ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μέσα στην πολυδιάστατη δραστηριότητά του εἶχε πάντοτε και τις βαρύνουσες πρωτοβουλίες του και στὸν τομέα πού ἀναφερόμαστε, εἴτε πρόκειται γιὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ πρωτογενοῦς οἰκουμενισμοῦ (1902 - 1937, βλ. Μέρος Α', Κεφ. Α, Β, Γ, Δ, σελ. 29-122), εἴτε γιὰ τὴν ὑστερότερη περίοδο τῆς πρὸ ὀργανωμένης ἐκφράσεώς του (1938 - 1948, βλ. Μέρος Β', Κεφ. Α, Β, Γ, Δ, σελ. 123-191), μέχρι τῆς ἐπισήμου ἰδρύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. (1948).

Φυσικά, ἡ συνέχεια δὲν ἀφορᾷ τὴν κρινόμενη μελέτη. Θὰ πρέπει ὅμως με μιὰ φράση νὰ τονιστεῖ, ὅτι κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀμφισβητήσει τὴ θετικὴ προσφορά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου και κατὰ τις τελευταῖες τέσσερις δεκαετίες, τὴν ὁποῖα ὁ συγγραφέας χαρακτηρίζει κυρίως «ὡς μιὰ προσπάθεια ἐναρμονίσεως τῆς ὀριζόντιας και κάθετης διαστάσεως τοῦ πολυμόρφου ἔργου τοῦ Π.Σ.Ε.» (σελ. 191).

Τὸ ἔργο ὅμως αὐτὸ τοῦ π. Τσέσης πέρα ἀπὸ μιὰ ὀλοκληρωμένη παράθεση τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας πού προσφέρει, θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηριστεῖ και ὡς «ἀναφορὰ» τρόπον τινὰ στὸ χριστιανικὸ κόσμο γιὰ τὴν πραγματικότητα ὅτι ἡ οἰκουμενικὴ κίνηση στὸ σύγχρονο κόσμο ἔχει ὀπωσδήποτε στὰ σπλάχνα τῆς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Κι ὅτι ἡ σημερινὴ θεσμικὴ του ἔκφραση εἶναι ἐν πολλοῖς καρπὸς τοῦ ὀρθοτομοῦντος ρόλου του.

Και θὰ ἦταν παράλειψη νὰ μὴ τονιστεῖ ἔδῳ και τοῦτο, ὅτι γιὰ τὴν ἀκριβὴ και προσεγγισμένη παρουσίαση αὐτῆς τῆς «συμβολῆς» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στη γένεση και δημιουργία τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, χρειαζόταν ὁ ἐρευνητὴς πού δὲν ἔφτανε ὅπως φαίνεται νὰ εἶναι ὁ Ἄντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου και μόνον, ἀλλὰ και ὁ ἀνήσυχος φιλόστωρ, πού θὰ «κατέτρωγε ἑαυτὸν τὸ ἑαυτοῦ δαιμόνιον». Κι ἦταν αὐτὸς ὁ φίλιστος π. Γεώργιος

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ
ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Θ Ε Ν

Τὸ Πρωτοβάθμιον διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους, Μοναχοὺς καὶ Μοναχὰς Συνοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, συνήλθεν εἰς συνεδρίαν ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ α) τὸν Ἱεροδιάκονον Νηπολέοντα Λιακόπουλον τοῦ Γρηγορίου, Κληρικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ Τυρνάθου, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀντικανονικῶ παραπτώματι καὶ β) τὸν Ἱεροδιάκονον Ἀλέξιον Ψωῖνον, κατὰ κόσμον Σταμάτιον τοῦ Παναγιώτου, Κληρικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, καὶ εἰς τὸν μὲν πρῶτον ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς κ α θ α ρ ε σ ε ω ς ἔκ τοῦ ὑψηλοῦ τῆς ἱερωσύνης ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, ἐκδὸν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 5)11.10.1989 ἀπόφασιν αὐτοῦ, ἥτις καὶ δυνάμει τῶν ἀρθρῶν 134, 139 καὶ 151 τοῦ Ν. 5383) 1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», ὡς ταῦτα ἰσχύουν κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 44 τοῦ Ν. 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» κατέστη τελεσίδικος, ὀριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος,

Τὸν δὲ δεύτερον ὁμοφώνως ἐκήρυσεν ἄθωον τοῦ ἀποδοθέντος αὐτῷ κατηγορητηρίου, ἐκδὸν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 6)11.10.1989 ἀπόφασιν αὐτοῦ.

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου

† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

Τσέτσης, «ὁ ἐκ Πικριδίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὀρμώμενος», γιὰ τὸν ὁποῖο «Φανάρι καὶ Γενεύη ὑπήρξαν οἱ δύο πόλοι, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους στράφηκε ἡ μέχρι τῶρα ἐκκλησιαστικὴ διακονία του» (Προλεγόμενα).

Σ' αὐτόν, ποὺ μὲ κεραίες ἀναπεπταμένες στὸν τετραπέρατο κόσμον, ὅπως τὸ ἀπαιτοῦν ὁ σημερινὸς κόσμος καὶ ἡ ἐπίκαιρη θέση του, ἀκροᾶται καθημερινὰ καὶ ὑπεύθυνα τοὺς ἀπόηχους τῆς ποικιλότητος Ἀκολουθίας «τῶν ἐν ἀγάπῃ καὶ συναλληλίᾳ συναπτομένων πρὸς ἀλλήλας Ἐκκλησιῶν» (Διάγγελμα τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου ἐπὶ τῇ 25/δι τοῦ Π.Σ.Ε.) καὶ ὁ συγχαρητήριος λόγος μας.

† Ὁ Πέργης ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παραγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῶ

Ἁγίου Νικολάου Βόλου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34/ιβ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Βόλῳ τῇ 13ῃ Νοεμβρίου 1989

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πατρῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἁγίου Γεωργίου Ἄλσους,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

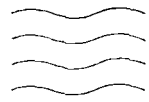
Ἐν Πάτραις τῇ 14ῃ Νοεμβρίου 1989

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Παύλου Ἄστρους,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

υποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Τριπόλει τῇ 14ῃ Νοεμβρίου 1989

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή

Πλήρωση θέσεως Διευθυντοῦ

Προκειμένου τὸ Συμβούλιο τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς νὰ πληρώσει τὴν κενωθεῖσα θέση τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, παρατείνει τὴν προθεσμία υποβολῆς δικαιολογητικῶν ἐκ μέρους τῶν ἐνδιαφερομένων πού εἶχε ταχθεῖ μὲ τὴν προηγούμενη καὶ ἀπὸ 7.8.89 ἀνακοίνωση, πού ἔληξε τὴν 20.9.89.

Καλεῖ τοὺς ἐνδιαφερομένους ἄγαμους κληρικούς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ αὐτοὺς πού διαμένουν στὴν ἄλλοδαπή, πού ἔχουν πτυχίον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων μας ἢ ἄλλης ὁμοταγοῦς Ὁρθοδόξου Σχολῆς καὶ ἔχουν τουλάχιστον τὸν βαθμὸ τοῦ Πρεσβυτέρου, ὅπως μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1990, υποβάλουν στὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς (Λεωφ. Βασ. Σοφίας 24 Ἀθήνα, τηλ. 7210.661), αἴτηση μετὰ βιογραφικοῦ σημειώματος ὅπως καὶ ὅλα τὰ ἀποδεικτικά στοιχεῖα γιὰ τὶς σπουδές τους καὶ τὴν παιδαγωγικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ τους μόρφωση καὶ πείρα, ὡς καὶ τὴν καθόλου δράση αὐτῶν.

Οἱ ὑποψήφιοι, ἐὰν δὲν εἶναι ἤδη διορισμένοι στὸ Δημόσιο, πρέπει σύμφωνα μὲ τὸν Ν. 1566)1985 νὰ ἔχουν ἡλικία μέχρι 40 ἐτῶν ἢ 45 ἐτῶν, ἐφ' ὅσον ἔχουν πενταετὴ τουλάχιστον ἐκπαιδευτικὴ ὑπηρεσία στὸ Δημόσιο ἢ Ν.Π.Δ.Δ. ἢ στὴν Ἰδιωτικὴ Ἐκπαίδευση.

Ἐκεῖνος πού θὰ ἐκλεγεῖ στὴ θέση τοῦ Διευθυντοῦ, πρέπει, σύμφωνα μὲ πάγια ἀρχὴ τῆς Σχολῆς καὶ τὶς μόνιμες λειτουργικὲς τῆς ἀνάγκες, νὰ κατοικεῖ μόνιμως στὸ κτίριο τῆς Σχολῆς.

Ὅσοι ὑποψήφιοι ἔχουν υποβάλει δικαιολογητικὰ θάσει τῆς προηγούμενης ἀνακοίνωσης, δὲν χρειάζεται νὰ υποβάλλουν νέα.

Πρόσθετες σπουδές στὴν ἄλλοδαπή καὶ συγγραφικὸ ἔργο θὰ συνεκτιμηθοῦν καὶ τὰ τυχόν δημοσιεύματα θὰ πρέπει νὰ συνηποβληθοῦν μετὰ τῆς αἰτήσεως.

Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς.

Ἀθήνα 14 Νοεμβρίου 1989

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ομότ. Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμὰι 300 ἔτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἔτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐδαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ «Διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου».

Μητροπ. Κορίνθου Παντελεήμονος, Ἐπιστολὴ Ἐσωτάτης Συμβουλῆς.

Μητροπ. Ζιχνῶν Σπυρίδωνος, Ἡ Ἀγία Γραφή ἀποδεικνύει τὴν ἐλληνικότητα τῆς Μακεδονίας.

Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου, Ἐτος 1992: μπροστὰ στὸν κίνδυνον τῆς πνευματικῆς μας ἀλλοτρίωσης.

Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἱ. Μοῆ τοῦ Ὁσίου Νικάνωρος καὶ τὸ κειμηλιοφυλάκιον

Βλασίου Ἰω. Φειδᾶ, Μεθοδολογικὰ προβλήματα τῆς Συνόδου Φερράρας - Φλωρεντίας.

Ἡ ἐκλογή καὶ χειροτονία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Δημητρίου τοῦ Δ'.

Ι. Μ. Χατζηφώτη, Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.